

TAMPEREEN YLIOPISTO

Aino Vitikainen

Lukijoiden kuvat genremankelissa

*Genreen pohjautuva kuvatutkimus amatöörikuvaajien
Helsingin Sanomille lähettämistä valokuvista*

Pro gradu -tutkielma

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

Toukokuu 2012

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

VITIKAINEN, AINO: Lukijoiden kuvat genremankelissa. Genreen pohjautuva kuvatutkimus amatöörikuvaajien Helsingin Sanomille lähettämistä valokuvista

Pro gradu -tutkielma, 93 sivua, 18 liitesivua.
Tiedotusoppi

Toukokuu 2012

Tutkimuksessa tarkastellaan amatöörikuvaajien Helsingin Sanomien Lähetä uutiskuva - palveluun lähettämiä valokuvia. Tutkimus selvittää, voidaanko amatöörikuvaajien 371 valokuvaa lukea osaksi ammattilaisten määrittämiä kuvajournalistisia genrejä: uutiskuvaa, featurekuvaa ja kuvituskuvaa.

Koska amatöörikuvaajien ottamia lukijoiden kuvia julkaistaan Helsingin Sanomissa niiden kokonaismäärään nähden vähän, tutkimuksessa vertaillaan julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien eroja. Tutkimus haluaa näin selvittää, ovatko julkaistut ja julkaisemattomat kuvat suhteessa toisiinsa erilaisia, ja edustavatko julkaistut kuvat julkaisemattomia paremmin ammattilaisten määrittelemiä kuvagenrejä.

Tutkimus testaa myös genren käsitteen käyttökelpoisuutta kuvatutkimuksessa. Genren asema on aikaisemmassa tutkimuksessa ollut kiistanalainen, ja kuvan on ajateltu olevan alisteinen tekstille ja sen genrelle. Analyysissä kuvia tarkastellaan tekstistä irrallisina kolmen kuvagenren erityispiirteiden läpi. Tutkimus selvittää, voidaanko genren avulla päästä kiinni kuvan omaan genreen, joka ei ole riippuvainen kuvan julkaisuyhteydestä.

Analyysissä käydään läpi yhteensä 371 amatöörikuvaajan valokuvaa kolmen kuukauden ajalta. Analyysi jakautuu kahteen osaan: julkaistut seitsemän kuvaa käydään läpi kuva kвалта genreen pohjautuvaa kuva-analyysiä hyödyntäen, ja julkaisemattomat 364 kuvaa käsitellään tilastollisen sisällönanalyysin keinoin.

Tutkimuksen keskeisimmät tulokset ovat, että lukijoiden kuvat voidaan lukea kuuluviksi ammattilaisten kuvajournalistisiin genreihin. Kuvat eivät pyri juurikaan uudistamaan kuvagenrejä, eikä eroja löydy julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien välillä. Syyt kuvien julkaisuun ovat siis muualla kuin genressä. Tulokset kertovat, että käsitys kuvagenrejen erityispiirteistä on joko tietoisesti tai tiedostamatta jaettu amatöörien ja ammattilaisten kesken. Amatööri pystyy tuottamaan kuvan, joka on jälleen ammattilaisten kriteerein tunnistettavissa jonkun kolmen kuvagenren jäseneksi. Lisäksi genren käsitteen ja genrejen erityispiirteiden avulla voidaan selvittää julkaisuyhteydestä erillään olevan kuvan genre. Tämä todistaa, ettei kuvan genre ole riippuvainen tekstin genrestä, vaan kuvaa voidaan tutkia tekstistä erillisenä kohteena.

Asiasanat: kuvajournalistiset genret, kuvatyypit, genre, amatöörikuvaajat, lukijoiden kuvat, ammattikuvaajat, kuvatutkimus, kuva-analyysi

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Aikaisempi tutkimus	3
3. Digitalisoituminen toi amatöörit mukaan kuvatuotantoon	7
3.1. Valokuvan digitalisoituminen demokratisoi kuvaamisen	7
3.2. Lukijoiden kuvat ja Helsingin Sanomien Lähetä uutiskuva -palvelu	10
3.3. Digitaalinen kamera monissa kuorissa	12
4. Tutkimuksen kulku	14
4.1. Kuvajournalistiset genret	15
4.2. Aineistona lukijoiden kuvat	21
5. Seitsemän julkaistua kuvaa suurennuslasin alla	25
5.1. Genreen pohjautuva kuva-analyysi	25
5.1.1. Genren käsitteestä	25
5.1.2. Kuva-analyysi	28
5.1.3. Genre kuva-analyysin työparina	29
5.2. Analyysi	31
5.3. Yhteenvetoa analyysin tuloksista	49
6. Julkaisemattomat 364 kuvaa sisältösilppurissa	51
6.1. Valokuvien sisällönanalyysi	51
6.2. Löydökset	55
6.3. Analyysi yleisistä piirteistä	61
6.4. Yhteenvetoa analyysin tuloksista	76
6.5. Tutkimuksen toistettavuus	78
6.6. Kameramallit aineistossa	82
6.7. Julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien yhtäläisyydet ja erot	84
7. Genren paikka kuvissa	86
7.1. Genre työkaluna	86
7.2. Paluu tutkimuskysymyksiin	88
7.3. Uusia tutkimuslinjoja	90
8. Lähteet	91
9. Liitteet	94

1. Johdanto

Lähetä kuvasi meille, toittavat sanomalehdet. Pyyntö toistetaan vielä aina, kun jotain suurta tapahtuu: Madonna tulee keikalle Suomeen, Finnairin lentokone törmää huoltohalliin, ketjukolari ruuhkauttaa suuren valtatie. Silloin tällöin amatöörien ottamat kuvat pääsevät myös lehtien sivuille, jolloin asia myös muistetaan lehdissä mainita joko omalla Lukijan kuva - logolla tai ainakin kuvatekstissä. Useammin amatöörin ottama kuva kuitenkin jää julkaisematta. Helsingin Sanomien Lähetä uutiskuvasi -palveluun kertyy pelkästään uutiset-kategoriaan noin 1500 kuvaa vuodessa*. Kymmenkunta näistä päätyy joko lehden paperiversioon tai verkkosivuille. Onko amatöörien ottamissa kuvissa jotain vikaa?

Koska amatöörin ottama kuva ei päädy lehden sivulle ilman, että joku ammattilainen lehden toimituksessa tekee siitä julkaisupäätöksen, halusin verrata tutkimuksessani amatöörien kuvia ammattilaisten määrittelemiin kuvajournalistisiin genreihin. Voitaisiko amatöörien kuvat sisällyttää näihin genreihin? Olisivatko ne uutis-, feature- tai kuvituskuvia? Kysymyksiin vastaamalla voitaisiin oppia jotain uutta tästä valtavasta kuva-aineistosta, joka nyt jää hyödyntämättä. Tutkijat ovat jo vuosia uumoilleet amatöörien tuottamalle materiaalille suurempaa roolia journalismin kentällä. Suuret mullistukset ovat kuitenkin jääneet näkemättä. Digitaalinen kuvaus on kuitenkin vyörynyt ammattilaisilta kaikkien ulottuville, ja pelkästään Helsingin Sanomille lähetetystä kuvamäärästä voidaan päätellä, että amatöörikuvaajat haluavat osallistua journalististen kuvien tuotantoon. Vielä on ollut kuitenkin epäselvää, millaisia kuvia he ottavat. Toivon, että tutkielmani tuo asiaan selvyyttä.

Kiinnostuin amatöörien ottamista kuvista jo proseminaari-tutkielmaani tehdessäni. Pro graduani varten aihe ja aineisto laajenivat kuitenkin huomattavasti. Perehdyttyäni kuvajournalistisiin genreihin ja erityisesti genren toimintaan huomasin tutkielmassani olevan potentiaalia myös teoriakehittelylle. Ristiriitainen genren käsite tarjosi paljon pureksittavaa. Mikä parasta, sen avulla voitaisiin päästä käsiksi yksittäisten kuvien tutkimukseen, irti niitä ympäröivästä journalistisesta tekstistä ja kuvan omaan erityisyyteen. Tästä syystä tutkielmani on myös koekaniini teoriakokeilulleni.

* maaliskuu 2011 – helmikuu 2012

Työni jakautuu tästä lähtien kuuteen lukuun. Aluksi esittelen lukijalle tutkimuksellisen ja kulttuurisen toimintaympäristöni. Tämän jälkeen kirjaan ylös tutkimuskysymykseni. Samassa luvussa käyn läpi myös tutkielmani keskeisimmät käsitteet ja aineistoni pääpiirteet. Tämän jälkeen teen varsinaisen analyysini kahdessa erillisessä osassa ja nivon nämä osat lopulta yhteen. Tutkielmani viimeinen luku on puolestaan varattu teoriapohdinnalleni ja työn yhteenvetoon.

Tutkielman valmistumisesta haluan kiittää seminaariohjaajaani Taisto Hujasta ja seminaariryhmääni, jotka huomioillaan ja kysymyksillään auttoivat minut pois umpikujista. Keskittymisrauhaa tutkielman kirjoittamiseen antoi puolestaan kunnallisneuvos C.V. Åkerlundin säätiön myöntämä stipendi.

Eniten kirjoitustyöstä on kuitenkin saanut kuulla avomieheni Jaakko, jota kiitän jatkuvasta tuesta, kannustuksesta ja työrauhasta.

2. Aikaisempi tutkimus

Pro gradu -tutkielmassani olen kiinnostunut siitä, jakavatko amatöörien Helsingin Sanomille lähettämät kuvat ammattimaisten kuvagenrejen piirteitä. Toisaalta tarkastelen myös genren käsitteen toimivuutta kuva-analyysin teossa. Teoriapohdinnan koin tarpeelliseksi ottaa tutkielmaani mukaan aikaisempaan tutkimukseen tutustuttuani. Selvää on, että mikään käsite tai tutkimusmetodi ei ole ongelmaton, mutta genren käsitteen ja kuvatutkimuksen kohdalla törmäsin suoranaiseen vastustukseen. Tutkijoiden ja kirjoittajien mukaan journalistisella kuvalla (tai kuvalla ylipäätään) ei ole journalistisen tekstin tapaan tunnistettavia genreominaisuuksia, vaan kuvan genre määräytyy kontekstin mukaan. Kuitenkin, kuten myöhemmin luvussa 4.1 käy ilmi, monet tutkijat ovat määritelleet näitä kuvagenrejen erityispiirteitä samalla tavoin kuin journalististen tekstigenrejen erityispiirteitä on listattu. Omassa tutkimuksessani olen pyrkinyt luokittelemaan amatöörien kuvia näiden kuvagenrejen erityispiirteiden perusteella tarkastelemalla pelkkiä kuvia.

Ennen omaa tutkimustani tutustutan lukijan aiempaan kuvatutkimukseen, joka on pohtinut genren paikkaa tutkimuksessa ja tutkimustyökaluna. Itse genren käsitteeseen ja kuvagenrejen erityispiirteisiin tutustutan lukijan myöhemmin käydessäni läpi keskeisiä käsitteitäni. Tässä vaiheessa yritän genrekeskustelun avulla paikantaa itseäni journalismin kuvatutkimuksen kentällä.

Sami Noponen (1994) tarkastelee artikkelissaan *Kuvien taustat – Uutisvalokuva genrejärjestelmän osana* kuvatutkimukseen sovellettavissa olevia käsitteitä, kuten narratiivisuutta, kontekstuaalisuutta ja genreä. Tarkastelun kohteena on uutiskuvagenre. Noponen listaa artikkelissaan muutaman uutiskuvagenren erityispiirteen ja tapaa analyysiä niiden pohjalta. Noponen huomauttaa artikkelissaan, että vaikka genrejen erityispiirteitä on julkkilausuttu kauan, on genren käsitettä käytetty yksittäisten kuvien tutkimuksessa vain vähän. Ymmärrän Noponen kuitenkin päätyvän lopputulemaan, että jos erityispiirteet ovat julkkilausuttavissa kuvista, on niiden oltava myös palautettavissa kuviin analyysityökaluina. Artikkelissaan Noponen ei kuitenkaan tee syvällistä analyysiä erityispiirteiden pohjalta, vaan hän toteaa lyhyesti esimerkkierityispiirteiden löytyvän artikkelissa käyttämistään esimerkkikuvista. Artikkelissa Noponen pohtii myös uutiskuvagenren alagenrejen (oikeuskuva, onnettomuuskuva) käyttökelpoisuutta. Hänen mielestään alagenrejen

lausuminen ääneen on välttämätöntä. (em., 27–28.) Ymmärrän Noposen alagenret uutiskuvagenren mahdolliseksi aiheiksi, muuttujiksi uutiskuvagenren sisällä. Kaikki alagenret kuuluvat ison genren, uutiskuvan, alle, mutta niillä on omat nyanssinsa. Tutkimuksessani tarkastelen uutiskuvagenreä kokonaisuutena, jossa kuvilla on monta mahdollista aihetta.

Noposen artikkeli on ainoa löytämäni, jossa genrejen erityispiirteitä käytetään suoraan kuva-analyysin kehittelyssä. Laaja artikkeli ei kuitenkaan päästä irti tekstintutkimuksen ja kuvatutkimuksen yhdistämisestä. Pelkän kuvatutkimuksen ongelmana Noponen näkee sen, etteivät kuvatulkinnat ole kiveenkirjoitettuja, vaan tulkintaa. Omaa, yhden henkilön tulkintaansa oikeuttamaan hän käyttää sisäisen puheen käsitettä. (em., 26–27.) Ymmärrän analyysin tekemisen niin teksteistä kuin kuvistakin kuitenkin niin, että se on aina tulkintaa, koska samoja työkaluja voi käyttää kukin omalla tavallaan. Tutkimuksen tulisikin olla vertailukelpoista itsensä kanssa: käyttääkö tutkija käsitteitä määrittelemällään tavalla, ja voisiko tutkijan rajaamalla määritelmillä päätyä samoihin tulkintoihin. Analyysien tulokset eivät ehkä ole yleistettävissä, mutta kertovat yhden näkökulman kulloinkin käsillä olevaan aineistoon.

Mäenpää (2008) pitää genreä sopimattomana kuva-analyysin työkaluksi. Hän on käsitellyt genren paikkaa kuvankäsittelytutkimuksessaan *Muokkausta ja manipulaatiota*, jossa hän käy läpi kuvajournalismin ammattilaisten arvioita eri manipulaatioiden hyväksyttävyydestä eri kuvagenreille. Tutkimustaan varten Mäenpää määrittelee lyhyesti kunkin kuvagenren erityispiirteitä. Hän kokee jaottelun keinotekoiseksi, koska Mäenpään mielestä kuvan genre määrittyy kontekstin perusteella. Mäenpää kirjoittaa muun muassa, että *sama kuva voi yhteydestä riippuen toimia sekä uutiskuvana että kuvituskuvana [...] (em., 52)*. Mäenpää palaa myöhemmin tutkimuksen tuloksia läpikäydessään kuvan kontekstisidonnaisuuteen ja kirjoittaa:

Visuaalisessa aineistossa genrejen erottuminen toisistaan on kuitenkin monimutkaista. Erilaiset juttugenret voidaan hyvin erottaa toisistaan itse jutun sisällön ja sen rakenteen ja retoristen keinojen perusteella: uutinen kirjoitetaan eri tavalla kuin esimerkiksi henkilöhaastattelu. Sen sijaan valokuvassa itsessään tällaisia tunnistettavia genrepiirteitä ei ole. Se, onko kyseessä uutis-, reportaasi-, feature- vai kuvituskuva riippuu kuvan julkaisuyhteydestä. Journalistisen kuvan

lajityyppi on siis ainakin hyvin usein alisteinen itse jutun lajityypille, kuvan välittömälle julkaisukontekstille. (em., 121.)

Kuitenkin Mäenpään tuloksista käy ilmi, että vastaajat tekivät näkemilleen paljaille kuvia genre-eroja ja halusivat pitää erot selkeinä. Manipulaatiota hyväksyttiin herkemmin feature- ja kuvituskuvalle kuin uutiskuvalle. (em., 121.)

Mäenpään kanssa kuvan aseman kokee alisteiseksi ainakin Rouhiainen (1995). Hän kirjoittaa artikkelissaan *Onko kuvallakin oma tyyppinsä? Vai määrääkö juttutyypin myös genren?* Mäenpään tavoin, että kuva vaihtaa genreään julkaisuyhteytensä mukaan. Näin siitäkin huolimatta, että artikkelissaan hän maalailee muun muassa uutiskuvan erityispiirteitä (vaikkakin hyvin pintapuolisesti). Artikkelissaan Rouhiainen antaa kuvan tehtäväksi määritellä lukijalle, mistä juttutyypistä kulloisessakin artikkelissa on kyse. Rouhiainen jatkaa artikkelissaan kirjoittamalla, että *verrattaessa juttutyyppejä ja kuvatyyppejä toisiinsa ero muodostuu siinä, että kuvalla on oma originaaligenrensä, mutta uudelleen julkaistaessa se alistuu juttugenren mukaiseksi* (em., 73). Jäin artikkelissa ihmettelemään, kuinka kuva voisi ohjata lukijan oikeaan juttutyyppeihin, jos se ei ole varma edes omasta genrestään.

En aivan sellaisenaan niele Mäenpään ja Rouhiaisen käsitystä kuvagenrejen juurettomuudesta. Pikemminkin uskon on, että kuvalla on aina oma genrensä, johon voidaan päästä käsiksi ennaltamääriteltujen erityispiirteiden kautta. En myöskään usko, että kuvan genren on oltava sama kuin jutun genren. Jatkan vuoropuheluni tutkijoiden kanssa tutkimukseni lopussa, kun minulla on esittää tuekseni kuva-analyysini mahdollisia tuloksia ja tietoa kuvagenrejen erityispiirteistä analyysin työkaluina.

Tähän mennessä on selvinnyt, että ainakin ammattilaiset luokittelevat ja tunnistavat näkemiään kuvia kuvagenreihin. Mutta miten on kameraan tarttuvien amatöörien laita? Asiasta ei ole tietääkseni tehty suomalaista tutkimusta, mutta yhdysvaltainen Huang (2001) on sivunnut aihetta omassa kuvankäsittelytutkimuksessaan *Readers' Perception of Digital Alteration in Photojournalism*. Tutkimuksen pääpaino on siinä, hyväksyvätkö lukijat kuvankäsittelyjä eri kuvagenreissä ja ovatko he ylipäättään tietoisia kuvankäsittelystä. Huang on kuitenkin sisällyttänyt tutkimukseen kysymyksen siitä, tunnistavatko lukijat eri kuvagenrejä. Tuloksissaan Huang kertoo, että uutiskuvagenre on lukijoille tunnistettavin. Lähes 60 prosenttia vastaajista erottaa toisistaan uutiskuvan ja kuvituskuvan. Puolestaan

verrattaessa uutiskuvaa ja featurekuvaa tunnistamiseen kykeni 37 prosenttia vastaajista. Samankaltaiseen lukuun päästään verrattaessa featurekuvan ja kuvituskuvan välistä eroa. Vastaajista joka kolmannes ei pystynyt erottamaan genrejä toisistaan. (em., 155.) Huangin tutkimuksesta ei käy kuitenkaan ilmi, kuinka lukijat ovat arvioineet genrejen tunnistamistaan: onko heillä esimerkkikuvia, vai onko asiaa pitänyt arvioida vain omassa päässä. Kaikkiaan kuitenkin tieto siitä, että maallikotkin pystyvät joiltain osin tunnistamaan genrejä toisistaan, antaa kutkuttavan lähtöasetelman tutkimukselleni, joka vie tunnistamisen vielä askeleen pidemmälle. Amatöörillä on kyky tunnistaa ammattimaisesti määriteltäviä kuvagenrejä, mutta pystyykö hän ottamaan kuvan (ehkä tiedostamattaan), joka edelleen tunnistettaisiin jonkin kuvagenren jäseneksi. Koko tapahtumaketju saattaa tapahtua automaattisesti ja tiedostamatta, mikä liittyy oleellisesti genren logiikkaan. Palaan asiaan myöhemmin luvussa 5, jolloin avaan genren käsitettä laajemmin.

3. Digitalisoituminen toi amatöörit mukaan kuvatuotantoon

Edellisessä luvussa paikansin graduni sijaintia tutkimuksen kentällä. Vielä ennen kuin päästän lukijan käsiksi tutkimukseni esittelyyn, on mielestäni paikallaan selvittää pro graduni teemojen yhteiskunnallista taustaa. Tässä luvussa käyn läpi valokuvauksen digitalisoitumista ja amatöörien osallistumista kuvatuotantoon ilmiönä. Lisäksi esittelen Helsingin Sanomien Lähetä uutiskuva -palvelun ja käyn lyhyesti läpi eri kameratyyppeiden piirteitä.

3.1. Valokuvan digitalisoituminen demokratisoi kuvaamisen

Monet tutkijat näkevät digitalisoitumisen mullistaneen tiedonvälityksen. Muun muassa Mäenpää (2008, 124) argumentoi, että amatöörien osallistuminen yhä enemmän journalistiseen työhön on seurausta digitekniikan ja erityisesti kännykkäkameroiden kehittymisestä. Oksman (2010, 59) arvioi vastaavaan tapaan, että kamerapuhelin on opettanut ihmiset kuvaamaan kohtaamiaan tilanteita spontaanisti. Painokkaammin sanansa asettaa Vanhanen (2010, 118), jonka mielestä näyttämisen etuoikeus on liukunut ammattilaisilta amatöörien käsiin, koska yllättävimmissä tilanteissa he ovat paikalla paljon ennen ammattilaisia. Tämän mahdollistaa se, että yhä useammalla on digitaalinen kamera tai parikin aina mukanaan laukussa tai taskussa. Valokuvaamisesta on tullut uusien laitteiden avulla aiempaa helpompaa ja edullisempää: sekä kameroiden että valokuvien hinnat ovat laskeneet kaikkien saataville. Valokuvauksen tekniikastakaan ei tarvitse tietää juuri mitään, koska nykykameroiden automaattiasetusten avulla saa usein kelvollisia kuvia yhdellä napin painalluksella. Tämä kuvaamisen ja kuvajournalismin digitalisoituminen on osa tietotekniikan yleistä kehitystä.

Mäenpää ja Seppänen (2009, 51) kirjoittavat, että digitalisoituminen on vaikuttanut kirjoittavien journalistien työnkuvaan enemmän valokuvaajien työnkuvaan. Valokuvauksen digitalisoituminen on muuttanut niin kuvaustilanteen, kuvien editoimisen kuin kuvatuotannon aika- ja tilasuhteenkin. Mutta miksi 2000-luvulla läpilyönyt digitaalisuus sitten mullisti kuvatuotannon? Ainakin työ on nopeutunut, koska digitaalisuus on pudottanut työvaiheita matkasta pois. Digitaalikameralla kuvaaja voi testata eri kuvausasetuksia vapaammin, koska ne ovat muutettavissa kuvakohtaisesti niin, että lopputuloksen näkee

välittömästi kameran näytöltä. Makkonen (2010, 99) esittää, että digitaalikamera on jättänyt sattumalle vähemmän mahdollisuuksia. Kuvaaja näkee ottamansa kuvan välittömästi ja hän voi lähettää sen toimitukseen mistä päin maailmaa tahansa. Sekä kuvan säätöjen asettaminen että edelleen kuvan lähettäminen verkkoon tai taittoon onnistuu tietokoneella. (Mäenpää & Seppänen 2009, 50–52; Makkonen 2010, 99.)

Digitalisoituminen on levinnyt yhden vuosikymmenen aikana vauhdilla kaikkien hyppysiin. Ei ole enää selvää, että kuvasta tunnistaa onko se ammatti- vai amatöörikuvaajan ottama. Edelleen digitaalikuvauksen levittyä yhdeksi puhelimien ominaisuuksista jokaisesta on tullut mahdollinen lehtikuvaaja. Digitaalisten kameroiden myötä kysymys kuvan luotettavuudesta ja totuudesta on noussut suureen rooliin alan tutkimuksessa (ks. esim. Makkonen 2010, 83–88; Mäenpää & Seppänen 2009). Koska kuvankäsittely on tehty varsin helpoksi tietokoneella ja moni amatöörikin hallitsee kuvankäsittelyn kikat, katsojat ovat alkaneet epäillä kuvien todellisuutta. Näin varsinkin sen jälkeen, kun ensimmäiset (ammattivalokuvaajien) manipuloidut kuvat läpäisivät uutiskuvatuotannon seulan. Vastuu kuvan totuudesta on nykyisin paljolti kuvaajan harteilla, mutta alalla on tehty myös kirjallisia sääntöjä ja rajoituksia sille, mitä kuvalle saa tehdä. Tunnetuin näistä säännöistä on pimiösääntö, jolla tarkoitetaan, että kuvalle ei saa tehdä digitaalisesti mitään, mitä ei olisi voinut aikanaan tehdä pimiössä. Pimiösäännön on ajateltu loitontavan digitalisoitumisen uhkaa, koska se liittyy uuden tekniikan historialliseen jatkumoon analogiselta aikakaudelta periytyvien jäsenysten avulla (Mäenpää & Seppänen, 2009, 63).

Toisaalta Merja Salo (2000, 205) arvioi, että

digitaalitekniikan käyttö tulee todennäköisesti olemaan erilaista kuvajournalismin eri lajityypeissä. Uutiskuvan kohdalla digitaalisuuden arvo on ennen kaikkea kuvavälityksen nopeutumisessa ja julkaisuprosessia hidastaneiden välivaiheiden poistumisessa. [...] Uutiskuvan uskottavuus on jatkossakin journalistinen arvo, vaikei sitä voidakaan enää perustella optiskemiallisen valokuvan indeksisyydellä. Sen sijaan voidaan ajatella Pietilän tavoin, että uutiseen liittyvät todellisuus- ja autentisaatiotekniikat ovat osa lajityypin ”geneeristä sopimusta”, jonka perusteella uutinen sekä tuotetaan että tunnistetaan uutiseksi.

Siinä missä esimerkiksi uutiskuvan kohdalla uusia kuvan jälkikäsittelemahdollisuuksia ei haluta ammattilaisten keskuudessa ottaa käyttöön, voidaan niitä sallia ehkä vapaammin muissa kuvagenreissä, kuten alunperinkin lavastetuissa ja rakennetuissa kuvituskuviissa. Tällöin digitekniikan kuvankäsittelymahdollisuudet valjastettaisiin käyttöön laadukkaampien kuvituskuvien hyväksi ilman, että lukijalle tarvitsisi perustella, miksi tehdyt muutokset eivät uhkaa kuvagenren perusluonnetta. Käsittelet ovat paljon vaikeammin perusteltavissa uutiskuvagenressä, jonka lukijat ovat monesti mieltäneet hyvin vahvasti totuudelliseksi.

Pelkkä ammattikuvaajien suitsiminen erilaisilla ohjeistuksilla ei kuitenkaan riitä, koska amatöörit eivät näitä sääntöjä välttämättä tunne. Mäenpää ja Seppänen (2009, 63) kirjoittavatkin:

[...] tulevaisuudessa ammattilaiset joutuvat entistä enemmän arvioimaan myös ulkoapäin tulevan kuvamateriaalin paikkansapitävyyttä ja julkaisukelpoisuutta. Enää ei siis riitä, että ammattikuvaajat itse tekevät eettisiä kuvaratkaisuja ja takaavat totuutta omalla toiminnallaan. Yhteiskunnan kameraistuminen on johtanut siihen, että periaatteessa mistä tahansa tilanteesta julkisuuteen voi pomkata lähes reaaliaikaista kuvaa.

Tehdyissä tutkimuksissa (Mäenpää 2008, Reaves 1995 ja Huang 2001) on selvitetty, onko kuvan manipuloinnin hyväksyminen riippuvainen kuvatyypistä. Yhdysvaltalaisen Huangin (2001, 155) tutkimuksessa vastaajista, jotka olivat tavallisia lehdenlukijoita, kuusikymmentä prosenttia sanoi tietävänsä, että lehdissä olevat kuvat on digitaalisesti käsiteltyjä, mutta eivät välttämättä muunneltuja. Vastajat myös hyväksyivät erilaisia manipulointi toimenpiteitä vähiten uutiskuvissa ja toivoivat, että uutiskuvia yleensäkin manipuloitaisiin mahdollisimman vähän (em., 179). Lukijoilla on tarve tehdä genre-ero uutiskuvan ja esimerkiksi kuvitus- ja featurekuvien välille ja säilyttää uutiskuvan faktapohjaisuuteen ja uskottavuuteen perustuva asema. Hyvin samantyyppisiä vastauksia sai myös Mäenpää (2008), joka kysyi samaa asiaa kuvajournalismin ammattilaisilta. He halusivat pitää kuvagenrejen rajat selkeinä. Ammattilaiset suhtautuivat lukijoiden tavoin suojelevimmin uutiskuvaan ja sallivat kuvankäsittelyä eniten kuvituskuvalle. Vaikka digitaalisuus on muuttanut mahdollisuuksia, sekä ammattilaisten että amatöörien nykykäsitteet kuvagenreistä ovat analogisessa ajassa. Esimerkiksi Männistö (2008b, 165) arvioi kuitenkin, että uusi tekniikka ja uudet

julkaisumuodot ja amatöörien osallistuminen eivät voi olla vaikuttamatta journalismin uudistumiseen.

Edellä on käynyt ilmi, että sekä ammattikuvaajat että lukijat haluavat pitää lehtikuville pakollisina joitain erityispiirteitä digitaalisen valokuvauksen suomista mahdollisuuksista huolimatta. Vielä on kuitenkin epäselvää, kuinka hyvin nuo erityispiirteet ovat yleisesti jaettuina. Tietävätkö amatöörit, mitä haluavat vaalia? Tartun tähän kysymykseen yhdestä näkökulmasta tutkiessani, löytyykö amatöörien Helsingin Sanomille lähettämistä kuvista ammattimaisten kuvagenrejen erityispiirteitä. Varsinaiset tutkimuskysymykseni esittelen seuraavassa luvussa.

3.2. Lukijoiden kuvat ja Helsingin Sanomien Lähetä uutiskuva -palvelu

Amatöörien ottamat lehtikuvat ovat 2000-luvun ilmiö. Suomessa amatöörikuvauksen alkupiste voidaan Anssi Männistön (2008b, 164) mukaan sijoittaa vappuna 2006 roihunneisiin VR:n makasiineihin Helsingissä. Tapauksesta tarvittiin kuvia pian, mutta keskustan kaaos hidasti ammattilaisten pääsyä tulipalopaikalle. Iltalehti ratkaisi ongelman avaamalla omille internetsivuilleen lomakkeen, jonka avulla kuka tahansa tapausta kuvannut pystyi lähettämään toimitukselle oman kuvansa tai videonsa.

Tänä päivänä lehdillä on kuvien lähetyspalvelut auki sivuillaan kaiken aikaa. Lisäksi lukijoiden kuvia voidaan pyytää yllättävien tai suurten tapahtumien yhteydessä (Kuva 1). Helsingin Sanomat avasi oman Lähetä uutiskuva -palvelunsa vuonna 2007 (Niemi 2007, A5). Palvelun sivuilla amatöörikuvaajia pohjustetaan viestillä: *Helsingin Sanomat toivoo lukijoiltaan ajankohtaisia valokuvia ja videoita sekä uutistilanteista että arkielämän pienistä ihmeellisyyksistä* (HS.fi, katsottu 6.4.2012).

Viimeisen vuoden aikana (helmikuu 2012 – maaliskuu 2011) pelkästään Uutiset-otsikon alla on julkaistu noin 1500 kuvaa. Kaikista lähetetyistä kuvista julkaistaan Lähetä uutiskuva -palvelussa lehden oman arvion (HS 2012) mukaan suurin osa, 85–90 prosenttia. Pois rankataan kuvat, jotka ovat hyvin epäselviä, kuvaajan nimi puuttuu, kuva on yli kuukauden vanha tai jos kuvaaja lähettää hyvin monta samankaltaista kuvaa (em.). Julkaistuista kuvista

Helsingin Sanomat maksaa palkkion. Lukijoiden kuvia julkaistaan journalististen tekstien yhteydessä sekä omassa Viikon lukijakuva -sarjassaan. Tutkimukseni keskittyy ainoastaan tarkastelemaan journalististen tekstien yhteydessä julkaistuja kuvia, koska olen kiinnostunut vertaamaan amatöörikuvaajien käsitystä kuvajournalismista ammattilaisten käsitykseen.

Painavin syy amatöörien kuvien julkaisemiseen on ehkä heidän asemansa silminnäkijöinä. Silminnäkijä on paikalla jo ennen kuin tapahtumat alkavat. Kuvattavissa olevien tilanteiden määrä kasvaa, jos teoriassa kuka tahansa voi olla kuvaaja. Asutuksen läheisyydessä ja kaupunkiympäristössä kameroiden määrä voi olla hyvinkin suuri, koska tapahtumia voi kuvata katutason lisäksi omasta ikkunasta. ”Keskeisellä paikalla sattuvasta uutistapahtumasta voi tulla hetkessä kymmeniä kuvia”, [HS:n uutispäällikkö Tero Hakola kertoo (Erkkilä 2009, A15).

Kuva 1 Lehtien verkkosivuilta kaapattuja kuvauskehotuksia.

Kuvien lähetysnopeus voittaa usein toimituksen kyvyn saada ja seurata tietoja tapahtumista. Ensimmäiset kuvat voivat olla toimituksessa jo ennen tietoa tapahtuneesta ja saattaa toimituksen jutun jäljille. Silloin tällöin amatöörin kuva tarjoilee toimitukselle jutun, jota ei ilman kuvaa olisi tehty. (Vehviläinen 2009, 15.) Lukijoiden kuvat voivat olla myös ainoita paikalta saatavia kuvia, koska lehden oma kuvaaja ei ehdi paikalle. Näin tapahtui esimerkiksi toukokuussa 2008, kun Riihimäen matkakeskuksen rakennustyömaalla syttyi yllättäen tulipalo. ”Riihimäeltä saamamme ensimmäiset lukijakuvat hätkähdyttivät”, [HS:n kuvatoimituksen esimies Markku -AV] Niskanen kertoo. ”Lähetimme kuvaajamme Riihimäelle

sekä autolla että helikopterilla, mutta paikalle päästyä dramaattisimmat hetket olivat jo ohi. Siksi lukijakuvat päätyivät sekä HS.fin että paperilehden etusivuille. Otokset olivat teknisesti laadukkaita.” (Niemi 2008, A9.) Amatöörien kuvien avulla yhä useampi uutinen voidaan niin halutessa kuvittaa. Amatöörien kuvia käyttämällä Helsingin Sanomien uutispiiri kasvaa moninkertaiseksi nykyisestä, sillä potentiaalisia amatöörikuvaajia on tuhatmäärin ja ammattilaiskuvaajia käytössä vain kourallinen.

Mitä sitten voidaan odottaa tulevaisuudessa? Väitöskirjassaan Virpi Oksman (2010, 59) arvioi, että matkapuhelin on tärkeä kansalaisjournalismin työkalu jo nyt, ja tulevaisuudessa se voi entisestään demokratisoida journalistista kuvatuotantoa. Periaatteessa kenellä tahansa on mahdollisuus saada kuvansa julkaistuksi (vaikka ammattilaiset ottaisivatkin edelleen valtaosan kuvista). Samaa mieltä on myös Anssi Männistö, joka vie tulevaisuuden odotuksensa vielä askeleen pidemmälle. Männistö (2008b, 164–165) arvioi, että kuvaamisesta voi tulla jopa kansalaisvelvollisuus, jolloin sillä voisi olla myös rikoksia ennaltaehkäisevä vaikutus. Edelleen Männistö (2008a, 131) arvioi, että amatöörien osallistuminen journalistiseen kuvatuotantoon voi muuttaa voimakkaasti esimerkiksi uutiskuvagenreä. Näin siksi, että amatöörit lähettävät toimituksille täysin käsittelemättömiä kuvia, koska haluavat toimia mahdollisimman nopeasti, ja tästä parantelemattomasta uutiskuvasta voisi tulla uusi ihanne.

3.3. Digitaalinen kamera monissa kuorissa

Digitaalisten kameroiden tekniikka parantuu jatkuvasti. Ajantasaista tietoa eri kameratyyppeiden ominaisuuksista on vaikea löytää kootusti ja jopa kameratyyppeiden vertailut vanhenevat nopeasti. Tutkimuksessani keskityn kolmeen eri kameratyyppiin: digitaaliseen järjestelmäkameraan, digitaaliseen pokkarikameraan ja kamerapuhelimeen.

Seuraavaksi esittämäni lyhyet luonnehdinnat eri kameratyypeistä ovat varmasti yleistyksiä, koska jokaisessa kameratyyppissä löytyy malleja laidasta laitaan. Pyrin kuitenkin esittämään lähinnä joitain kameratyyppeiden eroja sen sijaan, että luonnehtisin tarkasti kunkin kameran ominaisuuksia.

Digitaalinen järjestelmäkamera on kolmesta kameratyypistä ammattikuvaajan työkalu. Se on myös kolmesta kameratyypistä kallein, koska kamera koostuu rungosta ja siihen kiinnitettävistä erilaisista objektiiveista ja salamoista, eikä yhdellä osalla tee mitään ilman toisia. Järjestelmäkameran etuna on, että erilaisilla objektiiveilla saadaan esimerkiksi digipokkarin kiinteään objektiiviin verrattuna käyttöön laaja valikoima syväterävyydeltään, valovoimaltaan ja kuvausetaisytydeltään erilaisia mahdollisuuksia. Digipokkarissa ja kamerapuhelimessa on aina kiinteä objektiivi ja salama, ja kuvausasetusten säätäminen on rajallisempaa kuin järjestelmäkamerassa. Edelleen digipokkarissa on kuitenkin enemmän säätömahdollisuuksia kuin kamerapuhelimessa. (Cambridge in colour, katsottu 20.3.2012.)

Kuvanlaadussa suurin ero on seurausta kuvakennon koosta. Järjestelmäkameroilla on usein pökkareita suurempi kuvakenno, joka muun muassa sallii parempilaatuisten kuvien ottamisen hämärässä ja pienempien syväterävyyalueiden hyödyntämisen.

Kamerapuhelimissa kuvakenno on pienin. Järjestelmäkamerassa kuvaaja voi tehdä suurimman osan kuvausasetusten säädöstä manuaalisesti. Digipokkarissa kameran automatiikka taas huolehtii suurimmasta osasta asetuksia, ja kamerapuhelimissa automatiikkaa on eniten. Digipokkarin ja kamerapuhelimen etuna on niiden pienikokoisuus. Pokkari ja kamerapuhelin mahtuvat laukkuun eivätkä paina yhtä paljon kuin järjestelmäkamera. Pokkarin ja kamerapuhelimen käyttäminen on helpoimmillaan laukaisimen painamista, kun järjestelmäkamerasta saa parhaan tuloksen vasta ymmärtäessään esimerkiksi suljinajan ja aukon koon merkityksen kuvaamiselle. (Cambridge in colour, katsottu 20.3.2012.)

Tiivistetysti voidaan siis sanoa, että kuvausmahdollisuudet ja kuvien monipuolisuus kulkee käsi kädessä kameran käytön vaativuuden kanssa. Kuten Forsgård (2004, 81) huomauttaa, digitaalikameran tuottama kuvamateriaali on raakadataa, jota voidaan käsitellä edelleen tietokoneen kuvankäsittelyohjelmilla. Järjestelmäkameran ottamat kuvat antavat digipokkari- tai kamerakännykkäkuvaa enemmän liikkumavaraa kuvankäsittelyssä korkeamman kuvanlaadun takia. Erilaiset kameramallit ovat kuitenkin mahdollistaneet sen, että kuka tahansa voi ottaa laadukkaita kuvia, ja millä tahansa kolmesta laitteesta kuvattuja kuvia on mahdollista laatunsa puolesta painaa lehteen. Eri kuvagenrejen mukaisten kuvien tuottaminen ei jää siis ainakaan kalustosta kiinni.

4. Tutkimuksen kulku

Käytän tämän luvun kuvatakseni tutkimukseni kulun lukijalle. Aluksi listaan tutkimuskysymykseni, minkä jälkeen esittelen, kuinka niihin tullaan tutkimuksen analyysiluvuissa vastaamaan. Analyysi perustuu puolestaan keskeisinä käsitteinä oleviin kuvajournalistisiin kuvatyyppeihin, jotka esittelen tässä luvussa omana kokonaisuutenaan samoin kuin tutkimusaineistoni rajaukset ja peruspiirteet. Näin luon perustan, jonka jälkeen seuraavissa luvuissa läpikäytävää analyysia on toivon mukaan mahdollisimman helppo seurata.

Aiemmissa luvuissa olen sijoittanut tutkimustani paikalleen journalistisella tutkimuskentällä ja selvittänyt aiheeni yhteiskunnalliset ja kulttuuriset lähtökohdat. Tässä ympäristössä oma pro gradu tutkimukseni esittää seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Voidaanko lukijoiden ottamat valokuvat lukea mukaan ammattilaisten määrittämien kuvajournalististen genrejen jäseniksi?
2. Tuovatko kuvat jotain uutta kuvajournalistiseen genreen?
3. Ovatko julkaistut kuvat selkeämmin nykyisten kuvajournalististen genrejen edustajia kuin julkaisemattomat kuvat?
4. Tuoko genre käsite jotakin uutta kuva-analyysiin tutkimusmetodinä?

Kysymyksiin vastaan tutkimalla 371 amatöörikuvaajan kuvaa. Analyysi on jaettu kahteen osaan niin, että ensimmäisenä tutkin genrepiirteiden löytymistä seitsemästä julkaistusta kuvasta. Analyysimenetelmänä tässä kohtaa on genreen pohjautuva kuva-analyysi. Analyysin toisessa vaiheessa käsittelen sisällönanalyysillä löytämiäni genrepiirteitä 364 julkaisemattomasta kuvasta. Nämä kaksi analyysia vastaavat omalta osaltaan ensimmäiseen ja toiseen tutkimuskysymykseeni. Kolmanteen kysymykseen toivon löytäväni vastauksen vertailemalla analyysituloksiani julkaistuista ja julkaisemattomista kuvista.

Koska julkaistuja kuvia ja julkaisemattomia kuvia käsitellään aineistojen kokoeron takia eri menetelmillä, esittelen tutkimusmenetelmän aina ennen analyysiä, jotta menetelmä linkittyy selvästi oikeaan aineistoon ja analyysiin. Analyysini tarkoitus on avata keskustelu lukijoiden kuvista. Niistä puhutaan yhtenä ryhmänä, lehdet pyytävät niitä, mutta eivät tunnu käyttävän

kuvia kovinkaan järjestelmällisesti. Sadoista palveluun lähetetyistä kuvista vain muutama julkaistaan Helsingin Sanomien paperi- tai verkkoversiossa. Analyysini avaa lukijoiden kuvien myttyä kysymällä, onko niiden käyttämättömyyden syynä se, etteivät ne ole kuvajournalistisia kuvia lainkaan vai julkaiseeko Helsingin Sanomat vain hallitsevien kuvajournalististen genrejen mukaisia kuvia?

Neljäs tutkimuskysymykseni irrottautuu aineistosta. Koska genren käsite ja sen käyttäminen mediatekstien analyysissä on saanut kritiikkiä osakseen, haluan tutkimukseni yhtenä kysymyksenä tarkastella genren käsitteen käyttökelpoisuutta kuva-analyyttisenä työkaluna tilanteessa, jossa tutkimuksen kohteena ovat pelkät kuvat ilman niitä ympäröivää tekstiä.

Neljänteen tutkimuskysymykseeni ei kuitenkaan ole olemassa oikeaa vastausta. Haluankin sen kohdalla keskustella tekemistäni huomioista alan tutkijoiden aiempien tekstien ja huomioiden kanssa. Dialogi on paitsi kuvatutkimuksen teorian kehittämistä myös oman tutkimukseni metodikritiikkiä. Se antaa minulle mahdollisuuden pohtia genreen pohjautuvan kuva-analyysin hyviä ja heikkoja puolia ja sen avaamia mahdollisuuksia kuva-analyysin tekemisessä. Viimeinen luku vetää myös tutkimukseni yhteen ja toivottavasti herättää myös kysymyksiä jatkotutkimuksille.

4.1. Kuvajournalistiset genret

Pro gradussani tarkastelen kolmea eri kuvajournalistista genreä eli kuvatyyppejä: uutiskuvaa, featurekuvaa ja kuvituskuvaa. Valintani rajata genret näihin kolmeen on kuitenkin omani, sillä genrejen väliset rajankäynnit eivät ole itsestään selviä. Siinä missä yksi tutkija laskee omaksi genrekseen esimerkiksi henkilökuvat, toinen niputtaa henkilökuvat kuvituskuvien alle ja niin edelleen. Oman asemansa tuntuu vakiinnuttaneen lähinnä vain uutiskuva, jota on valitsemistani kolmesta kuvagenrestä käsitelty eniten. Sen kriteeristön erityispiirteitä on mahdollista koota kattavammin kuin muiden kuvatyyppejen. Featurekuva ja uutiskuva valikoituivat omaan tutkimukseeni, jotta saisin vertailtua mahdollisimman erilaisia genrejä. Toisaalta myös läpikäymäni kirjallisuus nosti usein esiin juuri nämä kolme genreä.

Esittelen aluksi kunkin genren, jonka jälkeen listaan ne kriteerit, jotka erottavat kuvatyypin omakseen suhteessa kahteen muuhun genreen. Näin teen, koska genret määrittyvät ja eroavat nimenomaan suhteessa toisiinsa (ks. Luku 5.1.1.). Eri kuvagenrejä on myös määritelty listaamalla yhden ominaispiirteitä ja sanomalla toisesta, että se on kuva, joka ei sovi kahteen muuhun tyyppiin. Listat eivät kerro kuvagenrejen koko kriteeristöä, vaan listojen avulla pyritään tekemään ero kuvatyyppeiden välille. Osa piirteistä on ehdottomia, kuten se, ettei uutiskuvia saa koskaan manipuloida. Osa on puolestaan ehdollisia, jolloin kuvalle annetaan mahdollisuus hyödyntää jotakin, mutta sen olemassaolo ei ole pakollista. Listoja kootessa olen pyrkinyt siihen, että ne limittyisivät mahdollisimman vähän. Joissakin erityispiirteissä, kuten vaikkapa kuvakoossa, päällekkäisyyden mahdollisuus kuitenkin esiintyy, koska kuvagenreillä voi olla useampi mahdollinen kuvakoko. Jaettuja piirteitä on kuitenkin pyritty välttämään, koska analyysin tekeminen jaettujen piirteiden perusteella tuntuisi ajanhaaskaukselta.

Genrepiirteiden listat ovat myöhemmin julkaistujen kuvien analyysissä työkalujani tarkkaillessani genrepiirteiden esiintymistä kuvissa. Listojen avulla on myös rakennettu sisällönerittelyn luokittelurunko (Liite 2), jonka avulla on puolestaan analysoitu 364 julkaisematonta kuvaa.

Puhuttaessa kuvajournalismista puhutaan usein lähes pelkästään uutiskuvasta. Monissa lukemissani artikkeleissa myös lehtikuva rinnastettiin uutiskuvaan. **Uutiskuva** ei kuitenkaan ole mikä tahansa kuva, vaan sille on löydettävissä omat genrepiirteensä. Stuart Hallin (1972, 174–175) mukaan uutiskuvan on täytettävä vähintään kolme kriteeriä: *sen täytyy olla kytkettyyn tai kytkettävissä tapahtumaan, sattumaan tai tapaukseen, tapahtuman on oltava tapahtunut äskettäin, jos mahdollista eilen, mieluiten tänään muutamia tunteja sitten, ja tapahtuman tai henkilön on "uutisissa" saatava uutisarvoinen aste.* Jenni Mäenpää (2008, 51) tiivistää tämän sanoen, että uutiskuvalla tarkoitetaan kuvaa äkillisestä uutistapahtumasta, kuten onnettomuudesta tai katastrofista. Äskettäisyys on tutkimuksessani kaksijakoinen. Toisaalta se sisältyy uutiskuvalle ominaiseen uudelleenkuvaamisen mahdottomuuteen (kriteeri esitelty alla), mutta toisaalta se vaatisi kuvan ulkopuolista tietoa siitä, milloin kuva on otettu, ja milloin se on lähetetty palveluun. Jälkimmäistä tietoa minulla ei ole käytettävissäni, joten analyysissäni (niin kuva-analyysissä kuin sisällönanalyysissäkin) keskityn äskettäisyyden osalta tutkimaan kuvan toistomahdollisuutta.

Keskeistä eri tutkijoilla ja ammattilaisilla uutiskuvan määrittelyssä on autenttisuus. Tämä tarkoittaa, että kuvan täytyy olla lavastamaton, ei koskaan manipuloitu otos todellisuudesta. Kuva näyttää asiat niin kuin ne tapahtuivat, kuvaaja on pysäyttänyt hetken kohteitaan häiritsemättä (ja jopa näiden huomaamatta). Tapahtuma on hallinnut kuvan ottamista – ei kuvaaja. Toiminta (tai ehkä paremminkin sen pysäyttäminen kuvaan) on uutiskuvalla tyypillistä (Tammi 2010, 40). Kuva toimii todisteena paikalla olosta ja konkretisoi tapahtumia. (ks. esim. Kobre 2008, 87; Salo 2000; Seppänen 2004, 206; Pagter 2005 .) Uutiskuvaa ei myöskään voida ottaa uudelleen, koska tapahtuma on ainutkertainen ja kestää vain tietyn ajan (Harris&Lester 2002, 95). Esimerkiksi onnettomuudet, tulipalot, katastrofit, poliisioperaatiot ja mielenosoitukset ovat käynnissä vain hetken, minkä jälkeen kuvattavissa ovat seuraukset. Kuitenkin itse uutistapahtuma on jo mennyt. Uutiskuvan erityispiirteet painottavat paljon kovia uutisia ja jättävät pehmeille uutiskuville mahdollisuuden koodautua uutiskuviksi lähinnä merkittävien henkilöiden kautta (ks. esim. Kunelius 1993 ja Kobre 2008, 49–63).

Janne Seppänen (2004, 207) ja Merja Salo (2000, mm. 13) kirjoittavat myös uutiskuvan affektiivisesta puolesta. Sen täytyy herättää katsojassa tunteita. Tämä on kuitenkin kriteeri, jota on mahdotonta tarkastella kyllä- tai ei-lähtökohdasta. Siinä missä voidaan yksiselitteisesti tutkia, onko kuvassa ihmisiä vai ei, ei voida sanoa herättääkö kuva katsojassa ilon, surun, järkytyksen tai esimerkiksi uteliaisuuden tunteita. Sisällönerittelyyn liittyvien ongelmien vuoksi tarkastelen kuvien affektiivisuutta vain seitsemän julkaistun kuvan kohdalla. Affektiivisuuden käsitteen avaamista niin, että sen olemassaoloon tai olemattomuuteen voitaisiin vastata sisällönerittelyn tilastomaisella otteella, ei mielestäni voi tehdä.

Erytispiirteet ottavat kantaa myös kuvan rakenteellisiin puoliin. Koska uutistapahtuma kestää vain hetken, ei kuvaajalla ole aina mahdollista miettiä sommittelua tai etsiä parasta mahdollista kuvauspaikkaa. Tästä ei kuitenkaan ole haittaa uutiskuvissa. Merja Salo (2000, 29–31) argumentoi, että uutiskuvan autenttisuus ja uskottavuus lisääntyvät teknisen rosoisuuden ja viimeistelemättömyyden myötä. Ei siis haittaa, vaikka kuva olisi hieman pikselöitynyt tai kohde tärähtänyt epäselväksi, jos vain kuva välittää muutoin tarpeeksi informaatiota. Uutistapahtumien luonteeseen liittyy sekin, että uutiskuviin kuuluvat tietyt muotosäännöt. Uutiskuvat kuvataan usein silmien tasalta, kuvien etualaa korostetaan, tapahtuma/henkilö kuvataan matkan päästä (usein yleis- ja kokokuvia), kohde ei katso

kameraan, kuvaaja on käyttänyt hyväkseen vain vallitsevaa valoa ja henkilöt ovat tapahtumia kuvattaessa anonyymejä (Noponen 1994, 21, 27–28; Noponen 1997, 61–62; Tammi 2010, 39–44).

Uutiskuvan erityispiirteet:

- ei manipuloitu
- autenttisuus (kuva on todiste paikalla olosta ja siinä on toimintaa)
- uudelleen kuvaaminen mahdotonta
- affektiivisuus
- konkretisoi tapahtumaa (kuvakoko yleis- tai kokokuva, kuvattu silmien tasalta)
- äkillinen tapahtuma (uutiskuvan aiheita mm. onnettomuudet, tulipalot, poliisitehtävät, mielenosoitukset) tai uutisarvoltaan merkittävä henkilö
- kuvattu vallitsevalla valolla
- kohde ei katso kameraan
- kuva saa olla rosoinen

Toisena kuvagenrenä tutkimuksessani on **featurekuva**. Monilla tutkijoilla ero uutiskuvan ja featurekuvan välillä ei ole kovinkaan selvä, mutta pohjimmiltaan kyseessä ovat kaksi aivan erilaista genreä. Suurin ero kuvien välillä on ajattomuus. Siinä missä uutiskuvalla on markkina-arvoa juuri tapahtuman jälkeen (todistusaineistona), featurekuva näyttää katsojalleen jotain, mikä ei ole sidottu aikaan. Huomattavaa myös on, että niin sanottu kova uutinen voidaan myös kuvittaa featurekuvalla, jolloin teksti voi kertoa uutisen (mitä tapahtui, missä, milloin, miksi, kuka, seuraukset), mutta kuvassa onkin esimerkiksi tapahtuman sivujuonne tai yhden henkilön kokemus: nokinen ja uupunut palomies hälytysauton luona ja palava talo poissa kuvasta tai selvästi taustalla. (mm. Kobre 2008, 67–68.)

Featurekuvan ja uutiskuvan erona on myös otsikollisuus. Uutiskuva liittyy suoraan aiheeseen ja pystyy lähestulkoon vastaamaan samoihin peruskysymyksiin kuin uutinenkin. Featurekuva voi taas olla pikemminkin taustatietoa. Se ei ole otsikollinen ja toimii pikemminkin taustoittavana tietona (Pagter 2005). National Press Photographers Association (NPPA) määrittelee featurekuvan ”löydetyksi tilanteeksi”. Ymmärrän tämän niin, että featurekuvassa kuvaaja on hallinnut tilannetta. Kobre (2008, 87) mukaan featurekuvissa kuvaaja voi luoda oman tehtävänantonsa ja mennä vaikkapa kuvaamaan koiran trimmaamista opettelevien

oppilaiden arkea. Kuutin (2006) mukaan featurekuva voi tehdä jutun, eli juttu mietitään kuvan pohjalta.

Tästä juuri on featurekuvassa kyse: arjesta ja uusien näkökulmien löytämisestä. Kuvien aiheina voivat olla niin maisemat kuin ihmisetkin: tavalliset lapset, pariskunnat ja vanhukset arkisissa puuhissaan. Mäenpää (2008, 52) tosin lukee mukaan myös henkilökuvat, mutta jos ne ovat selvästi lavastettuja, ne eivät kuulu kuvatyyppeihin. Esimerkiksi NPPA laskee kontrolloidut kuvaustilanteet yhteen kuvituskuvien kanssa. Palaan perusteluihin esitellessäni seuraavaksi kuvituskuva.

Featurekuvan ajattomuus voi puolestaan tarkoittaa muun muassa oivaltavuutta, uutta näkökulmaa. Kuva voi olla hassu hetki tai sen viesti voi olla monimerkityksellinen, kuva voi esittää esimerkiksi vastakohtat samassa kuvassa. Featurekuva ei kuitenkaan koskaan ole lavastettu, vaan se dokumentoi elämää. (Kobré 2008, 87, Reaves 1995, 709.) Featurekuva ei siis ole ainutlaatuinen siksi, että kuvattu hetki olisi ohimenevä tai ainutkertainen, vaan nimenomaan arjen tulkinta ja oivallus tekevät siitä kiinnostavan.

Featurekuvan ajattomuus ja se, että se voi luoda jutun, asettaa kuvalle tiukat laatuvaatimukset. Kuvan on oltava laadultaan moitteeton, mutta ei kuitenkaan manipuloitu. Monilla tutkijoilla featurekuvat saattoivat olla mustavalkoisia, jota nykyisin käytetään lähinnä kuvan tehokeinona. Tämä sallitaan, jos kuva muutoin täyttää featurekuvalle laaditut kriteerit. Mitä tulee kuvan sommitteluun, featurekuvissa haetaan vahvempia kuvakulmia ja -kokoja, jotka täydentävät kuvan ideaa (Pagter 2005).

Featurekuvan erityispiirteet:

- ajaton (kuva ei ole sidottu tiettyyn tapahtumaan)
- aiheina arkiset tilanteet, ihmiset puuhissaan, maisemat, säätila
- monimerkityksellinen ja oivaltava (ei tapahtuman ohjaama tulos)
- ei manipuloitu, mutta värisävyjen muuttaminen tehokeinona sallittua
- laadultaan moitteeton
- vahvoja kuvakulmia (ylä/alaviistosta, erilaisia kuvakokoja)

Kolmas ja viimeinen kuvagenre on **kuvituskuva**. Kuvituskuvan määrittely on kolmesta kuvatyypistä jakautunein. Kuvituskuva voi olla kuvankäsittelytekniikalla monesta kuvasta/elementistä tuotettu kuva tai muutoin manipuloitu valokuva. Se voi olla mainoskuvamainen ruoka- tai muotokuva, joka on kuvattu studiossa. Perinteisesti kuvituskuva on jopa ollut jokin aivan muu kuin valokuva, kuten piirros, kartta tai graafi. Edelleen kuvituskuva voi olla ”tavallinen” valokuva, joka on otettu ilman uutisnäkökulmaa. (Hall 1972, 138–140; Kobre 2008, 174–178; Kuutti 2006, Salo 2000, 155.)

Yhtä kaikki kuvituskuva kuvagenreistä kauimpana tietystä tapahtumasta eikä ole sidottu aikaan. Kuvituskuvan tehtävänä on toimia visuaalisena huomion herättäjänä ja katseenvangitsijana tai höysteenä. Ymmärrän kuvituskuvan tehtävän niin, että se korvaa aina jonkinlaista tilannekuvitusta, joita sekä uutiskuva että featurekuva ovat, ja sen tehtävä on ensisijaisesti vetää katsojan huomio juttuun. (Kuutti 2006; Salo 2000, 155.)

Kuvituskuva on luonteeltaan selittävä, ei havainnoiva (Kuutti 2006). Forsgård (2004, 32) kuvailee kuvituskuvia tarvittavan vaikeasti kuvitettaviin aiheisiin sekä arkaluontoisiin aiheisiin, jolloin esimerkiksi ihmisen kasvoja ei voida näyttää. Toisaalta kuvituskuvaa käytetään, kun halutaan kuvittaa juttu yleisellä tasolla, esimerkillä (Suominen 2007, 17). Tavallista on, että jutun yhteydessä olevan kuvan alla lukee esimerkiksi, että kuvan auto ei liity tapaukseen. Tällöin kuvituskuvalla on kuitenkin haluttu visualisoida jutussa mainittava kohde. Kuvassa mahdollisesti esiintyvät henkilöt ovat tällöin anonyymeja, jotta voidaan korostaa kuvan irrallisuutta ajasta ja paikasta sekä sen yleistä tasoa (em.).

Kuvituskuvan tehtävänä on symboloida aihetta ja antaa katsojalle tietty tavoiteltu mielikuva (em.). Kuten aiemmin kirjoitin, NPPA liittyy kuvituskuviin myös kontrolloidut henkilökuvat. Tämä on perusteltua siinä mielessä, että tällaisissa kuvissa haetaan henkilön ympärille jokin idea. Hyviksi esimerkeiksi suomalaisesta lehdistöstä tulevat mieleen esimerkiksi Image-lehden henkilökuvat, joissa julkisuuden henkilö on puvustettu hyvinkin mielikuvia ohjaavasti: provosoivasti, stereotyyppisesti ja niin edelleen.

Kuvituskuvat otetaan järjestetyissä kuvaustilanteissa, mikä saa näkyä esimerkiksi salaman käytössä (esim. Salo 2000, 162). Kuvituskuvat saavat olla myös manipuloituja, kunhan se käy selvästi ilmi, ja manipulaation avulla lehdet ovat tehneet yhä selittävämpiä kuvituskuvia

(Kobré 2008, 177). Kuvanlaadun täytyy olla moitteeton (Reaves 1995, 708). Kuvakulmat ovat vapaita. Kuva korostaa kohdetta, rajaa pois tarpeetonta informaatiota ympäriltä korostaen kuvan kontekstivapautta. Kuvakokona toimii hyvin esimerkiksi yksityiskohtainen lähikuva, jossa kohteesta on rajattu näkyviin vain pieni pala. (esim. Forsgård 2004, 33.)

Kuvituksen erityispiirteet:

- irrallinen ajasta ja paikasta (ilman kontekstia)
- huomionherättäjä, katseenvangitsija, höyry
- aiheet vaikeasti kuvitettavia, arkaluontoisia, mainosmaisia, anonyymejä aihekuvia (kuvitus symboloi aihetta)
- manipulointi sallittua
- tiukkoja rajoituksia (vain kohde näkyvässä)
- kuvanlaatu moitteeton

4.2. Aineistona lukijoiden kuvat

Tässä luvussa perustelen tutkimusaineistoni rajoituksen ja esittelen aineistoni pääpiirteittäin. Aineistoni koostuu Helsingin Sanomille Lukijoiden kuvat -palveluun lähetetyistä kuvista. Palveluun voi lähettää kuvansa usean eri otsikon alle (mm. uutiset, huuhkajat, vappu, kevät saapuu, kaupunkielämää, kamerataidetta, outoa ja kummaa, ottaa päähän ja niin edelleen). Tutkimusaineistooni kuuluvat kuvat olen poiminut uutiset-otsikon alta.

Rajaukselle on kaksi syytä. Ensinnäkin kaikki lehdessä journalistisen aineiston ohessa julkaistut kuvat on poimittu tästä ryhmästä, ja toiseksi olen kiinnostunut tutkimuksessasi juuri professionaalisten kriteerien ja amatöörikuvaajien otosten törmäyttämisestä. Minua siis kiinnostaa tietää, kuinka amatöörikuvaajien otokset sopivat ammattilaisten määrittelemiin kuvajournalistisiin genreihin. Tähän pääsen käsiksi parhaiten tutkimalla juuri niitä kuvia, joilla on mahdollisuus päästä lehteen tai verkkosivuille. Helsingin Sanomat (HS 2012) kertoo, että muista kategorioista kuvia julkaistaan journalistisessa yhteydessä vain harvoin. Ryhmän kuvien journalistinen otsikko luultavasti ohjaa myös kuvaajien ajatuksia siihen, että he toivovat kuvansa päätyvän journalistisen jutun oheen.

Aineistoni on kaikkien saatavilla Helsingin Sanomien verkkosivuilla, jossa on oma sivunsa Lähetä uutiskuva -palvelulle. Kuvat ovat sivuilla yhdessä pötkössä aikajärjestyksessä. Halusin aineistokseni mahdollisimman tuoreita kuvia ja tarpeeksi monta julkaistua kuvaa julkaisemattomien vertailukohdaksi. Aluksi rajasin tarkastelujaksoni vuoden mittaiseksi välille elokuu 2011– syyskuu 2010. Tältä aikaväliltä löytyy kuusi kuukautta, joiden aikana on julkaistu yksi tai useampi lukijan kuva journalistisen tekstin yhteydessä. Yhteensä kuvia oli vuoden aikana lähetetty uutiset-kategoriaan lähes 1500 kappaletta.

Aineiston suuren koon vuoksi rajasin ensimmäiseksi pois ne kuukaudet, joiden aikana Helsingin Sanomat ei ollut julkaissut yhtään lukijoiden kuvaa. Keräsin kaikki lukijoiden kuvat kuuden kuukauden ajalta 21. syyskuuta 2011 Helsingin Sanomien toimituksessa, jossa kopioin kuvat yksi kerrallaan tietokannasta muistitikulle. Kuvia kertyi yhteensä reilut 750 kappaletta. Pidin näin suurta julkaisemattomien kuvien massaa liian suurena pro gradu -tutkielmaa ajatellen, joten rajasin pois vielä kolme kuukautta.

Lopulliseen tutkimusaineistoon otin mukaan kuukaudet, joiden aikana oli julkaistu muita kuukausia enemmän kuvia, kaksi ja neljä kappaletta (tammikuu 2011 ja lokakuu 2010), sekä tuoreimmat kuvat sisältävän kuukauden (elokuu 2011). Näin ollen jäljelle jäi 371 kuvaa, joista seitsemän on julkaistu joko Helsingin Sanomien paperilehdessä tai verkkosivuilla (Taulukko 1).

Julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien osuus aineistossa					
	Julkaistut lkm	%-osuudet kaikista julkaistuista	Julkaisemattomat lkm	%-osuudet kaikista julkaise- mattomista	yhteensä
elokuu 2011	1	14,3	141	38,7	142
tammikuu 2011	4	57,1	123	33,8	127
lokakuu 2010	2	28,6	100	27,5	102
yhteensä	7	1,9	364	98,1	371

Taulukko 1 Julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien osuus aineistossa

Kuvaajien lukumäärät aineistossa		
	eri kuvaajia	kuvia
elokuu 2011	83	142
tammikuu 2011	98	127
lokakuu 2010	60	102
koko aineisto	223	371

Taulukko 2 Kuvaajien lukumäärät aineistossa

Aineiston 371 kuvaa on ottanut 223 eri kuvaajaa (Taulukko 2). Karkeasti ottaen tämä tarkoittaa noin 1,7 kuvaa per kuvaaja. Tavallisempaa kuitenkin on, että mukana on muutama aktiivinen ”vakikuvaaja” ja suurin osa on lähettänyt palveluun koko aikana vain yhden kuvan. Eniten kuvaajien ja kuvamäärän suhdetta vääristävät yhden kuvaajan jopa kymmenen kuvan sarjat yhdestä tapahtumasta. Mainitseminen vakikuvaajille erilaisten tilanteiden tai kohteiden kuvaaminen ja kuvan lähettäminen voi olla jopa harrastus. Tai voihan olla niin, että kyseisillä amatöörikuvaajilla huolellinen ympäristöntarkkailu yhdistyy herkkään laukaisinsormeen.

Puhuttaessa amatöörikuvaajien kuvista on mielenkiintoista selvittää, millaisilla laitteilla he kuvaavat. Tieto on kaivettavissa valtaosasta kuvien metatiedoista. Metatieto tarkoittaa tietoa tiedosta. Jo digitaalinen kuva itsessään on tietokoneen kuvaksi tulkitsemaa tietoa, ykkösiä ja nolliä tiettyssä järjestyksessä. Ykkösten ja nollien lisäksi kuvaan tallentuu kuvan ottohetkellä tietoa siitä, mikä kuvan on synnyttänyt ja miten. Tätä tietoa kutsutaan metatiedoksi tai metadataksi, koska se auttaa ymmärtämään kuvaa. (Hackney 2008, 2.)

Kuvaan tallentuu kamerasta esimerkiksi seuraavanlaisia tietoja: kameramalli, aukon koko, sulkimen nopeus, kuvan ottoaika (päivämäärä ja kellonaika), objektiivin tiedot ja ISO-luku. Kuvaan voidaan myös lisätä sitä kuvailevaa metatietoa (asiasanoja jne.). Jos kuvaa käsitellään tietokoneella (rajaus, tiedostoformaatin muuttaminen) metadataa katoaa matkalla. (Hackney 2008, 3.)

Tutkittuani lukijoiden kuvia jo kandidaatin työssäni osasin odottaa, että kuvausvälineistä kamerapuhelimet eivät ole aineistossa käytetyimpiä välineitä (Taulukko 3) . Niiden osuus aineistossa on hieman yli 16 prosenttia. Käytetyin kuvausväline aineistossa on digipokkarikamera, joka on kompakti, käsilaukkuun mahtuva kameramalli. Eniten aineistossa yllätti kuitenkin digitaalisten järjestelmäkameroiden osuus. 31 prosenttia kuvista oli kuvattu järjestelmäkameralla, ja se lähenteli osuudellaan digipokkarin lähes 37:ää prosenttia. 57 kuvan kohdalla kameramallia ei löytynyt metatiedoista. Luku on huomattava, mutta kuitenkin selvä vähemmistö kokonaisuudesta. Syytä kuvien metatietojen puuttumiselle en osaa sanoa.

Kameramallit lukijoiden kuvissa koko aineistossa		
	lukumäärä	% kaikista
Digipokkari	137	36,9
Digitaalinen järjestelmäkamera	115	31,0
Kamerapuhelin	61	16,4
Ei kameratietoa metatiedoissa	57	15,4
Muu laite	1	0,3
yhteensä	371	100

Taulukko 3 Kameramallit koko aineistossa

Kuvausvälineiden erityispiirteitä olen käynyt läpi aiemmin luvussa 3.3. Niillä on merkityksensä myös analyysissä. Kuvausväline voi kertoa mielestäni jotain kuvaajan suunnitelmallisuudesta. Siinä missä digipokkari voi aina olla laukunpohjalla kamerapuhelimen tavoin, järjestelmäkameran kantaminen ei kokonsa puolesta tunnu mielekkäältä. Voisiko olla siis niin, että osa kuvaajista lähtee järjestelmäkameroineen ”keikalle” ajatuksenaan ottaa kuvia ja lähettää niitä Helsingin Sanomille? En voi vastata kysymykseen tutkimuksessani varmasti, mutta kuvausvälineen osuutta on mielenkiintoista pohtia, kun vertailen löydöksiäni julkaistuista ja julkaisemattomista kuvista. Onko uutiskuvia otettu eniten kamerapuhelimilla ja digipokkareilla? Entä onko featurekuvia ja kuvituskuvia otettu enemmän järjestelmäkameroilla, jolloin voitaisiin ajatella, että kuvaajalla on ollut mahdollisuus valmistautua kuvaamiseen ja aikaa ottaa kuvia harkitummin. Palaan kuvausvälineiden merkityksiin luvussa 6.6.

5. Seitsemän julkaistua kuvaa suurennuslasin alla

Tässä luvussa käyn läpi Helsingin Sanomissa julkaistut kuvat genreen pohjautuvaa kuva-analyysiä käyttäen. Aluksi on tarpeellista esitellä tarkemmin, kuinka genren käsite ja kuva-analyysi sopivat yhteen. Tehdäkseni yhteyden selväksi jaan tutkimusmenetelmäni esittelyn kolmeen osaan: ensin käyn läpi genren käsitettä, toiseksi kuva-analyysiä ja kolmanneksi sovittelen näitä kahta yhteen. Tämä yhteenliittymä on lopullinen tutkimusmenetelmäni, josta käytän nimitystä genreen pohjautuva kuva-analyysi.

Sekä julkaistujen kuvien että julkaisemattomien kuvien analyysille keskeiset käsitteet, kuvajournalistiset genret, olen käynyt läpi edellisessä luvussa. Tämän luvun tarkoituksena on kertoa, kuinka ne vaikuttavat kuvassa, ja kuinka analyysi ottaa nämä vaikutukset huomioon.

5.1. Genreen pohjautuva kuva-analyysi

5.1.1. Genren käsitteestä

Yksinkertaistettuna genrellä tarkoitetaan lajityyppiä, ryhmää, jonka jäsenet voidaan tunnistaa saman otsikon alle kuuluviksi. Gradussani tutkin kuvajournalistisia genrejä: uutiskuvaa, featurekuvaa ja kuvituskuvaa. Aivan samoin esimerkiksi kirjoitetulla journalismilla on omat genrensä: uutinen, pääkirjoitus, kolumni. Kunkin näistä genreistä tunnistaa omakseen, koska niistä jokainen sisältää piirteitä, joita jokin toinen genre ei sisällä. Kaikki piirteet eivät kuitenkaan erottele genrejä toisistaan, vaan eri genreillä voi olla yhteisiä piirteitä. Ne eivät kuitenkaan ole hyödyllisiä silloin, kun pyritään tekemään eroa eri genrejen välille. (Reunanen 1991, 47.) Esimerkiksi kuvatyypeistä uutiskuva ja featurekuva jakavat piirteiden ei manipuloitu, mutta siinä missä uutiskuvan piirteisiin kuuluu äkillisyys, featurekuva ja kuvituskuva eivät tätä piirrettä jaa. Genrepiirteet määritellään tavallisimmin muun muassa aihevalintojen, tyylin ja esitystavan mukaan (Väliverronen 1998, 35).

Vaikka kullekin genrelle on mahdollista nimetä kriteeristö, joka kuvaa sitä, nämä piirteet eivät ole kiveen kirjoitettuja. Piirteet muuttuvat ja muotoutuvat tekijän ja lukijan vuorovaikutuksessa. (mm. Reunanen 1991, 45.) Tämä on yksi kysymys, josta olen tutkimuksessani kiinnostunut. Sekoittavatko amatöörien kuvat eri genrejä ja tuovat näin ollen

jotain uutta kuvajournalismiin? Mikäli kävisi niin, että aineistossa huomattavassa osassa kuvista olisi nähtävissä jokin genrepiirteiden ylitys tai sekoitus, se voisi olla merkki yrityksestä muuttua kuvajournalistisia genrejä. Koska aineisto käsittää kuitenkin vain reilut 350 kuvaa muutosarvioiden julistamisessa pitää olla varovainen. Tutkimus voi kuitenkin mielestäni nostaa esiin joitain trendejä, joihin tulevat tutkimukset voivat tarttua syvällisemmin.

Mahdollisista sovelluksista ja vaihtelusta huolimatta genret ovat tunnistettavissa ja erotettavissa toisistaan. Noponen (1994, 28) argumentoi, että *tunnuspiirteiden esittelyä voidaan kuitenkin puolustaa sillä, että ne ovat nimenomaan valinnaisia ja toimivat muiden [esimerkiksi] uutisgenren tunnuspiirteiden rinnalla, eivät välttämättä säännönmukaisina.* Kuvan ei siis tarvitse täyttää kaikkia geneerisiä piirteitä ollakseen jonkin genren jäsen, mutta sen on täytettävä valtaosa yhden genren erityispiirteet tullakseen erotetuksi muista genreistä. Tunnistamista helpottaa se, että genre ja tunnuspiirteet toimivat suhteessa toisiinsa. Genre tunnistetaan juuri tietyksi genreksi tunnuspiirteidensä perusteella. Tunnuspiirteet tekevät työtä myös genren suuntaan: yksi tunnuspiirre luo muihin saman genren tunnuspiirteisiin kohdistuvia oletuksia. (Reunanen 1991, 45.)

Genren piirteet toimivat ohjenuorana niin kuvien tuottajille (kuvaajat), lukijoille kuin itse kuvallekin. Ridell (2006, 208) puhuu genren toiminnan kolminapaisesta luonteesta viitatessaan konventioiden merkityksiä luovaan vaikutukseen. Tuottajan ja tulkitsijan rooleja kuvaamaan Ridell (1994, 28) määrittelee käsitteet sisäistekijä ja sisäislukija, jotka alun perin ovat kirjallisuustieteen työkaluja.

Sisäistekijä voidaan määritellä aktuaalisen tekijän ja tekstin väliin sijoittuvaksi kirjoittamisen geneeriseksi konventioiksi, sisäislukija taas aktuaalisen lukijan ja tekstin väliin sijoittuviksi lukemisen geneeriseksi konventioiksi ja odotuksiksi. Täten käsitepari kuvaa niitä tapoja, joilla kussakin erityisessä tekstikäytännössä on opittu ja totuttu tuottamaan merkityksiä.

Kuva on siis jonkin genren edustaja vain, jos se täyttää kyseisen genren piirteet. Tämä sitoo kuvan tuottajaa. Kuvaajalla on käytettävissään vain rajattu määrä keinoja (kulloisenkin genren piirteet) tuottaa kuva, joka mielletään kuuluvaksi esimerkiksi uutiskuvagenreen. Vastaavasti kuvia katsovalle lukijalla on tiettyjä odotuksia uutiskuvan suhteen. Jotta lukija tunnistaa kuvan genren edustajaksi, kuvan täytyy täyttää näitä odotuksia. Tähän ajatukseen tiivistyy pro graduni alkuasetelma lähteä vertaamaan amatöörien kuvia ammattilaisten

käytössä oleviin kuvagenreihin. Kuten aiemmin aiheen yhteiskunnallista keskustelua läpikäydessäni mainitsin, sekä ammattilaiset että amatöörit haluavat vaalia kuvagenreissä melko samoja asioita ja pitää genrerajat ennen kaikkea selkeinä. Tähän mennessä ei ole kuitenkaan ollut mitään tietoa siitä, kuinka hyvin amatöörit tietävät, mitä piirteitä he oikeastaan haluavat vaalia. Mikäli tutkimuksessani käy ilmi, että amatöörit pystyvät tuottamaan kuvagenrejen mukaisia kuvia, se kertoisi osaltaan siitä, että he myös tuntevat tai ovat kulttuurisesti oppineet kuvagenrejen piirteitä.

Tällainen mahdollinen genren tunnistaminen on usein tiedostamatonta (mm. Reunanen 1991, 45; Noponen 1996, 207–208). Tunnistaminen opitaan kulttuurisesti ja se liittyy aikaisempiin kokemuksiin erilaisista mediateksteistä. Genren käsite liittyy oleellisesti myös valtaan. Solin (2006, 75, 77) liittää genret yhteisöjen hallitsemiksi. Journalismi ja kuvajournalismi voidaan ajatella tällaisiksi yhteisöiksi, jotka kontrolloivat genrejen piirteitä ja niiden käyttöä – antavat ylhäältä säännöt siitä, millainen on uutiskuva, featurekuva tai kuvituskuva. Ajatuksena on, että genreiksi muodostuvat sellaiset puhutavat, jotka vastaavat parhaiten yhteiskunnan vallitsevia ideologioita (Ridell 2006, 189). Tutkimustani ajatellen tämä tarkoittaa ammattilaisten (kuvajournalistien ja alan tutkijoiden) valtaa kuvajournalistisiin genreihin. Hallitsevina kuvajournalismin edustajina ammattikuvaajat ja tutkijat ovat voineet määrittellä genrejen konventiot kuvatyypeille ja tähän asti myös valvoa niiden toteutumista.

Genret eivät kuitenkaan ole muuttumattomia. Solinin (2006, 78) mukaan *se, mikä on sosiaalisesti ja kulttuurisesti annettua, yhteisön määrittämää ja ylläpitämää, voi aina muuttua*. Lehtosen (1996, 183) mukaan muun muassa yleisön reaktiot muovaavat konventioita. Fairclough (2003, 66) esittää lisäksi, että genrejen sekoittuminen [niiden uudistaminen ja uusien luominen] liittyy yhteiskunnallisiin muutoksiin. Tällaisena muutoksena voidaan nähdä internetin vallankumous ja lehtien lukijoiden kuville avaamat palvelut. Tämä ajatus on pohjalla tutkimukseni toisessa tutkimuskysymyksessä: tuovatko kuvat jotain uutta kuvajournalistisiin genreihin? Vielä nykyisin muutoksen aiheet pysyvät kuvajournalismin ammattilaisten käsissä. Vaikka amatöörit voivat tarjota kuviaan julkaistavaksi rinta rinnan ammattikuvaajien kanssa, heillä ei ole pääsyä portaaseen, joka päättää julkaistavista kuvista. Kuinka paljon genrejen venyttämistä ammattilaiset sallivat, selviää toivottavasti tutkimukseni avulla. Onko siis niin, että julkaistavat kuvat ovat vain nykyisten genrejen sovelluksia, vai pääsevätkö myös rajoja rikkovat kuvat Helsingin Sanomien sivuille?

5.1.2. Kuva-analyysi

Kuva-analyysi on kvalitatiivinen tutkimusmetodi, joka tarkoittaa yksinkertaistettuna kuvan tulkintaa. Kuva-analyysin tekeminen liittyy saumattomasti kuvalukutaitoon, mediatekstien visuaalisuuden ymmärtämiseen ja tulkintaan. Seppänen (2004, 142) liittyy tähän vielä kuvien merkitysten pohdinnan ja kriittisen arvioinnin. Ei riitä, että tutkija lataa pöytään kuvien ilmimerkitykset, vaan analyysin täytyy mennä syvemmälle.

Juuri tästä on kyse tulkinnassa. Kuva-analyysissä ei riitä, että tutkija kertoo esimerkiksi ihmisten seisovan kuvassa jossakin asennossa, vaan tarvitaan tulkintaa siitä, mitä asento voi tarkoittaa. Samoin kuvatyyppejä tutkiessani tarvitsen tulkintaa muun muassa affektiivisuuden ja ainutkertaisuuden kanssa. Kuva ei suoraan kerro, että esimerkiksi kuvassa näkyvä itkevä ihminen onnettomuuspaikalla herättää katsojassa surun ja myötätunnon tunteita, vaan tähän tarvitaan kulttuurista ymmärrystä siitä, että kasvonilmeet viestivät surua. Näiden kulttuuristen merkitysten ymmärtäminen on Seppäsen (em., 148) mukaan kuvanlukutaidolle ominaista.

Kuva-analyysin tekemiseen liitetään usein erilaisia havaintotyökaluja, eräänlaisia kalvoja, joiden läpi kuvia katsotaan, analysoidaan ja tulkitaan. Kuvantutkimuksessa muun muassa semiotiikan työkalut ovat olleet paljon käytettyjä kuva-analyysin tekemisessä (ks. esim. Salo 2000, Seppänen 1994). Samalla tavoin omassa tutkimuksessani käytän työkaluina kuvajournalististen genrejen erityispiirteitä. Ne rajaavat huomioni kuvissa tiettyihin asioihin, mutta myös sijoittavat kuvat kontekstiin, joka tässä tapauksessa on amatöörien kuvien vertaaminen ammattilaisten luomaan kuvajournalistiseen kontekstiin.

Kuva-analyysin tekeminen on aina tutkijalähtöistä ja tulkinnat ovat yhden ihmisen näkemyksiä. Uskon kuitenkin, että seuraavien kuvia katsovien on mahdollista allekirjoittaa havaintoni, löytää kuvista samanlaisia havaintoja ja käydä keskustelua samoista lähtökohdista kanssani. Kuva-analyysiä tehdessä asetun suhteeseen analysoitavien kuvien kanssa ja tekemiini havaintoihin vaikuttavat aikaisemmin näkemäni uutis-, feature- ja kuvituskuvagenren kuvat ja henkilökohtainen kulttuurinen pääomani.

5.1.3. Genre kuva-analyysin työparina

Mitä genren käsitteellä on tarkoitus löytää kuva-analyysin työkaluna? Olen jo aiemmin määritellyt kuvajournalististen genrejen erityispiirteet. Ne toimivat kuva-analyysissä vihjeinä siitä, mitä yritän kuvista löytää. Genren käsite antaa toisin sanoen rajat kuva-analyysin tekemiselle. Keskityn analyysissä vain erityispiirteisiin enkä esimerkiksi kiinnitä huomiota kuvien mahdolliseen vertauskuvallisuuteen.

Tutkijat eivät ole täysin yksimielisiä siitä, voidaanko genrepiirteitä erotella ja löytää kuvista. Nealen (1990, 65) mukaan genretutkimuksessa vaarana on yhdenmukaistamisen ongelma, joka pakottaa etsimään stereotyyppisiä piirteitä heterogeenisestä massasta ja joka sivuuttaa genren sisäisen vaihtelun. Neale kuitenkin toteaa (em., 66), että genrejä voidaan luonnehtia erityispiirteidensä perusteella toteamalla, että jotkin piirteet ovat erityisen dominoivia tietyissä genreissä. Solinin (2006, 94) mielestä tekstianalyysillä on paikkansa genretutkimuksessa. Hän edellyttää siltä kuitenkin verrattain vakiintuneita genrejä. Tällaisina vakiintuneina genreinä Solin mainitsee juuri journalistiset genret. Ja vaikka genrejen luokittelu olisikin hankalaa, sen tekeminen kuuluu tieteen pelisääntöihin (Shore & Mäntynen 2006, 11). Ridell (2006, 213) tuo esiin myös genren mahdollisuudet juuri muuttuvien genrejen paljastamisessa. Hän viittaa internetin aikakauteen todetessaan, että [...] *genren näkökulmasta on mahdollista tehdä näkyviksi ne oleellisesti lajityyppien vakiintumisen tasolla tapahtuvat kamppailut, joissa ratkaistaan, millainen media verkosta lopulta kehittyy* (em.).

Ongelmana genren käytössä tuntuu olevan paitsi genrepiirteiden julkilausuminen myös niiden nostaminen esiin mediateksteistä. Genrejen erityispiirteitä ovat kuitenkin etsineet ja listanneet monet tutkijat. Muutoin en olisi voinut kasata kuvajournalististen genrejen erityispiirteiden listoja. Oleellista genren käsitteen kanssa työskennellessä on tuoda esiin se, että kyseessä ovat nimenomaan ammattimaisten kuvagenrejen piirteet ja että erityispiirteiden listoihin on poimittu vain kunkin genren toisista erottavia piirteitä. Edelleen haluan muistuttaa myös, että tutkimukseni tavoite ei ole vain tutkia genren tavoittamista amatöörien uutiskuvista vaan myös testata genrejen kriteeristöjen toimivuutta kuvantutkimuksessa kuvista, joita ei ole ammattilaisen näkökulmasta tehty tietyn kuvatyypin edustajaksi.

Genreanalyysia on kehitelty muun muassa Reunanen. Hänen mukaansa genreä voidaan tutkia ainakin kolmella eri tasolla: eritellä mahdollisia tunnuspiirteitä, tarkastella tunnuspiirrekimpuista koostuvia genrejä ja kolmantena niiden sovelluksia (1991, 44). Oma tutkimukseni on lähimpänä Reunasen ajatusta genrejen sovellusten tutkimuksesta. Miten kuvassa on mahdollisesti sovellettu uutiskuvagenren, featurekuvagenren tai kuvituskuvagenren erityispiirteitä. Tämän analyysin mahdollistaa Reunasen jo aiemmin esittämäni ajatus genre ja sen piirteiden vastavuoroisuudesta, jossa genre on siis tunnistettavissa erityispiirteidensä avulla ja jossa yhden piirteen löytäminen luo muihin kohdistuvia odotuksia (em., 45). Edelleen Grossberg, Wartella & Whitney (1998, 161) toteavat, että genreanalyysi on usein hedelmällinen ja voimakas työkalu kuvaamaan, kuinka yksi sovellus voi muistuttaa monia muita ja silti säilyttää oman erityisyytensä. Se, että luokittelen nipun kuvia uutiskuvagenreen kuuluvaksi, ei tarkoita, että pitäisin kuvia samanlaisina. Genrepiirteiden tarkastelussa ei voida ottaa kantaa kunkin kuvan onnistuneisuuteen tai visuaaliseen taitavuuteen. Tämä on seikka, joka on paitsi puhtaasti mielipideasia myös riippuvainen kulloisestakin yhteiskunnallisesta ilmapiiristä ja arvostuksista. Genreanalyysin tarkoituksena on löytää vastaus siihen, ovatko kuvat jonkin genre edustajia, sekoittavatko ne genrejä ja mitä tämä sekoittuminen voisi tarkoittaa.

Jo aiemmin olen nostanut esiin myös genretutkimusta kritisoivan puolen. Mäenpää (2008, 52) argumentoi (ks. myös Rouhiainen 1995, 72–73), että genrejen erottaminen visuaalisesta aineksesta on monimutkaista, koska valokuvalla ei ole tunnistettavia genrepiirteitä, ja koska kuva on aina alisteinen tekstille. On ehkä totta, ettei valokuva ole luonteeltaan samanlainen tulkittava ja luokiteltava teksti kuin kirjoitettu mediateksti. Olen kuitenkin eri mieltä siitä, ettei piirteitä voisi kuvista löytää. Onhan niitä kaivanut esiin moni tutkija. Muutoinhan emme voisi edes puhua uutiskuvagenrestä ja kuvituskuvagenrestä, jos niillä ei olisi toisistaan eroavia piirteitä. Muun muassa Noponen (1994) on tehnyt alustavaa genreanalyysiä uutiskuvasta. Lisäksi Pagter (2005) argumentoi, etteivät kuvajournalistiset genret ole yksi yhteen samanlaisia kuin kirjoitetussa journalismissa.

Kun valokuvaaja kuvaa urheilutapahtumaa, urheilu ei ole kuvan genre, vaan journalistinen otsikko, joka voidaan kuvata niin uutiskuvalla, henkilökuvalla, featurekuvalla kuin kuvituskuvalla. (em.)

Samassa yhteydessä Pagter argumentoi, että journalistisia kuvia pitäisi tarkastella ja tutkia itsenäisinä, sillä esimerkiksi urheilu-uutisen yhteydessä käytetään usein featurekuvaa (em.).

Tämä mielessäni lähden testaamaan genrejen erityispiirteitä analyysityökaluina. Toivon, että matkan varrella minulle paljastuvat menetelmän hyvät puolet ja mahdolliset sudenkuopat. Kaiken kaikkiaan uskon, että genrejen erityispiirteet ovat palautettavissa kuviin ja että saan aikaan tuloksia.

5.2. Analyysi

Tässä luvussa esitän Helsingin Sanomissa elokuussa 2011, tammikuussa 2011 ja lokakuussa 2010 julkaistujen kuvien analyysin. Analyysimenetelmänäni on edellä esitelty genreen pohjautuva kuva-analyysi, joka pohjautuu luvussa 4.1. esiteltyihin kolmeen kuvatyyppiin.

Analyysissäni tutkin, ovatko julkaistut kuvat selvästi jonkin kolmen kuvajournalistisen kuvatyypin edustajia. Käyn kuvat läpi tarkastellen kaikkien kolmen genreen erityispiirteitä kussakin kuvassa. Listasin ja määrittelin erityispiirteet aiemmin luvussa 4.1. Kirjaan ylös myös havaintoni siitä, miksi kuva ei kuulu johonkin kuvatyyppiin, jos näin näyttää olevan. Tässä luvussa analysoitavia kuvia on yhteensä seitsemän, ja käyn ne läpi yksitellen. Analyysin tulosten yhteenveto on puolestaan omana lukunaan seuraavana. Minulla on käytössäni myös kuvien yhteydessä julkaistut journalistiset tekstit. En kuitenkaan käy tekstejä läpi, vaan käytän niitä joidenkin huomioitteni tukena. Tästä syystä en myöskään liitä juttuja analyysini yhteyteen, vaan ne löytyvät liitteistä (Liite 1).

Haluan muistuttaa, ettei kriteerien tarkastelu anna tietoa siitä, kuinka ”hyvä” jokin kuva on. Yksi kriteerit täyttävä kuva voi olla visuaaliselta ilmeeltään toista ammattimaisempi, mutta yhtä kaikki ne voidaan kumpikin lukea saman kuvatyypin edustajiksi. Tällainen paremmuuden tai visuaalisuuden taitavuuden arviointi vaatisi jälleen uusia työkaluja ja on ainakin osaksi myös mielipideasia. Kuvatyypin ihanne, se millaista kriteerien sovellusta pidetään tällä hetkellä taitavuuden osoituksena, muuttuu kulttuurisesti ajan kuluessa, eikä minun ole pro gradu -tutkielmassani mahdollista ottaa selvää nykyisestä ihanteesta. Voihan vielä olla, että amatöörikuvaajien ja ammattikunnan ihanteet poikkeavat toisistaan. Kummankin puolen havainnot olisivat sinällään jo kiinnostavia.

Koska kuva-analyysin tekeminen on aina subjektiivista, myös löydökseni ovat yhden ihmisen näkemyksiä kuvista. Toinen tutkija voisi löytää kuvista omia merkityksiään, vaikka hän

käyttäisi samoja työkaluja ja metodia kuin minä. Analyysini tulokset eivät tästä syystä ole yleistettävissä koskemaan kaikkia lukijoiden kuvia, mutta toivon, että ne kertovat jotain tästä aineistosta ja antavat osviittaa siitä, kuinka amatöörikuvaajien otoksiin voisi lehdissä asennoitua. Lisäksi, kuten jo tutkimuskysymyksistäni (Luku 4.) käy ilmi, analyysini ja koko pro gradu -työni yksi tarkoitus on paitsi tutkia valitsemaani aineistoa, myös testata genren käsitteen käyttökelpoisuutta kuvatutkimuksessa. Metodikritiikille ja -kehittelylle on varattu oma lukunsa (Luku 7.1.).

Elokuu 2011

Kuva 2 Soneran konttori: Mikko Nieminen

Mikko Niemisen kuvaa (Kuva 2) katsoessa on selvää, mikä ei kuulu joukkoon. Sankka musta savu, joka nousee Soneran konttorin katolta, näyttää kesäisessä maisemassa uhkaavalta, dramaattiselta. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy monta hälytysajoneuvoa ja palomiehet tavoittelevat savun aiheuttajaa nostokurjen päässä. Kadulle on kerääntynyt joukko ihmetteleviä ihmisiä.

Onko kuva uutiskuva? Kuvassa ei ole jälkiä manipulaatiosta, ei selvästi kuvaan lisättyjä tai siitä poistettuja elementtejä. Kaikki viittaa siihen, että kuvatuolainen tilanne on todella ollut käynnissä, ja kuvaaja on ikuistanut hetken. Kuva toimii tapahtuman todisteena. Se kertoo enemmän kuin pelkkä juttu tulipalosta Soneran konttorilla. Toimintaa kuvaan tuovat sekä tupruava savu että kuvan laidalla kohti kattoa nouseva nostokurki. Myös rakennuksen editse soljuva liikenne tuo kuvaan tunnun toiminnasta, jonka kuvaaja on pysäyttänyt kuvaan.

Tulipalot kestävät vain hetken, minkä jälkeen ne saadaan sammutettua tai ne sammuvat itseksensä eivätkä todennäköisesti syty heti seuraavana päivänä uudelleen samassa paikassa. On siis perusteltua sanoa, että kuvaan pysäytetty hetki on ainutkertainen eikä uudelleenkuvaamisen mahdollisuutta ole. Tulipalot ja poliisi- ja hälytystehtävät ovat uutiskuvien perusaiheita, joten tämän puolesta kuva sopisi edustamaan uutiskuvia. Se on kuvattu tapahtumien tasolta, vallitsevalla valolla (päivänvalossa) ja melko kaukaa. Kuvan etureunassa näkyy jonkinlainen katos tai valopylväs. Onko kuva kenties otettu vastapäisen talon ikkunasta tai parvekkeelta? Itse kuvan pääkohde näyttäisi olevan Soneran konttorirakennus ja savupilvi, siis itse onnettomuus esimerkiksi palomiesten sijaan.

Kuva on yleiskuva, joka näyttää tapahtumien koon ja konkretisoi niitä. Savupilvi vertautuu rakennuksen kokoon, ja toisaalta savua on tuprutannut jo niin kauan, ettei pilvi mahdu kokonaan kuvaan. Tapahtuma on herättänyt huomiota (silminnäkijät) ja tapaus on ollut niin mittava, että paikalle on kutsuttu puolenkymmentä hälytysajoneuvoa. Katsojalle tulee heti selväksi, miksi Helsingin Sanomissa on tartuttu aiheeseen. Uhkaava savupilvi tunnetun yrityksen konttorin katolla herättää ihmisten mielenkiinnon. Affektiivisuus on siis kuvassa läsnä, vaikkei suurista tunteista ehkä voidakaan puhua. Kuva herättää kuitenkin katsojan uteliaisuuden. Se saa miettimään kävikö palossa pahasti, tuliko henkilövahinkoja tai vaurioituiko rakennus käyttökeltvottomaksi, ja saivatko kattoa kohti kohoavat palomiehet tulen hallintaan ja sammutettua.

Kuvan puute on, että se on kuvattu tapahtumien sivusta. Palopaikka olisi voinut näkyä paremmin rakennuksen toiselta kantilta, samoin palomiesten toiminta. Tämä olisi antanut tapahtumille vielä selvemmän mittakaavan: missä tulipalo tarkalleen oli, mitä vahinkoa se on tehnyt ja niin edelleen? Nyt kuvan katsoja saa kyllä tietää, että Soneran konttorilla palaa,

mutta kuva ei vastaa tarkkoihin kysymyksiin. Niiden vastaukset täytyy lukea jutusta (Liite 1), joka kertoo, että palo oli konttorin kattoterassilla eikä se levinnyt sisätiloihin. Tässä mielessä kuva ja teksti täydentävät hienosti toisiaan. Kuva kertoo asioita, jotka eivät hahmottuisi tekstistä (sankka savupilvi) ja toisinpäin. Koko jutun otsikko on peräisin kuvasta. Toimittaja on kirjoittanut otsikoksi: Soneran pääkonttorin tulipalo levitti sankkaa savua (Liite 1), joka ei toimisi ilman kuvaa.

Kaikkiaan kuva täyttää uutiskuvan erityispiirteet. Seuraavaksi tarkistetaan, onko kuvalla featurekuvan tai kuvituskuvan ominaisuuksia eli sekoittaako se kuvatyyppejä.

Voisiko kuva olla featurekuva? Yllä kävi jo ilmi, että kuva liittyy tiukasti tapahtumaan, joka on tapahtunut tämän kerran tässä tietyssä paikassa. Kuva ei siis ole ajaton. Muussa kuin Soneran konttoripaloa koskevassa jutussa sillä ei olisi huomioarvoa, ja kuva vaatisi selitystä, jotta sen käyttöyhteys tulisi oikeutetuksi.

Featurekuvan pitäisi olla oivaltava ja monimerkityksellinen. Kuva ei lunasta näitä odotuksia, sillä se on pikemminkin räpsäisy: kuvaaja on nähnyt tilanteen ja ottanut siitä enempää ajattelematta kuvan. Kuvassa ei ole panostettu kuvakoon tai -kulman miettimiseen, koska tapahtuma on ohjannut kuvaustilannetta. Jo kuvan aihe on featurelle epätyypillinen: onnettomuudet ja hälytystehtävät ovat, kuten sanottu, uutiskuvan perusleipää. Featurekuvan piirteistä toteutuvat kuvan laatu ja manipuloimattomuus, mutta ne eivät riitä tekemään siitä featurekelpoista kuvaa, koska samat piirteet täyttyvät jo uutiskuvan puolella.

Voisiko kuva olla kuvituskuva? Tämän kuvatyypin osalta lähempi tarkastelu on melkein pä turhaa. Kuvituskuvan erityisominaisuuksista ei täsmää oikein mikään: kuva ei ole irrallinen ajasta ja paikasta vaan nimenomaan toimii niiden ehdoilla. Kuvaa on vaikea luonnehtia huomionherättäjäksi tai katseenvangitsijaksi, sen tehtävä on lähinnä konkretisoida tapahtumaa, ei saada katsojaa lumoihinsa. Yleiskuva kertoo tapahtumasta liikaa toimiakseen aihetta symboloivana kuvana.

Kuvan aihe poikkeaa täysin kuvituskuvien aiheista, niin selvästi tämä kuva huutaa aiheeltaan uutiskuvaa. Onnettomuuksia ei vain ole järkeä kuvittaa kuvituskuvilla. Jos aiheena olisi esimerkiksi tuhopolttojen yleistymisen, voisi kuvituksena taas olla esimerkiksi palavaa

tulitikkua pitelevä käsi. Tällöin kuva ohjaisi katsojien ajatuksia muun muassa tekojen tahallisuuteen ja siihen, miten pienestä suuri tuho voi lähteä liikkeelle. Analysoitavassa kuvassa on kuvituskuvaksi aivan liikaa informaatiota, se ei saa katsojaa pohtimaan kuvan ideaa tai herätä tulkintaa siitä, mitä kuva yrittäisi symboloida. Yleiskuvan tehtävä on tarjota konkretiaa.

Tammikuu 2011

Kuva 3 Auringonpimennys: Eetu Keränen

Helsingin Sanomat julkaisi tammikuussa 2011 kaksi kuvaa auringonpimennyksestä. Tässä niistä ensimmäinen (Kuva 3). Tummat pilvet edessä, auringonpimennys vaalean kaistaleen reunalla ja muu osa kuvasta mustana.

Onko kuva uutiskuva? Kuvassa ei ole näkyvissä manipulaation jälkiä. Koska kuva on auringonpimennyksestä, voidaan autenttisuudesta sanoa, että tapahtuma on ohjannut kuvan ottamista, mutta kuvaajalla on ollut ennalta tiedossa oleva mahdollisuus ottaa kuva. Äskettäisyydestä ei kuitenkaan voi varmistua. Kuvaa voidaan pitää todisteena

auringonpimennyksestä. Joku on ollut todistamassa sellaista, mutta kuva ei ankkuroi pimennystä mihinkään aikaan tai paikkaan. Kuva voisi siis olla mistä tahansa pimennyksestä, ja se toimisi jokaisen pimennyksistä kertovan jutun kanssa, niin uutisjutun kuin vaikkapa reportaasijutunkin, eikä se herättäisi katsojassaan epäilyksiä esimerkiksi vääränä vuodenaikana otetusta kuvasta.

Auringonpimennykset eivät ole harvinaisia, joten pimennyksen kuvaaminen uudelleen on mahdollista. Voidaan tietenkin kiistellä siitä, saisiko täsmälleen samanlaista kuvaa jokaisen pimennyksen aikaan, mutta uutiskuvan tapaan tapahtuma ei ole uniikki. Auringonpimennys ei myöskään aiheena ole äkillinen, vaan sitä osataan odottaa, ja usein siitä jopa kerrotaan mediassa ennakkoon, jotta innokkaat osaavat katsoa taivaalle oikeana päivänä.

Kuvan affektiivisuus jää vähäiseksi. Kuva on sinällään hieno, mutta se ei juurikaan herätä muita tunteita kuin, että ahaa, onpa ollut auringonpimennys. Kuva on lisäksi rajattu puolilähikuvaksi niin, ettei katsoja voi tietää, missä auringonpimennys on ikuistettu. Ollaanko Suomessa vai maapallon toisella puolella? Ulkopuolelle jää myös informaatiota esimerkiksi vuodenajasta. Tämä hyvälaatuinen kuva ei sovi luontevasti uutiskuvaksi.

Voisiko kuva olla featurekuva? Kuten jo todettu, tämä kuva on ajaton ja käytettävissä uudelleen. Myös aiheensa puolesta se voisi mennä featurekuvan luokkaan. Maisemat ja säätilasta ovat tyypillisiä featurekuvan aiheita. Kuumaisema sekä pimennys ilmiönä solahtavat featureaiheiksi hyvin.

Ongelmana on, ettei kuva tuo auringonpimennykseen mitään monimerkityksellisyyttä tai oivaltavuutta. Kuvassa ei ole esimerkiksi vastakkainasettelua, se ei ole erityisen hauska tai esitä auringonpimennystä uudesta näkökulmasta. Se kertoo miltä auringonpimennys näyttää. Kuvakoko ja -kulma ovat lisäksi perinteiset, kun featurekuvissa niiden pitäisi tukea kuvan ideaa ja olla epätyypillisempiä. Vaikka kohde on kaukana taivaalla, kuvakulmalla ja -koolla olisi voitu leikitellä käyttämällä apuna esimerkiksi perspektiiviä.

Kuva täyttää featurekuvan erityispiirteitä, mutta koska tapahtuma on ohjannut kuvaajaa pikemminkin kuin kuva olisi kuvaajan oman löydön ansiota, ei kuva kelpaa featurekuvaksi. Ajattomuus, kuvaajan oma oivallus ja vahvat kuvakulmat ovat featurekuvan muista

kuvatyypeistä erottavat asiat. Jos kaksi kolmesta jäävät täyttämättä, ei voida sanoa, että kuva edustaisi piirteiltään featurekuva.

Voisiko kuva olla kuvituskuva? Auringonpimennyskuva kävisi kuvittamaan monenlaisia juttuja, koska se ei ole sidottu tiettyyn aikaan, tapahtumaan tai paikkaan. Se on siis irrallinen kontekstista. Kuvassa on näkyvissä vain kohde, pimennys.

Kuva toimisi katseenvangitsijana ja huomionherättäjänä vaikkapa mielipidepalstan kirjoituksessa. Kuvituskuvia käytetään useimmiten jutuissa, joita olisi muutoin vaikea kuvittaa aiheen vaikeuden tai arkaluontoisuuden takia. Toisaalta kuvituskuvat voivat olla mainosmaisia tai toimia aihekuvina, esimerkkeinä halutusta asiasta. Kuva auringonpimennyksestä on selkeimmin esimerkkikuva siitä, miltä pimennys näyttää. Lyhyt juttu auringonpimennyksestä on haluttu kuvittaa esimerkkikuvalla. Voi hyvin olla, että kyseinen kuva on tuore kuva juuri tapahtuneesta pimennyksestä, mutta aivan yhtä hyvin se voisi olla monesta muustakin pimennyksestä ja menisi edelleen seuraavankin pimennysjutun kuvituksena. Tämä on seikka, jota kuva ei itsessään paljasta, vaan merkitysyhteys voidaan luoda tekstissä.

Kuvituskuvina käytettävät valokuvat on tiukasti rajattu kohteeseen. Kuva ei ole yksityiskohtakuva pimennyksestä, mutta muu informaatio on rajattu sen ulkopuolelle. Huomio keskittyy pimennykseen, koska rajaus on tehty pimeällä ympäristöllä. Kaiken kaikkiaan kuva on siis kuvituskuva, koska se täyttää mukisematta kuvituskuvan erityispiirteet. Tällä perusteella voidaan myös varmistua siitä, ettei kyseessä todella ole featurekuva. Vaikka kuva täytti featurekuvalle ominaisia erityispiirteitä, kuitenkin tätä useimmat piirteet kutsuvat katsojan mielessä esiin kuvituskuvan genren. Koska kuva täyttää kaikki kuvituskuvan piirteet, ei myöskään voida sanoa sen sekoittavan eri genrejä.

Kuva 4 Auringonpimennys: Kari Saukkonen

Toinen julkaistu auringonpimennyskuva on lähes edellisen kaksoisveli (Kuva 4). Tumma, lähes mustaksi valottunut taivas ja auringonsirppi. Alareunassa näkyy osa havupuun oksaa tai latvaa. Valoa on vain kuvan keskellä.

Koska kyseessä on todellakin lähes samanlainen kuva kuin edellä analysoitu, säästän sekä itseni että lukijan uuden analyysin tekemisen ja lukemisen vaivalta. Tämä kuva sopii edellisen tavoin kuvituskuvatyyppiin.

Kuvan kohdalla kiinnostavaa on kuitenkin, että Helsingin Sanomat on julkaistessaan rajannut kuvaa rankasti. Tästä syystä liitän julkaisuyhteyden nähtäväksi myös tänne (Kuva 5). Rajaus on muuttunut tiukemmaksi ja kuva on entistä vahvemmin esimerkkikuva pimennyksestä. Tämän kuvan kohdalla ei voida enää puhua lainkaan maisemakuvasta, pimennyksen lisäksi muuta informaatiota on niukalti.

APÄÄKIRJOITUKSET
SÄÄ, KOTIMAA
KAUPUNKI

VR puolustaa junien täsmällisyyttä

Tilastojen perusteella junien kulku on kuitenkin heikentynyt viime vuodesta. Marras-joulukuussa 72 prosenttia kaukoliikenteen junista kulki aikataulussa. **Kotimaa A 8**

KARI SAUKKONEN

Lisää lukijoiden kuvia auringonpimennyksestä on nähtävillä verkossa osoitteessa [HS.fi](https://www.hs.fi).

Aurinko pimeni pilvien keskellä

Tarjolla ollut lähes täydellinen auringonpimennys jäi Suomessa monin osin näkemättä. Tampereella ja Pohjanmaalla luonnonnäytelmä näkyi parhaiten. **Kotimaa A 9**

Lumi piinaa liikuntarajoitteisia

Pyörätuolilla liikkuvien mielestä katujen aavaajat eivät ota liikuntarajoitteisia riittävästi huomioon. Lumi on tehnyt kaupungista temppuradan. **Kaupunki A 11**

BULKOMAAT
TALOUS
URHEILU

Kuva 5 Kari Saukkosen kuva julkaisuyhteydessään

Kuva 6 Palava talo: Emile Roos

Emile Roosin kuvassa (Kuva 6) jokin on mennyt pahasti pieleen asuinalueen omakotitalossa. Puutalo on liekkien vallassa, lieskat lyövät myös kohti pihakeinua ja tien vieressä kasvaa puuta. Hälytysajoneuvo ja univormupukuinen henkilö näkyvät aivan kuvan oikeassa laidassa. Letku kiemurtelee palavan talon pihaan, mutta kukaan ei juuri nyt yritä sammuttaa paloa. Kuvan laidassa näkyvä viranomainen seisoo paikallaan, kädet lanteilla. Muita ihmisiä ei näy. Sankka savu nousee kohti harmaata taivasta.

Onko kuva uutiskuva? Tulenlieskat roihuavat aggressiivisesti, savu nousee kohti taivasta. Kuvassa on toimintaa, joka ei jää huomaamatta. Palon dramaattisuutta ja voimakkuutta olisi vaikea kuvaila ilman tätä paikan päältä otettua kuvaa, se toimii todisteena ja kuittaa kuvan autenttisuuden.

Tulipaloista puhuttaessa kuvaamaan ehtiminen voi olla kiinni minuuteista, minkä jälkeen jäljellä ovat enää hiiltyneet rauniot. Omakotitalon palon uudelleen kuvaaminen on siis mahdotonta. Jos kuvaaja ei olisi tullut paikalle juuri tähän aikaan, olisi kuvattavana saattanut olla enää sortunut talo, lautakasa, joka ei enää kertoisi palon dramaattisuudesta tai palokohteesta yhtä paljon. Aiheensa puolesta kuva menee hyvin uutiskuviin, äkillinen tulipalo on uutiskuvien materiaalia, varsinkin kun paikalle on ehditty vielä tulipalon ollessa käynnissä. Äskettäisyydestä kertoo myös talon luminen ympäristö. Tammikuussa julkaistu kuva ei herätä epäilyä siitä, että tapahtumat olisikin kuvattu aikoja sitten.

Kuva on otettu silmien tasalta, vallitsevalla valolla, ja se on laadultaan erinomainen. Viitteitä manipulaatiosta ei ole. Kuvakoko on lähempänä kokokuvaa kuin yleiskuvaa, kuva näyttää konkreettisesti tapahtumat pikemminkin kuin niiden laajemman mittakaavan. Kuvaan mahtuu kuitenkin esimerkiksi puolilähikuvaan verrattuna informaatiota siitä, että ollaan asuinalueella: naapuritalo näkyy kuvan oikeassa laidassa, tie on kapea, tontti rajautuu pensasaitaan.

Kuvaa katsoessa alkaa välittömästi miettiä palon seurauksia: onko henkilövahinkoja? Mieleen tulevat myös paloturvallisuusasiat ja arvelut siitä, mistä tämä palo on saanut alkunsa. Koska talo on palossa tuhoutunut korjauskelvottomaksi, affektiivisuus tulee esille myös myötätuntona siitä, että jonkun kotia ei enää ole.

Kaiken kaikkiaan kyseessä on uutiskuva, joka on tiukasti sidoksissa tapahtumaan ja kertoo tästä yhdestä tilanteesta.

Voisiko kuva olla featurekuva? Näin selkeästä uutiskuvasta ei löydy viittauksia featurekuvaan. Kuvan tapahtuma on ainutkertainen ja sidottu kuvaushetkeen. Kuva ei myöskään ole uusi näkökulma arkiseen aiheeseen, vaan kuvaaja on toiminut kiireessä. Kuten sanottu, tulipalot roihuavat vain hetken. Jos tapahtumasta haluaa kuvan, ei ole aikaa kiivetä puuhun etsimään oivaltavia kuvakulmia, jollei tapaus ole suunniteltu.

Voisiko kuva olla kuvituskuva? On selvää, että kuva herättää katsojansa huomion lehden sivulla tai nettisivuilla. Kuvituskuvaksi siitä ei kuitenkaan ole, kuten jo aiemmin argumentoin. Kuva ei ole irrallinen ajasta tai paikasta, vaan liittyy niihin kiinteästi. Jos tulipalosta haluaisi

tehdä kuvituskuvan, pitäisi kuvassa näkyä vain tunnistamaton osa taloa esimerkiksi palava ikkunankarmi. Tällöin katsojan ajatukset eivät lähtisi hakemaan kuvasta uutista, vaan pieni yksityiskohta palavasta talosta liittäisi mielikuvat yleisempään kontekstiin.

Kuva 7 Ruttaantunut auto: Petri Keto

Lumi on paitsi odotettu talvinen elementti myös riesa ja vaarallinen asia. Petri Kedon kuvassa (Kuva 7) parkkeerattu auto on mennyt ruttuun lumen voimasta. Olisiko lumi tippunut talon katolta? Ainakin autojen takana näkyy punakeltainen varoitusnauha, joka on vedetty kävelytien poikki. Auto on korkeiden lumivallien ympäröimä. Se on ehkä seissyt parkissa kauan, koska valli on ehtinyt kasautua myös auton tienpuoleiselle kyljelle.

Onko kuva uutiskuva? Kuvassa ei ole jälkiä manipulaatiosta, ja se on todennäköisesti kuvattu vallitsevalla valolla. Kuva on kokokuva, joka on kuvattu silmien tasalta. Kuva ei kuitenkaan kerro uutista, se on pikemminkin toteamus, näin on käynyt jossain vaiheessa. Jos auton ruttaantumisen takana on ollut uutistapahtuma, se on vähintäänkin mennyt kuvaajalta ohi. Nyt auto on paikallaan, lumi on tippunut aiemmin ja rutannut sen etuosan. Kuvaaja on nähnyt auton ja päättänyt ottaa siitä kuvan. Samoin voisi tehdä seuraava auton ohikävelevä henkilö, samoin sitä seuraava. Kohde ei ole liikkeessä, sen voisi hyvin kuvata uudelleen. Ikuistettu hetki ei ole ohimenevä.

Kaksijakoisen autenttisuudenkin kanssa on niin ja näin. Toki kuva on todiste paikalla olost, mutta uutiskuvalle ominainen toiminta puuttuu. Jokin mikä kertoisi, että tapahtuma on ohjannut kuvan ottamista, tilanne on ollut ainutlaatuinen ja ohimenevä. Kuvan aihe näyttää pikemminkin onnettomuuden seuraukset kuin onnettomuuden itsessään. Se ei kerro, miten lumi on päätynyt auton keulalle. Nyt näkyvissä on, etteivät kaupunki ja luonto ole mahtuneet samalle kadulle, mutta kuva ei herätä esimerkiksi pelkoa mahdollisista ihmisuhreista. Toki affektiivisuus voi kutsua esiin ajatuksia talven vaaroista, auton vakuutusturvasta ja niin edelleen. Ensimmäisenä mieleen tulee kuitenkin, että onpa käynyt köpelösti. Kuvan yleisvaikutelma on huvittava ennemmin kuin esimerkiksi järkyttävä tai surullinen. Kuva ei näillä perusteluilla sovi uutiskuvaksi.

Voisiko kuva olla featurekuva? Yllä jo totesin, ettei kuva ole ohimenevästä tapahtumasta, vaan samanlaisen kuvan voisi ottaa myöhemmin tai on voinut ottaa aiemminkin. Koska kuvassa ei ole toimintaa, se on myös ajaton. Kuvaa voisi käyttää tulevanakin talvena esimerkiksi lumiongelmissa kertovassa jutussa ja se olisi edelleen kiinnostava ja ajankohtainen, muttei vaatisi seurakseen selitystä siitä, mitä on tapahtunut, kenelle, miksi ja niin edelleen. Kuva toimii siis omillaan.

Aiheensa puolesta se sopii myös hyvin featurekuvaksi. Epätavallinen kaupunkimaisema ja säätila sopisivat kuvaamaan kuvan aihetta. Kuvassa on myös oivaltavuutta ja sitä jaksaa tarkastella pidempäänkin. Parkissa seisova romuttunut auto on kuin komediaelokuvasta. Punakeltainen varoitusnauha tuntuu viestivän auton takana, että lumen vaarallisuudesta on ainakin varoitettu. Kuvaajalla on ollut mahdollisuus rauhassa miettiä, mitä elementtejä hän haluaa kuvaan mukaan. Auto on kinosten keskellä, eikä ainakaan kuvaushetkellä lähdössä mihinkään.

Ainoastaan kuvan kuvakulma poikkeaa featurekuvan erityispiirteistä. Kuva on otettu auton tasalta eikä esimerkiksi kerrostalon toisen kerroksen ikkunasta. Kokokuva sinällään on kuitenkin sallittu kuvakoko featurekuvassa. Julkaistuja kuvia katsottaessa vaikuttaa yleisestikin siltä, etteivät amatöörit juurikaan hyödynnä vaihtelevia kuvakulmia. Kaikkiaan kuva täyttää kuvakulmaa lukuun ottamatta featurekuvan erityispiirteet.

Voisiko kuva olla kuvituskuva? Ensimmäinen este tulee rajauksesta, sillä varsinaisen kohteen ympärillä on paljon huomiota varastavaa lisäinformaatiota. Auto on myös kontekstissa: se ei ole vain romuttunut auto, vaan se on keskellä kaupunkia, keskellä talvea. Kuvituskuvalle ominaista on irrallisuus paikasta ja ajasta.

Kuvituskuvilla kiinnitetään erityistä huomiota kuvanlaatuun. Kuva on melko tumma eikä auto pomppaa korostetusti esiin likaisen lumen keskeltä. Kuvan idea paljastuu vasta pysähtymisen jälkeen. Kuva sinänsä ei ole katseenvangitsija eivätkä maisema tai sää ole kuvituskuvaiksi kelpaavia aiheita kuvassa olevassa kuvakoossaan. Kuva ei siis ole kuvituskuva.

Kuva 8 Sumu: Toivo Koivisto

Siniharmaan eri sävyt. Siltä Toivo Koiviston kuva (Kuva 8) näyttää. Väreilevä veden pinta, joka näyttää höyryävän. Tummat pilvet täyttävät horisontin.

Onko kuva uutiskuva? Uutiskuvan perusaiheita ovat äkilliset tapahtumat. Kuvan aiheena on pikemminkin maisema tai sää. Sumu täyttää puolet kuvan pinta-alasta ja on selvimmin näkyvä elementti. Sumun keskellä oleva tumma objekti, ehkä vene, jäisi nopealta katsojalta jopa huomaamatta. Kuvaa katsova voi jopa kysyä, onko kuvan keskellä oleva tumma möykky vene vai kenties kivi?

Kuvan tunnelma on rauhallinen, siinä ei ole näkyvissä toimintaa, jonka kuvaaja olisi selvästi pysäyttänyt kesken kaiken. Oletettu vene keskellä sumua ei riitä uutisarvoiseksi tapahtumaksi, eikä kuva kerro, että muustakaan olisi kyse.

Sumu ilmiönä ei ole myöskään ainutkertaista, sitä voitaisiin kuvata uudelleen ennemmin tai myöhemmin. Uutiskuvan erityispiirteenä toiminnan ja tapahtumien ainutkertaisuus, ja kuvan linkittyminen näihin ei toteudu.

Kuva on yleiskuva, joka on otettu silmien korkeudelta. Se ei kuitenkaan konkretisoi näkymää, joka avautuu katsojalle, ei anna selitystä ilmiölle, muttei myöskään herätä juuri kysymyksiä. Kuva ei kerro tarkasti, mikä tumma möykky on. Valittu rajausta näyttää rauhallisen maiseman, se tunnelmoi pikemminkin kuin huutaa uutistapahtumaa. Kuva ei anna viitteitä manipulaatiosta ja on kuvattu vallitsevalla valolla. Kuva ei ole uutiskuva, vaikka se täyttääkin joitain genren erityispiirteitä. Nämä löydetyt piirteet eivät johdata katsojaa muihin erityispiirteisiin, jotka voisivat johdattaa katsojan tulkintaan uutiskuvasta.

Voisiko kuva olla featurekuva? Ajaton maisemakuva, josta nyt on kyse, sopisi hyvin featurekuvaksi. Kuva on julkaistu sumuisesta säästä kertovan jutun yhteydessä, ja sama kuva toimisi myöhemminkin syksystä sumusta tai sääilmiöistä kertovan jutun yhteydessä. Mikään kuvassa ei sido sitä juuri kuvattuun sumuiseen päivään tai kuvattuun sumupilveen. Aiheena säätila on myös oivaa featuremateriaalia, koska sää on yksi arkisimmista ihmisiä kiinnostavista asioista. Uutiseksi sää muuttuu yleensä vasta, kun se saa luonnonkatastrofin mitat.

Kuvan kiinnostavimmiksi yksityiskohdiksi nousevat sumun keskellä oleva tumma möykky ja sen takana kumpuilevat tummat pilvet. Kuvaaja on löytänyt mielenkiintoisen näkökulman. Kuvan ympärille katsoja voi halutessaan rakentaa tarinaan. Tämän kuvan perusteella voisi

syntyä myös juttu. Yllätyksetöntä kuvassa on kuitenkin kuvakoko ja -kulma. Nyt käytetyt valinnat eivät ole featurekuvalla vieraita, mutta voimakkaammat rajaukset ja kuvakulmat tuovat featurekuvalla luonnetta. Kuvan merimerkin ja niemen kärjen sommittelu kuvan laidoille on kuitenkin perusteltua. Kyseessä on featurekuva.

Voisiko kuva olla kuvituskuva? Kuvan ongelmaksi suhteessa kuvituskuvan kriteereihin tulee sen kohteettomuus. Kuvassa ei ole selkeää kohdetta sen maisemakuvaluonteen takia. Erona tässä kuvassa ja kuvituskuvaksi luokittelemassani auringonpimennyskuvissa on siis selkeän kohteen puuttuminen. Sumun seassa luoviva vene ei ensinäkemällä erotu kohteeksi, joten esimerkiksi juttuun, johon haluttaisiin kuva symboloimaan eksymistä, tämä kuva ei riittäisi kertomaan tarpeeksi.

Kuvituskuvassa pitäisi olla selkeästi näkyvässä kohde, jolloin kuva ja kohde olisivat irrallisia ajasta ja paikasta. Tämä kuva on ankkuroitu kiinteästi esimerkiksi vesille ja lumettomaan vuodenaikaan. Maisemakuva ei sellaisenaan voi olla kuvituskuvana. Tämäkin kuva vaatii pysähtymistä. Se ei itsessään pysäytä. Kuten edellä todettiin, tämä kuva kertoo, miltä sumu näyttää. Tällä perusteella kuvaa voisi käyttää yleiskuvituksena, höystekuvituskuvana. Muiden erityispiirteiden puuttuessa kuva ei kuitenkaan herätä katsojassaan ajatusta kuvituskuvasta.

Kuva 9 Kurpitsat: Juhani Kuuluvainen

Erivärisiä kurpitsoja nurmikolla (Kuva 9). Ihmisiä seisoo niiden ympärillä. Kurpitsat makoilevat lavereilla, yhden alla on kasa nostoliinoja.

Onko tämä kuva uutiskuva? Jättikurpitsat eivät synnytä kuvaan toimintaa. Siinä ne kököttävät laveteillaan. Kurpitsat ovat kuitenkin ainutkertaisia. Vuoden päästä ne ovat jo mädäntyneet tai syöty parempiin suihin. Kaikkien seitsemän kurpitsan kuvaaminen uudestaan ei onnistu enää montaa päivää myöhemmin.

Kurpitsat eivät myöskään täytä uutiskuvan erityispiirteiden kovia uutisia painottavia aihekriteerejä. Vaikka kurpitsojen koko herättäisi kummastelua, niiden paikka ei ole etusivulla uutisen pääotsikon alla. Aihe vie ne lähemmäs featurea. Kuva toimii kuitenkin todisteena siitä, että isoja kurpitsoja on ollut esillä. Autenttisuuden toinen puoli tulee kuitatuksi. Hankaluus aiheen kanssa on, ettei kuva kerro, mistä on kyse. Onko kyseessä

kilpailu? Miksi kurpitsat on tuotu nurmikolle? Kuka ne on tuonut ja miten? Kuva on liitetty pieneen kurpitsojen SM-kisoista kertovaan juttuun, joka aukaisee merkityksiä.

Kokokuva kuvakokona konkretisoi hyvin kurpitsojen todellista kokoa. Monelta henkilöltä on rajattu kasvot kuvan ulkopuolelle. Kuva on otettu kurpitsojen tasalta, mikä on perusteltua niiden ollessa pääasiallisia kohteita. Ihmiset ovat kuitenkin merkitysten syntymisen kannalta tärkeitä. Kurpitsojen vieressä seisovia ihmisiä vasten verratessa on helppo nähdä, että kurpitsat ovat isoja. Ilman ihmisiä kuvassa olisi seitsemän kurpitsaa nurmikolla, koska niiden kokoa ei voisi peilata mihinkään. Valittu kuvakoko rajaa ulkopuolelle kuitenkin mahdollisen toiminnan ja tekee kuvasta hyvin pysähtyneen, mikä vie sitä kauemmas uutiskuvasta. Kuvaajan oivallus laskeutua kuvaamaan kurpitsojen tasolta tuo kuvaan huumoria. Kuva herättää tunteita. Laadultaan kuva on moitteeton, ei manipuloitu ja kuvattu vallitsevalla valolla. Kuva ei kuitenkaan ole uutiskuva, koska siitä puuttuu niin toiminta kuin vaadittava yhteys tiettyyn äkilliseen tapahtumaan.

Voisiko kuva olla featurekuva? Koska kuvasta puuttuu toiminta, kuvaaja on voinut luoda oman kuvaustehtävänsä, kierrellä kurpitsojen ympärillä ja miettiä kuvakulmaa ja kuvakokoa rauhassa. Olisihan vaihtoehtona ollut ottaa reilu yleiskuva, jossa kurpitsat olisivat olleet kuvan keskellä ihmisten jaloissa tai kuvata kurpitsat selvästi kontekstissa, joka liittäisi ne vain ja ainoastaan kurpitsojen SM-kisoihin.

Kuten edellä jo totesin, nyt kuva on oivaltava, ja se näyttää kurpitsat humoristisessa valossa. Kuva toimisi julkaistuna vielä vuoden päästäkin, koska kurpitsat eivät ole sidottuja jutun kertomaan tapahtumaan, ne vain lojuvat nurmikolla.

Ei ehkä ole aivan arkipäivää, että seitsemän jättikurpitsaa kokoontuvat yhtä aikaa, mutta aiheena se on silti pala tavallisesta elämästä ja kertoo ihmisten harrastuksesta, nyt vain uudesta näkökulmasta, jossa kurpitsat ovat etusijalla kasvattajiensa sijaan. Kuva sopiikin hyvin featurekuvaksi ja täyttää kaikki erityispiirteet. Tämä vahvistaa edellä tehdyt havainnot siitä, ettei kuva ole uutiskuva.

Voisiko kuva olla kuvituskuva? Nämä kurpitsat eivät kelpaa esimerkeiksi kurpitsaista tavallisuudesta poikkeavan kokonsa takia. Kurpitsojen ympärillä on myös liikaa

lisäinformaatiota, ne eivät ole irrallisia ajasta ja paikasta, vaan ovat tiukasti paikallaan nurmikolla.

Kokokuva on kuvituskuvaksi liian laaja kuvakoko, se ei näytä kohdettaan tarpeeksi yksityiskohtaisesti. Ihmisten koko vertautuu ensikatsomalla kurpitsojen kokoon, jolloin huumori nousee kuvasta esille enemmän kuin itse kurpitsat. Kuvituksen tarkoituksena voi olla niin aiheen symbolointi, mainosmaisuus kuin esimerkin esittelemine. Tässä kuvassa nämä tarkoitukset eivät toteudu, koska ympäristö varastaa huomiota kurpitsoilta. Kuvituskuviissa kiinnitetään erityistä huomiota kuvanlaatuun. Kuva ei ole pikselöitynyt, mutta valotus ei ole kohteiden eli kurpitsojen kannalta paras mahdollinen. Voidaan siis viimeistään nyt todeta, ettei kuva ole kuvituskuva.

5.3. Yhteenvetoa analyysin tuloksista

Analyysissä tarkastelin, voidaanko seitsemää Helsingin Sanomissa julkaistua kuvaa pitää kuvajournalistisina uutis-, feature- tai kuvituskuvana. Peilasin kuvia ammattilaisten ja alan tutkijoiden määrittelemien kuvatyypin kriteerien läpi. Näin ollen saadaan tietoa siitä, onko jokin kuva jonkin kolmen kuvatyypin edustaja vai ei, vai voitaisiinko se kenties laskea kuuluvaksi moneen kuvatyyppiin.

Analyysissä käy ilmi, että kaikki julkaistut seitsemän kuvaa voidaan laskea kuuluvaksi kuvajournalistisiin kuvatyyppeihin. Kuvatyypin sekoittumista ei myöskään nouse analyysissä esille, vaan julkaistut kuvat ovat aina vain yhden kuvatyypin edustajia. Kuva saattaa täyttää oman genrensä erityispiirteiden lisäksi myös toisten genrejen piirteitä, mutta koska aina vain yhden genren erityispiirteet täyttyvät kokonaisuudessaan, ne luokittelevat kuvan kyseisen genren edustajaksi. Tämä kuuluu genren logiikkaan, koska kuten luvussa 5.1.1. todetaan, erityispiirteet toimivat suhteessa toisiinsa ja luovat muihin erityispiirteisiin kohdistuvia oletuksia. Kuvalla voi olla piirteitä useammasta genrestä, mutta genre, josta sillä on eniten piirteitä, vetää huomion itseensä.

Seitsemästä kuvasta kaksi on uutiskuvaa, kaksi kuvituskuvaa ja kolme featurekuvaa. Huomionarvoista on, ettei yhdessäkään kuvassa kohteena ole ihminen, vaan kuvat ovat

tapahdumasta (tulipalo, auringonpimennys), kohteena on staattinen toimija (auto, kurpitsa) tai kuva on maisemasta ilman erityistä kohdetta.

Uutiskuvat ovat kahdesta tulipalosta. Tämä ei juurikaan yllätä, sillä tulipalot ovat niitä uutistapahtumia, joihin toimituksen valokuvaajan voi olla vaikea ehtiä. Featurekuvat ovat epätavallisesta talvisesta katumaisemasta, sumuisesta vesimaisemasta ja seitsemästä jättikurpitsasta. Ne toimivat uutisjutuissa taustoittavan materiaalin tavoin, tuovat juttuihin yhden näkökulman lisää. Sumukuvan kohdalla vaikuttaa mahdolliselta, että kuva on poikunut jutun kuvan ympärille. Kuvituskuvia aineistossa edustivat auringonpimennyskuvat, jotka liitettiin juttuihinsa kuuluviksi tekstin avulla. Ne toimivat jutuissaan aihekuvina, esimerkkeinä.

Erityispiirteistä vähiten eroja kuvien välille tuovat kuvakoko ja kuvakulma. Esimerkiksi featurekuvissa ei nähdä juurikaan genrelle tyypillisiä vaihteluja kuvakulmissa ja kuvakoissa, vaan kuvat on otettu kohteen tasalta ja ne ovat yleiskuvia tai kokokuvia. Voidaan ajatella, että tämän aineiston perusteella amatöörien featurekuvat ja uutiskuvat lähestyvät erityispiirteiltään toisiaan, vaikka rajoja ei tältä osin rikottukaan. Ainoastaan kuvituskuvien suhteen voidaan ajatella, että ne pyrkivät murtautumaan pois kuvituskuville tyypillisestä lähikuvasta, joskin toinen kuva on julkaisua varten rajattu tiiviimmäksi. Kuitenkin kuvien visuaalinen sisältö käsittää ainoastaan kohteen (pimennys), joten pelkän kuvakoon tuijottaminen ei ole tässä tapauksessa perusteltua. Aineiston ja tehtyjen päätelmien perusteella vaikuttaa siltä, että amatöörit kuvaavat varmuuden vuoksi kaikkien kuvagenrejen kuvia kaukaa, tietämättä ehkä tarkkaan, mitä haluavat kuvaan mahtuvan.

6. Julkaisemattomat 364 kuvaa sisältösilppurissa

Luvussa tuon esille julkaisemattomien kuvien sisällönanalyysin tulokset. Esitän tuloksia ryhmitellen, koska mahdollisuuksia kunkin kuvan läpikäymiseen erikseen ei ole pro gradun kokoisessa työssä mahdollisuuksia. Toivon analyysin paljastavan aineiston yleisiä piirteitä, mutta tuon myös esille mahdollisesti puuttumaan jääviä havaintoja. Aluksi esittelen edellisen luvun tapaan tutkimusmetodini julkaisemattomille kuville eli visuaalisen aineiston sisällönanalyysin.

Luvun lopussa pohdin myös kameramallin merkitystä eri kuvagenrejen yleisyydelle. Päätän tämän luvun julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien analyysien vertailuun.

6.1. Valokuvien sisällönanalyysi

Janne Seppänen määrittelee sisällönanalyysin yksinkertaisimmillaan kuvan ja tekstin muuttamiseksi järjestelmällisesti numeroiksi, aineiston määrällisiksi piirteiksi (2005, 142). Omassa tapauksessani kuvista etsitään siis ennalta määriteltyjä piirteitä, jotta suuri kuvamassa saadaan helpommin käsiteltävään muotoon. Tämä tehdään, jotta voisin vastata tutkimuskysymyksiini: voidaanko lukijoiden ottamat valokuvat lukea mukaan ammattilaisten määrittämän kuvajournalistisen genrejen jäseniksi? Tuovatko kuvat jotain uutta kuvajournalistisiin genreihin? Kysymykset pysyvät samoina kuin edellisessä luvussa, mutta koska julkaisemattomia kuvia on monikymmenkertainen määrä julkaistuihin kuviin verrattuna, on pakko vaihtaa tutkimusmetodia.

Sisällönanalyysi ei kuitenkaan sulje täysin pois kvalitatiivista tutkimusta, jota esimerkiksi edellisessä luvussa julkaistuille kuville tekemäni kuva-analyysi hyvin selvästi on. Voidaan ajatella niin, että sisällönanalyysi tarjoaa luvut, mutta tutkijan on tulkittava niitä ja sovitettava ne tutkimuksen kontekstiin. Metodin voima on siinä, että kaikkia tutkimuskohteita on käsitelty samalla tavoin, samojen muuttujien läpi. (Rose 2001, 55.)

Sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe onkin rakentaa nuo muuttujat, määrittää ennalta mitä piirteitä kuvista katsotaan. Omat muuttujani on rakennettu luvussa 4.1. esiteltyjen kuvajournalististen genrejen erityispiirteiden pohjalta. Tällä pyritään siihen, että eri metodein

tutkittujen aineistojen (julkaistut ja julkaisemattomat kuvat) tulokset olisivat vertailukelpoisia. Vaikka muuttujia olisi loputtomasti, täytyy sisällönanalyysissä Rosen (2001, 60) mukaan aina muistaa, että kuvallinen informaatio puristettuina ”koodeihin” kadottaa aina paljon informaatiota. Hänen mukaansa tärkeintä muuttujia rakennettaessa onkin muistaa, että niiden on oltava merkityksellisiä analyysin kannalta. Myös muuttujien pohjautuminen teoriaan on tärkeää, koska teoria sitoo kuvat yhteen tutkimuksen yhteiskunnallisen kontekstin kanssa, asettaa tulokset ja niistä tehtävän analyysin kontekstiinsa. (Rose 2001, 60.)

Muuttujat on pyrittävä määrittelemään mahdollisimman yksiselitteisesti, jotta jokainen kuva tulisi luokiteltua samalla tavoin. Toinen syy tähän on tutkimuksen toistettavuus. Muuttujien yksiselitteisyyden tulisi taata se, että joku toinen voisi tarkastella kuvia samalla tavalla. Toisena tärkeänä huomiona on muuttujan validiteetin miettiminen. Seppänen tiivistää validiteetin määritelmän tarkoittamaan muuttujan kykyä mitata juuri sitä, mitä sen on tarkoitus mitata. Koska muuttujat perustuvat kuitenkin valittuun teoriapohjaan voidaan käsitteiden määritelmistä olla eri mieltä. Käsitteen ongelmallisuus ei kuitenkaan tee siitä Seppäsen mukaan käyttökelvotonta, vaan antaa aineksia kyseenalaistaa muuttujia ja tutkimuksen käsitteellisiä ja teoreettisia valintoja. (Rose 2001, 62; Seppänen 2005, 154-155.)

Sisällönanalyysiä varten rakensin 17 muuttujan ja yhteensä 55 muuttujan arvon tarkkailulistan kuvagenrejen erityispiirteistä. Esimerkiksi ”Kuvan aihe”-muuttuja on syntynyt kuvagenrejen erityispiirteissä mainittujen tyypillisten aiheiden perusteella, ja muuttuja ”Katsekontakti” on poimittu uutiskuvan erityispiirteistä, joiden mukaan uutiskuvissa olevat ihmiset eivät katso kameraan. Ennen tätä muuttujaa kirjataan kuitenkin ylös jo se, onko kuvassa ylipäättään ihmisiä.

Muuttujien avulla kävin läpi kaikki 364 julkaisematonta kuvaa. Kaksi muuttujaa sisältävät ehdon. Tämä tarkoittaa, että mikäli kuva ei täytä tiettyä muuttujan arvoa hypätään muuttujia yli kyseisen kuvan tarkastelussa. Tällaisia ovat ”Kuvassa on henkilö”- ja ”Henkilön tunnettuus”-muuttujat. Edelleen esimerkiksi erityispiirteissä mainittavat autentisaatio, kuvakulma ja kuvakoko ovat omina muuttujinaan ja muuttujien arvot viittaavat eri genreihin.

Alle listaan muuttujat pelkistettyinä. Varsinainen muuttujien lista luokittelumääritelmineen on liitteenä (Liite 2).

Kuvatyyppi

Valokuva

Graafi

Piirros

Muu kuva

Kuvan aihe

Onnettomuus

Poliisitehtävä

Luonnonkatastrofi

Maisema

Sää

Luonto

Henkilö/Henkilöt

Arkielämä

Eläin

Talous

Muu

Onko kuvassa ihmisiä?

Kyllä

Ei

Ei voida sanoa

Ihmisten lukumäärä

Yksi

Useampi, kuinka monta

Ei voida laskea tarkkaan

Henkilön tunnettuus

Henkilö on tunnettu

Henkilö on anonyymi

Ei tunnistettavissa

Kuka tunnettu henkilö on?

Katsekontakti

Kyllä

Ei

Muu kohde

Eläin

Muu, mikä

Ei muuta kohdetta

Autentisaatio

Toimintaa

Staattinen

Kuvan tekninen laatu

Erinomainen

Hyvä

Huono

Tärähtäminen

On tärähtänyt

Ei ole tärähtänyt

Valkotasapaino

Valkoinen toistuu valkoisena

Valkoinen toistuu väärin

Ei voida sanoa

Kuvakoko

Yleiskuva

Kokokuva

Puolilähikuva

Lähikuva

Kuvakulma

Kohteen tasalta

Alaviistosta

Yläviistosta

Toistomahdollisuus

Voidaan kuvata uudelleen

Ei voida kuvata uudelleen

Kuvankäsittely

Ei käsitelty tai käsittelyä ei näkyvissä

Värisävy muutettu

Elementtejä lisätty tai poistettu

Salamankäyttö

Kuvan ottamisessa on käytetty salamaa

Kuvan ottamisessa ei ole käytetty salamaa

Ei mainintaa metatiedoissa

6.2. Löydökset

Julkaisemattomia 364 kuvaa tarkasteltiin sisällönanalyysissä 17 muuttujan läpi niin, että kunkin kuvan kohdalla merkittiin excel-tiedostoon muuttujien saamat arvot omiin lokeroihinsa. Ensimmäinen kuvatyyppejä tarkasteleva muuttuja (Taulukko 4) osoittautui hyödylliseksi aineiston rajauksessa, sillä aineiston yksi kuva ei ollut valokuva, vaan graafi. Tämä rajaa lopullisen tarkkailuaineiston 363 (valo)kuvan kokoiseksi. Koska kaikkia julkaisemattomia kuvia ei voitu liittää nähtäville tutkimuksen yhteyteen, kuvista on tehty sanalliset kuvaukset, jotka löytyvät liitteenä (Liite 3).

Kuvan aihe määriteltiin 12 muuttujan arvon listasta (Taulukko 5) niin, että aihe koodautui kuvan pääasiallisen sisällön mukaan. Kuva on esimerkiksi koodattu luokkaan "Onnettomuus", jos kuvassa on näkyvissä ihmiselle tai asialle sattunut onnettomuus, kuten esimerkiksi autokolari, tulipalo tai vaikkapa rakennuksen osan romahtaminen, joka ei selvästi ole luonnonkatastrofin syytä. Eniten kuvia kuuluu muuttujan arvon "Maisema" alle, jonka prosenttiosuus on lähes 27. Aiheluokka on hyvin tyypillinen featurekuvalle. Uutiskuvan tyypillinen aihealue "Onnettomuus" kerää sekin alleen reilut 15 prosenttia kuvista. Kuvituskuvioiden tyypillisistä aiheista paljon kuvia kerää alleen luokka "Henkilöt", vajaat 20 prosenttia.

Ihmisten näkymistä kuvassa tarkasteleva muuttuja jakaa aineiston lähes puoliksi (Taulukko 6). Kaikista kuvista hieman yli puolessa on mukana ihminen (52,9 prosenttia), ja vain kahden kuvan osalta ihmisten mukanaolosta ei voida varmistua. Yleisimmin kuvissa on vain yksi ihminen (Taulukko 7), sillä yhden ihmisen kuvien osuus on lähes 20 prosenttia kaikista

henkilöitä sisältäneistä kuvista. Useamman ihmisen kuvissa selvästi yleisin lukumäärä on puolestaan kaksi ihmistä, sillä lähes puolessa useamman ihmisen kuvista on kaksi henkilöä.

Lukijat ovat puolestaan kuvanneet lähes pelkästään anonymiejä ihmisiä (Taulukko 8), mikä on ensimmäinen viittaus siitä, ettei henkilökuvia ole aineistossa juuri lainkaan. Anonymien ihmisten osuus on lähes 90 prosenttia aineiston kuvissa. Samoin vallitsevaa on, ettei kuvassa näkyvä ihminen ole katsonut kameraan (Taulukko 9). Lähes 93 prosentissa kuvista ei ole katsekontaktia kameraan, joka voidaan tulkita niin, ettei kohde ole ollut kuvaamisesta tietoinen/ei ole poseerannut kuvaajalle. Varsinaisia henkilökuvia ei siis aineistossa ole, mikä voisi viedä nämä henkilöitä sisältävät kuvat kuvituskuvista pikemminkin uutiskuviin tai featurekuviin, joissa kuvissa näkyvät ihmiset on usein kuvattu toimissaan anonymieina.

Ihmisten lisäksi kuvista tarkkailtiin muiden kohteiden esiintymistä (Taulukko 10). Mikäli kuvassa esiintyi selvästi ihmisen lisäksi tai yksin jokin muu kohde, johon on selvästi tarkennettu (esimerkiksi kulkuväline, eläin), kuvan kohde kirjattiin erikseen ylös. Kohde sai esiintyä ihmisten kanssa tai kuvan ainoana toimijana. 56,5 prosentissa kaikista kuvista ei ole pääasiallista kohdetta lainkaan (esimerkiksi maisemakuvat) tai ihminen on ainut toimija. Muuttujan arvon ”Muu, mikä” yleisin kuvan kohde ovat kulkuvälineet. Tapauksia on aineistossa 72 kappaletta.

Feature- ja kuvituskuville tyypillistä salamankäyttöä on aineiston kuvissa vain vähän (Taulukko 19). Kuvien metatiedoista selviää, että aineiston 363 kuvasta ainakin 261 kuvaa on kuvattu ilman salamaa. Amatöörit kuvaavat siis pääasiassa luonnonvalolla tai sisävalaistuksella ilman apuvälineitä. Aineiston kuvien tekninen laatu on valtaosin hyvä. Täysin pikselöimättömiä kuvia on valtaosa, 333 kuvaa (Taulukko 12). Aineistossa ei myöskään ole täysin katselukelvottomaksi pikselöitynyttä kuvaa. Tärähtäneitä kuvia on puolestaan reilut 30 kappaletta aineistossa eli vajaat 10 prosenttia kaikista kuvista (Taulukko 13). Valkotasapaino on samoin hyvissä kantimissa (Taulukko 14). Yli 75 prosentissa kuvista valkotasapaino on oikein, ja valkoinen toistui valkoisena. Alle 10 prosentissa kuvista valkotasapaino on selvästi väärin, ja hieman alle 15 prosentissa kuvista valkotasapainon oikeellisuudesta ei voitu varmistua esimerkiksi yöllisten kuvausolosuhteiden takia. Teknisesti katsoen amatöörit lähettävät palveluun keskimäärin vain hyvälaatuisia kuvia, vaikka uutiskuvan kohdalla kuvan rosoisuus (pikselöityminen, tärähtäminen) olisi sallittua. Voisiko

syynä olla se, ettei rosoisia kuvia julkaista lehdissä muiltakaan kuvaajilta, jolloin mallia tällaisten kuvien hyväksyttävyydestä ei ole välittynyt amatöörikuvaajille?

Kuvatyyppi		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Valokuva	363	99,7
Graafi	1	0,3
Piirros	0	0,0
Muu kuva	0	0,0
Yhteensä	364	100

Taulukko 4 Kuvatyyppi julkaisemattomissa kuvissa

Kuvan aihe		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Onnettomuus	56	15,4
Poliisitehtävä	13	3,6
Luonnonkatastrofi	4	1,1
Maisema	97	26,7
Sää	27	7,4
Luonto	12	3,3
Henkilöt	68	18,7
Arkielämä	21	5,8
Eläin	1	0,3
Talous	1	0,3
Muu	63	17,4
Yhteensä	363	100
<i>Muu, mikä?</i>		
<i>Kulkuväline</i>	7	11,1
<i>Kulttuuri</i>	20	31,7
<i>Liikenne</i>	4	6,3
<i>Rakennus</i>	1	1,6
<i>Tavarat</i>	2	3,2
<i>Työ</i>	9	14,3
<i>Ulkomaat</i>	2	3,2
<i>Urheilu</i>	18	28,6
<i>Yhteensä</i>	63	100

Taulukko 5 Kuvan aihe julkaisemattomissa kuvissa

Onko kuvassa ihmisiä?		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Kyllä	192	52,9
Ei	169	46,6
Ei voida sanoa	2	0,6
Yhteensä	363	100

Taulukko 6 Ihmisten osuus julkaisemattomissa kuvissa

Henkilöiden lukumäärä		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Yksi	33	17,1
Useampi, kuinka monta?	39	20,2
Ei voida laskea tarkkaan	121	62,7
Yhteensä	193	100
<i>Kuinka monta?</i>		
2	17	43,6
3	7	17,9
4	9	23,1
6	3	7,7
7	1	2,6
8	1	2,6
17	1	2,6
Yhteensä	39	100

Taulukko 7 Ihmisten lukumäärä julkaisemattomissa kuvissa

Henkilön tunnettuus		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Tunnettu	9	4,7
Anonyymi	166	86,0
Ei tunnistettavissa	18	9,3
Yhteensä	193	100

Taulukko 8 Tunnettujen henkilöiden määrä julkaisemattomissa kuvissa

Katsekontakti		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Kyllä	14	7,3
Ei	179	92,7
Yhteensä	193	100

Taulukko 9 Katsekontakti julkaisemattomissa kuvissa

Muu kohde		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Eläin	3	0,8
Muu, mikä	155	42,7
Ei muuta kohdetta	205	56,5
Yhteensä	363	100
<i>Muu, mikä</i>		
<i>kulkuvälineet 72</i>	<i>72</i>	<i>46,5</i>
<i>luonto 59</i>	<i>59</i>	<i>38,1</i>
<i>muut esineet/asiat 35</i>	<i>35</i>	<i>22,6</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>155</i>	<i>100</i>

Taulukko 10 Kuvatut kohteet julkaisemattomissa kuvissa

Autentisaatio		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Kuvassa toimintaa	211	58,1
Kuva on staattinen	152	41,9
Yhteensä	363	100

Taulukko 11 Autentisaatio julkaisemattomissa kuvissa

Tekninen laatu		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Erinomainen	333	91,7
Hyvä	30	8,3
Huono	0	0,0
Yhteensä	363	100

Taulukko 12 Kuvan tekninen laatu julkaisemattomissa kuvissa

Tärhtäminen		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Ei ole tärhtänyt	329	90,6
On tärhtänyt	34	9,4
Yhteensä	363	100

Taulukko 13 Tärhtäminen julkaisemattomissa kuvissa

Valkotasapaino		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Valkoinen toistuu valkoisena	278	76,6
Valkoinen toistuu väärin	32	8,8
Ei voida sanoa	53	14,6
Yhteensä	363	100

Taulukko 14 Valkotasapaino julkaisemattomissa kuvissa

Kuvakoko		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Yleiskuva	195	53,7
Kokokuva	137	37,7
Puolilähikuva	25	6,9
Lähikuva	6	1,7
Yhteensä	363	100

Taulukko 15 Kuvakoko julkaisemattomissa kuvissa

Kuvakulma		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Kohteen tasalta	256	70,5
Alaviistosta	61	16,8
Yläviistosta	46	12,7
Yhteensä	363	100

Taulukko 16 Kuvakulma julkaisemattomissa kuvissa

Toistomahdollisuus		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Voidaan kuvata uudelleen	122	33,6
Ei voida kuvata uudelleen	241	66,4
Yhteensä	363	100

Taulukko 17 Toistomahdollisuus julkaisemattomissa kuvissa

Kuvankäsittely		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Ei käsitelty tai ei näkyvissä	358	98,6
Värisävy muutettu	4	1,1
Elementtejä lisätty tai poistettu	1	0,3
Yhteensä	363	100

Taulukko 18 Kuvankäsittely julkaisemattomissa kuvissa

Salamankäyttö*		
	Lukumäärä aineistossa	Prosenttiosuus
Käytetty salamaa	24	6,6
Salamaa ei ole käytetty	261	71,9
Ei mainintaa metatiedoissa	78	21,5
Yhteensä	363	100

* selvitetty metatiedoista

Taulukko 19 Salamankäyttö julkaisemattomissa kuvissa

6.3. Analyysi yleisistä piirteistä

Julkaisemattomat 363 kuvaa katsottiin 17 muuttujan läpi. Tähän asti olen tarkastellut tutkimuksen tuloksia näiden yksittäisten muuttujien läpi, mutta pystyäkseen vastaamaan perusteellisemmin tutkimuskysymyksiini on minun pystyttävä vertailemaan muuttujia toisiinsa, pariuttamaan journalististen kuvagenrejen piirteitä toisiinsa. Tähän tarvitaan ristiintaulukointia, jonka avulla voidaan tarkastella kahden muuttujan välistä suhdetta. Koska kaikkien erityispiirteiden vertaileminen suhteessa toisiinsa ei ole tilankäytöllisesti mielekäästä, olen valinnut ristiintaulukointeihin mielestäni kuvaavimpia vertailuja eri näkökulmista. Valitsin muuttujia, jotka niiden yksittäistarkastelussa osoittautuivat jatkotarkastelun kannalta mielenkiintoisimmiksi. Esimerkiksi ”Kuvan aihe”- ja ”Kuvakoko”-

muuttajat jättivät vielä yksittäin tarkasteltaessa paljon kysymyksiä ja mahdollisuuksia ympärilleen. Puolestaan esimerkiksi ”Henkilön tunnettuus”-muuttuja osoittautui tuloksiltaan melko yksipuoleiseksi, jolloin siitä saatavat tulokset ristiintaulukoidessa eivät paljastaisi kovinkaan paljoa lisää aiheesta. Samoin muuttajat ”Tekninen laatu”, ”Tärähtäminen”, ”Valkotasapaino” ja ”Salamankäyttö” puhuvat selvää kieltä jo edellä esitetyissä yksittäisten muuttujien tarkastelussa.

Ristiintaulukointi yhdistää kaksi kvantitatiivista muuttujaa toisiinsa, mutta ristiintaulukoinnin lukeminen ja sen analysoiminen on pitkälti kvalitatiivinen prosessi. Rosen (2001, 65) mukaan muuttujien suhteen lukeminen on tulkintaa, jonka avulla voidaan ymmärtää, kuinka tarkastellut koodit (muuttajat) kuvissa liittyvät suurempaan kontekstiin ja näin käyvät järkeen kuvissa.

Analyysissa kiinnitän huomiota ensin kunkin kuvagenren erityispiirteiden suhteiden tarkasteluun, minkä jälkeen vertailen eri kuvagenrejen erityispiirteiden suhteita. Tutkin siis, kuinka hyvin genren erityispiirteiden yhdistelmät ristiintaulukoinneissa toteuttavat erityispiirteiden listaa, eli ovatko kunkin genren vertailut erityispiirteet yleisiä yhdessä aineistossa. Poikkeamat tai täysin odotusten vastaiset suhteet muuttujien välillä voivat hyvinkin osoittautua hedelmällisimmäksi tutkimusaineistoksi. Rosen mukaan (2001, 66) sisällönanalyysissa on tavallista kiinnittää huomio siihen, mikä esiintyy aineistossa yleisimmin, vaikka merkittävintä voi usein olla se, mikä jää esiintymättä. Omassa aineistossani nämä poikkeamat voivat kertoa kuvagenrejen sekoittumisesta tai jonkin kuvagenren uudistamisesta.

Sisällönanalyysi ei tarjoa täysin puhtaita kuvagenrejä, eli yksikään ristiintaulukointi ei muuttujia vertaillessa anna sataprosenttista esiintymää aineistossa. Kuten kuva-analyysissäkin kävi ilmi, kuva voi lukeutua jonkin kuvagenren edustajaksi, vaikka jokin piirre jäisi täyttymättä.

Julkaisemattomien kuvien aiheen ja autentisaation suhteessa (Taulukko 20) uutiskuvalle ominainen toimintana näkyvä autenttisuus on yleisintä aihealuokissa ”Onnettomuus”, ”Poliisitehtävä” ja ”Henkilö/Henkilöt”. Onnettomuuskuviin yhteydessä ”Toimintaa” on yli 80 prosentissa kuvista. Staattisiakin kuvia on lähes 18 prosenttia. Asiaa selittänee ainakin se,

ettei kuvan aihetta määriteltäessä kiinnitetä huomiota siihen, missä vaiheessa onnettomuus on, eli onko se esimerkiksi juuri tapahtunut vai onko tilanteen selvittely jo käynnissä.

Rosen (2001, 66) mukaan tämä on sisällönanalyysin tyypillinen ongelma. Kuvista voidaan katsoa, onko tarkasteltava muuttuja siinä mukana, mutta metodi ei jätä koodausvaiheessa tilaa tarkemmille huomioille, jolloin ne hukkuvat kokonaisdataan. Siinä missä onnettomuus tapahtumahetkellä on hyvinkin ohimenevä hetki, selvittely voi kestää kauemmin ja olla jopa staattinen (ruttaantuneet autot tiensivussa). Tästä seuraa se, että yhden aiheen alle mahtuvat kaikki kuvajournalistiset genret, koska esimerkkinä käytetty onnettomuus on eri vaiheissaan eri kuvagenrejen materiaalia. Tapahtumahetkellä onnettomuus on hyvin tyypillistä uutiskuvan äkillistä kuvastoa, selvittelyvaihe ehkäpä featurekuvaksi sopivaa materiaalia ja anonyymien yksityiskohtien poimiminen vie kuvan kuvituskuvaksi. Sisällönanalyysin kuvan aihe-muuttuja ei siis aukottomasti pysty luokittelemaan kuvia genreihin, vaan voidaan ajatella, että esimerkiksi onnettomuuskuvista osa on ollut luultavimmin uutiskuvia (46 kuvaa, joissa oli toimintaa) ja osa esimerkiksi featurekuvia (10 kuvaa, jotka olivat staattisia), joissa kuvattiin itse onnettomuushetken sijasta esimerkiksi sen seurauksia. Ristiintaulukointi kuitenkin kertoo, että useimmiten, neljässä tapauksessa viidestä, amatööri kuvaa onnettomuuksia niiden ollessa ”käynnissä”, jolloin tapahtuma on ohjannut kuvaajaa eikä toisinpäin. Samaa logiikkaa voidaan käyttää luokan ”Luonnonkatastrofi” kanssa. Useimmiten kuvia ei varmastikaan saada rajuilmasta, joka rikkoo paikkoja, vaan vasta sään rauhoituttua sen seurauksista. Luokan kaikki kuvat koodautuvatkin arvon ”Staattinen alle”. Samoin on muun muassa ”Maisema”-arvon saavien kuvien kanssa. Yli 70 prosenttia koodautuu arvon ”Staattinen” alle.

Vähiten toimintaa on ”Luonnonkatastrofi”-, ”Eläin”- ja ”Talous”-arvon saaneissa kuvissa, mutta nämä yhteensä kuusi kuvaa eivät ole tilastollisesti kovin edustavia luokkia. Suuremmissa luokissa tyypilliset featurekuvien ja kuvituskuvien aiheet ”Maisema” ja ”Luonto” ovat saaneet yli puolessa tapauksista arvon ”Staattinen” parikseen. Kummallakin on yli 70 prosenttia kuvista yhdessä arvon ”Staattinen” kanssa. Tämä on hyvin odotettu tulos, sillä kyseisten aiheiden kanssa kuvaaja tekee toimeksiantonsa, ei tapahtuma.

Uutis- ja featurekuvan kannalta mielenkiintoinen luokka on ”Sää”, jossa arvo ”Toimintaa” yhdistyy luokan kanssa yli 60 prosentissa kuvissa. Sää on käsitteenä toki mahdollittoman laaja,

se voi sisältää uutiskuviksi sopivia äkillisiä ja odottamattomia tilanteita, kuin jokapäiväisiä tilanteitakin. Onko siis niin, että amatöörit ovat kuvanneet auringonpaisteen sijaan sään ongelmatilanteita, säätilojen muutoksia, jotka kärjistyvät hetkeksi, koskettavat paikallisesti ja näin ollen ovat jääneet julkaisematta Helsingin Sanomissa? Tämä on yksi mahdollinen selitys sille, miksi näin suuri osa luokan kuvista on ollut tapahtuman ohjaamia. Kuvia yksitellen tarkastelematta on kuitenkin mahdotonta vetää niistä suoraa viivaa uutiskuvagenreen. Toinen mahdollisuus on, että luokan kuvat lipuvat uutiskuvagenren ja featurekuvagenren välimaastossa. On mahdollista, että niiden julkaisemattomuus johtuu esimerkiksi siitä, ettei kuvan tapahtuma ole uutismaisen selkeä eikä myöskään featuremaisen tulkitseva. Kuvagenrejen sekoittuminen voi siis olla yksi syy julkaisemattomuuteen.

Kuvan aihe	Autentisaatio	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Onnettomuus	Toimintaa	46	82,1
	Staattinen	10	17,9
Onnettomuus yhteensä		56	15,4
Poliisitehtävä	Toimintaa	9	69,2
	Staattinen	4	30,8
Poliisitehtävä yhteensä		13	3,6
Luonnonkatastrofi	Toimintaa	0	0,0
	Staattinen	4	100,0
Luonnonkatastrofi yhteensä		4	1,1
Maisema	Toimintaa	28	28,9
	Staattinen	69	71,1
Maisema yhteensä		97	26,7
Sää	Toimintaa	18	66,7
	Staattinen	9	33,3
Sää yhteensä		27	7,4
Luonto	Toimintaa	1	8,3
	Staattinen	11	91,7
Luonto yhteensä		12	3,3
Henkilö/Henkilöt	Toimintaa	51	75,0
	Staattinen	17	25,0
Henkilö/Henkilöt yhteensä		68	18,7
Arkielämä	Toimintaa	14	63,6
	Staattinen	8	36,4
Arkielämä yhteensä		22	6,1
Eläin	Toimintaa	0	0,0
	Staattinen	1	100,0
Eläin yhteensä		1	0,3
Talous	Toimintaa	0	0,0
	Staattinen	1	100,0
Talous yhteensä		1	0,3
Muu	Toimintaa	44	71,0
	Staattinen	18	29,0
Muu yhteensä		62	17,1
Yhteensä		363	100

Taulukko 20 Ristiintaulukointi kuvan aiheen ja autentisaation suhteesta

Siinä missä autentisaatio kiinnittää huomion siihen, onko kuvattu tilanne ollut kuvaajan vai tapahtuman ohjaama, voidaan erikseen tarkastella kuvan toistomahdollisuutta eli voitaisiinko se kuvata uudelleen. Toistomahdollisuus ei ota kantaa siihen, kuinka pian tai kuinka pitkän ajan jälkeen kuva voitaisiin kuvata uudelleen. Kuistille nostettu marjaämpärillinen voitaisiin kuvata uudelleen viiden minuutin tai vuoden kuluttua samalla tavalla kuin ensimmäisessäkin kuvassa, mutta eduskunnan ohi marssiva mielenosoitus ei ole samalla paikalla enää minuutinkaan päästä. Toisaalta argumentoin kuva-analyysiä tehdessäni, että esimerkiksi kuunpimennys voitaisiin teoriassa kuvata uudelleen joka kerta tämän luonnonilmiön esiintyessä, koska tapahtuman kohteet pysyvät muuttumattomina.

Autentisaatio	Toistomahdollisuus	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Toimintaa	Voidaan kuvata uudelleen	10	4,7
	Ei voida kuvata uudelleen	201	95,3
Toimintaa yhteensä		211	58,1
Staattinen	Voidaan kuvata uudelleen	112	73,7
	Ei voida kuvata uudelleen	40	26,3
Staattinen yhteensä		152	41,9
Yhteensä		363	100

Taulukko 21 Ristiintaulukointi autentisaation ja toistomahdollisuuden suhteesta

Autentisaatio ja toistomahdollisuus korreloivat aineistossa (Taulukko 21). Kuvassa näkyvä toiminta ja tapahtuman ohjaavuus tekevät kuvan uudelleenkuvausmahdollisuudet lähes olemattomiksi. 95,3 prosenttia kuvista, joissa autentisaatio sai arvon ”Toimintaa” yhdistyvät toistomahdollisuudessaan ”Ei voida kuvata uudelleen” kanssa. Kaikkiaan tällaisia kuvia on aineistossa 201 kappaletta eli enemmistö. Toimintaa sisältävistä kuvista vain alle 5 prosenttia voitaisiin kuvata uudelleen, kun sama luku staattisten kuvien kanssa on yli 70 prosenttia.

Esimerkiksi onnettomuuskuvien kanssa, joiden kanssa autentisaatio saa suurimmassa osassa kuvia arvon ”Toimintaa”, olisivat vaikeita uudelleenkuvaavia tapahtumien äkillisyyden ja osapuolten ainutkertaisuuden takia. Huomio voidaan tarkistaa tarkastelemalla suoraan toistomahdollisuuden ja kuvan aiheen suhdetta (Taulukko 22). Onnettomuuskuvista lähes 85 prosenttia saa muuttujan arvon ”Ei voida kuvata uudelleen”. Edelleen perinteinen uutiskuvan aihe poliisitehtävä saa saman arvon parikseen yli 90 prosentissa aiheen kuvista. Kerran

romuttunutta autoa ei voida rutata uudelleen. Genrerajat eivät kuitenkaan ole milloinkaan selvästi vedettävissä. Yhtä lailla poliisitehtävät voivat kuulua feature- tai kuvituskuvien joukkoon, jolloin kuva voi olla poliisien staattisemmasta tehtävästä, joka on myös usein uudelleenkuvattavissa.

Muuttujan arvo ”Staattisuus” puolestaan ilmenee usein esimerkiksi luontokuvien yhteydessä. Tutkittaessa ristiintaulukointia kuvan aiheesta ja toistomahdollisuudesta huomataan, että muuttujan arvon ”Luonto” kanssa toistomahdollisuus saa arvon ”Voidaan kuvata uudelleen” lähes jokaisen kuvan kohdalla, yli 90 prosentissa tapauksista. Edellä autentisaation ja kuvan aihetta tutkiessani havaitsin mielenkiintoiseksi luokaksi muuttujan arvon ”Sää”. Edelleen näyttää siltä, että aineistossa sääaiheiset kuvat ovat pikemminkin olleet äkillisistä säätilan muutoksista tai sään aiheuttamista ongelmista, sillä aiheluokassa yli 65 prosenttia kuvista saavat muuttujan arvon ”Ei voida kuvata uudelleen”.

Kuvan aihe	Toistomahdollisuus	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Onnettomuus	Voidaan kuvata uudelleen	9	16,1
	Ei voida kuvata uudelleen	47	83,9
Onnettomuus yhteensä		56	15,4
Poliisitehtävä	Voidaan kuvata uudelleen	1	7,7
	Ei voida kuvata uudelleen	12	92,3
Poliisitehtävä yhteensä		13	3,6
Luonnonkatastrofi	Voidaan kuvata uudelleen	4	100,0
	Ei voida kuvata uudelleen	0	0,0
Luonnonkatastrofi yhteensä		4	1,1
Maisema	Voidaan kuvata uudelleen	45	46,4
	Ei voida kuvata uudelleen	52	53,6
Maisema yhteensä		97	26,7
Sää	Voidaan kuvata uudelleen	9	33,3
	Ei voida kuvata uudelleen	18	66,7
Sää yhteensä		27	7,4
Luonto	Voidaan kuvata uudelleen	11	91,7
	Ei voida kuvata uudelleen	1	8,3
Luonto yhteensä		12	3,3
Henkilö/Henkilöt	Voidaan kuvata uudelleen	13	19,1
	Ei voida kuvata uudelleen	55	80,9
Henkilö/Henkilöt yhteensä		68	18,7
Arkielämä	Voidaan kuvata uudelleen	7	31,8
	Ei voida kuvata uudelleen	15	68,2
Arkielämä yhteensä		22	6,1
Eläin	Voidaan kuvata uudelleen	1	100,0
	Ei voida kuvata uudelleen	0	0,0
Eläin yhteensä		1	0,3
Talous	Voidaan kuvata uudelleen	1	100,0
	Ei voida kuvata uudelleen	0	0,0
Talous yhteensä		1	0,3
Muu	Voidaan kuvata uudelleen	21	33,9
	Ei voida kuvata uudelleen	41	66,1
Muu yhteensä		62	17,1
Yhteensä		363	100

Taulukko 22 Ristiintaulukointi kuvan aiheen ja toistomahdollisuuden suhteesta

Tarkastellaan seuraavaksi kuvakoon suhdetta kuvan aiheisiin (Taulukko 23). Kuvakoko jakaa kuvagenret karkeasti niin, että uutiskuvat käyttävät yleiskuvaa ja kokokuvaa, featurekuva kaikkia kuvakokoja ja kuvituskuva kahta pienintä kuvakokoa. Aineistossa aiheista suurinta osaa on kuvattu yleiskuvien ja kokokuvien avulla. Neljässä aihealuokassa kahdestatoista on kuvakokoina pelkästään yleiskuva ja/tai kokokuva. Puolestaan kolmessa aihealuokassa kahdestatoista on pärjätty yleiskuvan, kokokuvan ja puolilähikuvan kanssa.

Yleiskuva on eniten käytetty kuvakoko uutiskuva- ja featurekuva-aiheissa, kuten onnettomuuksissa, poliisitehtävissä, luonnonkatastrofeissa, maisemakuvissa ja arkielämää käsittelevissä kuvissa. Kaikissa luokissa yleiskuvan osuus kuvista on yli 60 prosenttia ja jopa lähes 80 prosenttia kuvista. Vähäisintä yleiskuvan käyttö on puolestaan luontokuvissa (16,7 prosenttia luontokuvista). Samasta luokasta löytyykin yksittäisen aiheen kohdalta eniten lähikuvia, 3 kappaletta (25 prosenttia). Kuvakoot noudattelevat kuvagenreille tyypillisiä aihevalintoja. Onnettomuuskuvat ovat usein (myös tässä aineistossa aikaisempien huomioiden perusteella) uutiskuvia, jolloin yleiskuva sopii niiden yhteyteen hyvin. Myös sääaiheiset kuvat koodautuvat uutiskuviksi myös kuvakokonsa perusteella, sillä niiden yhteydessä on käytetty ainoastaan kahta suurinta (uutiskuvalla ominaista) kuvakokoa. Luonnonkatastrofit, maisemakuvat ja arkielämä ovat puolestaan featuremateriaalia. Samoissa luokissa on paljon vaihtelua yleiskuvan ja kokokuvan välillä. Luonto ja luonnonilmiöt ovat taas tyypillistä kuvituskuvamateriaalia ja lähikuvan korostuminen tässä luokassa muihin aihealuokkiin nähden tukee luokittelua. Olkoonkin, että kuvamäärältään aihealuokka "Luonto" on pieni suurempiin verrattuna, mutta se on aihealuokan "Muu" lisäksi ainut, jossa lähikuvaa edes esiintyy.

Kuvakokojen outolintu on puolilähikuva, jota on käytetty koko aineistossa verrattain vähän, 25 kertaa. Puolilähikuva esiintyy useimmiten aihealuokkien "Henkilö/Henkilöt" ja "Luonto" kanssa. Onko siis niin, että featurekuvissa vain henkilöitä on päästy tai uskallettu kuvata lähempää, ja puolestaan kuvituskuvien aiheena olevaa luontoa on kuvattu paitsi lähikuvilla myös puolilähikuvilla. Luokassa "Henkilö/Henkilöt" on käytetty melko tasaisesti kuitenkin kaikkia kolmea suurinta kuvakokoa. Aiemmin tekemäni huomio siitä, etteivät luokan kuvat varmastikaan ole kuvituskuviin kuuluvia varsinaisia henkilökuvia saa kuvakokojen yleisyyttä tarkasteltaessa lisää perusteita. Lähinnä anonyymeja henkilöitä on kuvattu matkan päästä ilman, että he ovat juuri koskaan huomanneet tullessa kuvatuiksi. Tämä voisi hyvin

tarkoittaa, että aineiston aihealuokkaan "Henkilö/Henkilöt" sisältyvät kuvat ovat kuvia ihmisistä esimerkiksi arkisissa tilanteissa.

Kuvan aihe	Kuvakoko	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Onnettomuus	Yleiskuva	35	62,5
	Kokokuva	17	30,4
	Puolilähikuva	4	7,1
	Lähikuva	0	0,0
Onnettomuus yhteensä		56	15,4
Poliisitehtävä	Yleiskuva	10	76,9
	Kokokuva	3	23,1
	Puolilähikuva	0	0,0
	Lähikuva	0	0,0
Poliisitehtävä yhteensä		13	3,6
Luonnonkatastrofi	Yleiskuva	3	75,0
	Kokokuva	1	25,0
	Puolilähikuva	0	0,0
	Lähikuva	0	0,0
Luonnonkatastrofi yhteensä		4	1,1
Maisema	Yleiskuva	76	78,4
	Kokokuva	20	20,6
	Puolilähikuva	1	1,0
	Lähikuva	0	0,0
Maisema yhteensä		97	26,7
Sää	Yleiskuva	13	48,1
	Kokokuva	13	48,1
	Puolilähikuva	1	3,7
	Lähikuva	0	0,0
Sää yhteensä		27	7,4
Luonto	Yleiskuva	2	16,7
	Kokokuva	6	50,0
	Puolilähikuva	1	8,3
	Lähikuva	3	25,0
Luonto yhteensä		12	3,3
Henkilö/Henkilöt	Yleiskuva	23	33,8
	Kokokuva	32	47,1
	Puolilähikuva	13	19,1
	Lähikuva	0	0,0
Henkilö/Henkilöt yhteensä		68	18,7
Arkielämä	Yleiskuva	16	72,7
	Kokokuva	6	27,3
	Puolilähikuva	0	0,0
	Lähikuva	0	0,0
Arkielämä yhteensä		22	6,1
Eläin	Yleiskuva	0	0,0
	Kokokuva	1	100,0
	Puolilähikuva	0	0,0
	Lähikuva	0	0,0
Eläin yhteensä		1	0,3
Talous	Yleiskuva	0	0,0
	Kokokuva	1	100,0
	Puolilähikuva	0	0,0
	Lähikuva	0	0,0
Talous yhteensä		1	0,3
Muu	Yleiskuva	17	27,4
	Kokokuva	37	59,7
	Puolilähikuva	5	8,1
	Lähikuva	3	4,8
Muu yhteensä		62	17,1
Yhteensä		363	100

Taulukko 23 Ristiintaulukointi kuvan aiheen ja kuvakoon suhteesta

Kuvakokopohdinnat voidaan palauttaa myös kuvan toistomahdollisuuteen (Taulukko 24) ja autentisaatioon (Taulukko 25). Kuvakoista selkein on lähikuva. Aineiston kaikki kuusi lähikuvaksi luokiteltavaa valokuvaa kuuluvat toistomahdollisuutta tarkasteltaessa muuttujan arvon "Voidaan kuvata uudelleen" alle. Kuvituskuville tyypillinen lähikuva vaatii kuvaajaltaan aikaa ja mahdollisuutta mennä kohteen lähelle, joten on ymmärrettävää, että kohde on myös uudelleenkuvaavissa. Puolilähikuvan kanssa 10 kuvaa 25:stä saa arvon "Voidaan kuvata uudelleen". Puolilähikuvan aihejako tukee ajatusta siitä, että suurin osa kymmenestä uudelleenkuvaavasta kuuluisi aihealuokkaan "Luonto" ja näin ollen nämä kuvat olisivat potentiaalisia kuvituskuvia. Koska kuvakoko on kuvituskuvalla hyvin määrittävä erityispiirre, voidaan hyvin pienestä lähikuvamäärästä päätellä, etteivät amatöörit juurikaan kuvaa kuvituskuvia ja ottavat niitä harvojakin vain vähän todellisina lähikuvina. Tätä saattaa selittää se, että kuvituskuvat otetaan järjestetyissä kuvaustilanteissa, ja niiden pitäisi olla laadultaan moitteettomia sekä pystyä anonyymisti selittämään kuvattavaa asiaa (Salo 2000, 162; Suominen 2007, 17).

Teoriaa tukee kuvakoon ja autentisaation välisen suhteen tutkiminen (Taulukko 25). Edelleen vain lähikuva erottuu omana selvänä ryhmänään. Lähikuva ja muuttujan arvo "Staattinen" ovat yhdessä lähes 70 prosentissa tapauksista. Muissa kuvakoissa vaihtelu on vähäisempää, kun otetaan vielä huomioon tarkasteltavien kuvien huomattavasti suurempi määrä muissa kolmessa kuvakoossa. Muissa kuvakokoluokissa otetaan sekä uutis- että featurekuvia, jolloin tapahtumien ohjaavuus jakaa kuvia lähes puoliksi.

Vähiten toistomahdollisuutta on yleiskuvissa, joissa alle 30 prosenttia (53 kuvaa) kuuluvat muuttujan arvon "Voidaan kuvata uudelleen" alle. Yleiskuvaan mahtuu paljon informaatiota, minkä takia se on käyttökelpoinen äkillisissä tilanteissa, joissa kuvan täytyy pystyä vastaamaan uutisen peruskysymyksiin: mitä, missä, milloin, miksi, kuka, millä seurauksin. Se, että hieman alle kolmannes kuvista voitaisiin kuvata uudelleen, voi kertoa siitä, että amatöörikuvaajat ottavat kuvia etäältä. Ammattikuvaaja tietää kuvaamaan lähtiessään mitä hän haluaa kuvaruutuun saada, mutta amatöörikuvaaja ei välttämättä tiedä kotiovesta lähtiessään edes kuvaavansa päivän aikana mitään. Tilanteen tullessa eteen hän pyrkii mahduttamaan mahdollisimman paljon kuvaan mukaan oli kyseessä sitten uutis- tai featurekuva. Vain puolilähikuvan kanssa amatöörikuvaaja uskaltautuu lähemmäs kohdettaan. Puolilähikuva saa reilussa puolessa tapauksista muuttujan arvon "Ei voida kuvata uudelleen".

Havainto korreloi hyvin puolilähikuvan suurimman aihealueen ”Henkilö/Henkilöt” kanssa. Ihmiset pysyvät paikoillaan yleensä vain hetkisen, kokoontuvat joko kutsuttuina tai spontaanisti, eivätkä kokoonnu samana ryhmänä enää uudelleen. Henkilöitä lähestyessään amatööri uskaltautuu siis lähemmäs kuin muutoin.

Yleis- ja kokokuvaan liittymisestä uutis- ja featurekuvan aiheisiin ja lähikuvan ja puolilähikuvan kytkeytymisestä kuvituskuvaan voidaan päätellä, että amatööri kuvaa mielellään kauempaa. Uutiskuvan kanssa yleiskuvan käyttö on genrelle ominaista, mutta featurekuvien kanssa kuvakoot vaihtelevat melko vähän, vaikka nimenomaan kuvakokojen vaihtelu olisi tälle genrelle ominaista. Toiseksi pienintä kuvakokoa, puolilähikuvaa, käytetään havaintojen perustella lähinnä henkilöiden kuvauksessa. Puolestaan kuvituskuville ominaisinta lähikuvaa käytetään vain vähän, ja kuvituskuvia otetaan puolilähikuvina.

Kuvakoko	Toistomahdollisuus	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Yleiskuva	Voidaan kuvata uudelleen	53	27,2
	Ei voida kuvata uudelleen	142	72,8
Yleiskuva yhteensä		195	53,7
Kokokuva	Voidaan kuvata uudelleen	53	38,7
	Ei voida kuvata uudelleen	84	61,3
Kokokuva yhteensä		137	37,7
Puolilähikuva	Voidaan kuvata uudelleen	10	40,0
	Ei voida kuvata uudelleen	15	60,0
Puolilähikuva yhteensä		25	6,9
Lähikuva	Voidaan kuvata uudelleen	6	100,0
	Ei voida kuvata uudelleen	0	0,0
Lähikuva yhteensä		6	1,7
Yhteensä		363	100

Taulukko 24 Ristiintaulukointi kuvakoon ja toistomahdollisuuden suhteesta

Kuvakoko	Autentisaatio	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Yleiskuva	Toimintaa	123	63,1
	Staattinen	72	36,9
Yleiskuva yhteensä		195	53,7
Kokokuva	Toimintaa	75	54,7
	Staattinen	62	45,3
Kokokuva yhteensä		137	37,7
Puolilähikuva	Toimintaa	11	44,0
	Staattinen	14	56,0
Puolilähikuva yhteensä		25	6,9
Lähikuva	Toimintaa	2	33,3
	Staattinen	4	66,7
Lähikuva yhteensä		6	1,7
Yhteensä		363	100

Taulukko 25 Ristiintaulukointi kuvakoon ja autentisaation suhteesta

Kuvagenrejen erityispiirteissä kuvakoko ja kuvakulma liittyvät kiinteästi toisiinsa. Uutiskuvassa kuvakulma on kohteen tasalla ja siis tapahtumien tasalla. Featurekuvissa vahvat kuvakulmat ylä- ja alaviistosta ovat luonteenomaisia. Kuvituskuvissa kuvakulmat ovat vapaita ja riippuvat kuvituskuvan luonteesta.

Kuvakoon ja kuvakulman suhdetta tarkastellessa (Taulukko 26) huomataan, että kohteen tasalta otetut kuvat ovat selvästi käytetyimpiä kaikissa kuvakoissa. Yleiskuvan kanssa muuttujan arvon ”Kohteen tasalta” osuus on yli 70 prosenttia kaikista kuvista (138 kuvaa). Muut kuvakulmat jakavat lähes tasan ylijäävän osuuden. Lähes samanlainen tilanne on myös kokokuvan kohdalla. Vähemmän kuvia sisältävissä puolilähikuva-ryhmässä ja lähikuva-ryhmässä kuvista selvä enemmistö on otettu kohteen tasalta. Amatöörit kuvaavat siis paitsi kaukaa, myös paljon pelkästään kohteen tasalta, ilman kuvakulmalla leikittelyä, joka olisi siis varsinkin featurekuvalle ja osin kuvituskuvalle ominaista. Tältä osin vaihtelu eri kuvagenrejen välillä tyypistyy, koska eroa uutiskuvan, featurekuvan ja kuvituskuvan välillä ei synny. Sama ongelma tai aineiston homogeenisuus havaittiin jo aiemmin julkaistujen kuvien kohdalla. Edelleen amatöörien kaukaa kuvaamista tukee myös se, että featurekuville ominaista kuvakulmien vaihtelua esiintyy eniten yleis- ja kokokuvan kanssa.

Koko aineistossa yläviistosta otetut kuvat ovat harvinaisimpia. Prosentuaalisesti eniten niitä esiintyy eniten muuttujan arvon ”Kokokuva” kanssa, alle 14 prosenttia. Saman muuttujan arvon kanssa esiintyy aineistossa eniten myös alaviistosta otettuja kuvia. Edellä kuvan aiheen ja kuvakoon suhdetta tutkittaessa havaittiin, että featureaiheet ja yleiskuva ja kokokuva esiintyivät useimmiten yhdessä. Kun pinkkaan lisätään vielä se, että kokokuva esiintyy havaitusti yhdessä vaihtelevien kuvakulmien kanssa, kertoo yhdistelmä featurekuvien esiintymisestä aineistossa. Samoin yleiskuvan ja muuttujan arvon ”Kohteen tasalta” yhteenliittyminen ja edellä havaittu yleiskuvan ja esimerkiksi onnettomuuskuvaan yhteys puoltaa uutiskuvia löytyvän aineistosta. Kuvituskuvien olemassaolo määräytyy samalla tavoin. Niitä on aineistossa selvä vähemmistö ja kuvat tulevat muun muassa aihealueesta ”Luonto”. Suurin osa kuvituskuvaehdokkaista on muiden tavoin kuvattu kohteen tasalta. Prosentuaalisesti kuvituskuvien kohdalla kuvakulmavaihtelua on kuitenkin eniten, mutta muutaman kuvan vaihtelevat kuvakulmat eivät sinällään ole verrattavissa muiden kuvagenrejen satojen kuvien massoihin.

Kuvakoko	Kuvakulma	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Yleiskuva	Kohteen tasalta	138	70,8
	Alaviistosta	31	15,9
	Yläviistosta	26	13,3
Yleiskuva yhteensä		195	53,7
Kokokuva	Kohteen tasalta	92	67,2
	Alaviistosta	26	19,0
	Yläviistosta	19	13,9
Kokokuva yhteensä		137	37,7
Puolilähikuva	Kohteen tasalta	21	84,0
	Alaviistosta	3	12,0
	Yläviistosta	1	4,0
Puolilähikuva yhteensä		25	6,9
Lähikuva	Kohteen tasalta	5	83,3
	Alaviistosta	1	16,7
	Yläviistosta	0	0,0
Lähikuva yhteensä		6	1,7
Yhteensä		363	100

Taulukko 26 Ristiintaulukointi kuvakoon ja kuvakulman suhteesta

6.4. Yhteenvetoa analyysin tuloksista

17 muuttujan läpi tehdyn sisällönanalyysin tarkoituksena oli selvittää, voidaanko julkaisemattomat 363 valokuvaa sisällyttää ammattilaisten määrittämien kuvajournalististen genrejen jäseniksi ja tuovatko kuvat mahdollisesti jotain uutta kuvagenreihin. Yksittäisten muuttujien kvantitatiivisten tulosten ja ristiintaulukointien perusteella voidaan selvästi todeta, että aineistossa on runsaasti kuvajournalististen genrejen erikoispiirteet täyttäviä kuvia. Amatöörit kuvaavat esimerkiksi onnettomuuksia useimmiten niiden tapahtuessa, featurekuvia muun muassa maisemista, luonnonkatastrofeista ja arkielämästä ja kuvituskuvia muita vähemmän muun muassa luontoaiheista.

Uutiskuvien esiintymistä aineistossa puolustavat seuraavat seikat:

- Uutiskuville tyypillisissä aiheissa tapahtuma ohjaa kuvaajaa suurimmassa osassa tapauksia (autenttisuus).
- Uutiskuville tyypillisissä aiheissa ei useimmiten ole uudelleenkuvausmahdollisuutta.
- Uutiskuvalle tyypillisimmässä kuvakoossa (yleiskuva) on vähiten uudelleenkuvausmahdollisuuksia.
- Uutiskuvan tyypillisimmässä kuvakoossa tapahtuma ohjaa kuvaajaa suurimmassa osassa tapauksia.
- Uutiskuvalle tyypilliset aiheet ja kuvakoot yhdistyvät usein.

Featurekuvien esiintymistä aineistossa puolustavat seuraavat seikat:

- Kuvaaja on ohjannut kuvan syntymistä suuressa osassa kuvia, joissa on featurekuville tyypillinen aihe.
- Featurekuville tyypillisissä aiheissa on usein uudelleenkuvausmahdollisuus.
- Eri kuvakoissa on jonkin verran uudelleenkuvausmahdollisuuksia (limitetty uutiskuvan kanssa yleiskuvan ja kokokuvan suhteen).
- Eri kuvakoissa kuvaaja on osassa tapauksia vaikuttamassa kuvan syntyyn.
- Featurekuville tyypilliset aiheet ja vaihtelevat kuvakoot yhdistyvät usein.

Kuvituskuvien esiintymistä aineistossa puolustavat seuraavat seikat:

- Kuvaaja on ohjannut kuvan syntymistä suuressa osassa kuvia, joissa on kuvituskuville tyypillinen aihe.

- Kuvituskuvalle tyypillisissä aiheissa on usein uudelleenkuvausmahdollisuus.
- Kuvituskuvalle tyypillisissä kuvakoissa on usein uudelleenkuvausmahdollisuus
- Kuvakokojen kuvissa kuvaaja on ohjannut usein kuvan syntymistä.
- Kuvituskuvalle tyypilliset aiheet ja kuvakoko yhdistyvät usein.

Analyysin perusteella näyttää myös siltä, että amatöörit kuvaavat myös uutiskuvan aiheisiin liittyvien tapahtumien seurauksia (mm. onnettomuuksien), ja tämä tapahtumaan ”myöhässä” tuleminen voi olla myös yksi syy kuvien julkaisemattomuuteen. Näin siksi, että halutessaan kuvaa jonkin tapahtuman seurauksista Helsingin Sanomat ehtii lähettää paikalle myös oman kuvaajansa. Yllättävissä tapahtumissa amatöörikuvaajilla on etulyöntiasema, jos he sattuvat olemaan tapahtuman lähistöllä niin, että saavat kuvattua tapahtumat niiden ollessa vielä käynnissä. Samalla kuitenkin koin ”Kuvan aihe”-luokan riittämättömäksi analyysissä. Aihe-
muuttuja jakoi ehkä eniten hajalleen genrejen esiintymät aineistossa, ja havaintojen tueksi oli monesti vertailtava vielä keskenään muita muuttujia, jotta aihealueen kanssa tehdyt havainnot saivat selkänokkaa.

Amatöörit kuvaavat kaukaa. Uutiskuvien yhteydessä yleiskuvan käyttö on genrelle ominaista, mutta myös featurekuvissa suositaan eniten kahta suurinta kuvakokoa. Tämä voi tarkoittaa, etteivät amatöörit kuvatessaan pääse tai uskalla mennä tarpeeksi lähelle tapahtumia. Ehkä he eivät aivan tiedä, mikä tapahtumassa on oleellista. Tai ehkä suurempien kuvakokojen käyttö on tiedostamaton pyrkimys uudistaa erityisesti featurekuvagenreä käyttämään pääasiassa isoja kuvakokoja, sillä koko aineistossa yleiskuvien osuus on yli 50 prosenttia ja monissa kuvagenren aihealueissa yli 60 prosenttia kaikista kuvakoista. Kuvituskuvien käytössä suosittiin myös lähikuvan sijaan puolilähikuvaa ja kuvia oli kahteen muuhun kuvagenreen verrattuna vähän.

Amatöörit eivät leikittele kuvakulmilla. Samoin kuin kuvakoon kanssa, kuvat ovat melko homogeenisiä kuvakulmiensa suhteen. Yli 70 prosenttia kaikista kuvista oli kuvattu kohteen tasalta. Kuvakulmien varioimattomuus tyypistää genre-eroja. Kertooko tämä siitä, että uutiskuvalla ominainen kohteen tasalta kuvaaminen on amatööreistä tehokkain vai vain helpoin? Painotan vielä, ettei tutkimukseni ota kantaa siihen, kuinka onnistuneita tai laadukkaita genrensä edustajia kuvat ovat. Yhtä kaikki aineistossa on koko joukko kuvia, jotka kuuluvat erikoispiirteidensä perusteella selvästi johonkin kolmesta kuvagenrestä. Tarkkoja

lukumääriä kuhunkin kuvagenreen kuuluvista kuvista ei voida sisällönanalyysin perusteella antaa, mutta havaintojen puolesta voidaan todeta, että aineistossa on eniten feature- ja uutiskuva ja näitä kahta luokkaa vähemmän kuvituskuvia.

6.5. Tutkimuksen toistettavuus

Tähän mennessä aineistoni kuvia on tutkinut vain yksi henkilö, minä, tutkija. Kysymys tutkimukseni reliabiliteetista eli toistettavuudesta on vielä tutkimatta. Koska yksi pro gradu - tutkielmani tavoitteista on kehittää kuvajournalismin tutkimusta ja erityisesti kuva-analyysiä genren käsitteen suunnasta, on reliabiliteetin tarkasteleminen välttämätöntä. Tästä syystä aineistoni 363 julkaisematonta kuvaa on käynyt läpi kuvajournalismin ammattilainen, maakuntalehti Etelä-Saimaa valokuvaaja. Hän tutustui luvun 4.1. kuvajournalististen genrejen erityispiirteisiin, minkä jälkeen valokuvaaja sai tehtäväkseen luokitella julkaisemattomat kuvat johonkin kolmesta kuvagenrestä tai luokkaan ”En osaa sanoa”.

Tällä tavoin tarkastelin, ovatko kuvat kenen tahansa erityispiirteisiin tutustuneen luokiteltavissa, ja ovatko luokittelun tulokset omien tilastoihin perustuvien päätelmien kanssa yhteneviä. Tällä tavoin pääsen kiinni tutkimuksen ja siinä käytetyn metodin toistettavuuteen ja myös vertaamaan kuvajournalismin ammattilaisen näkemyksiä kuvagenreistä omiini, eli kuinka jaettuina eri kuvagenrejen kriteerit lopulta ovat ammattilaisten ja amatöörien kesken. Selvää nimittäin on, että vaikka valokuvaaja tutustui kuvagenrejen erityispiirteisiin, kuvien koodaamisessa eri luokkiin vaikuttavat erityispiirteiden lisäksi kuvaajan omat käsitykset eri genrejen kuvista.

Kuvagenret julkaisemattomissa kuvissa ammattilaisen mukaan		
	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Uutiskuva	142	39,1
Featurekuva	134	36,9
Kuvituskuva	72	19,8
EOS	15	4,1
Yhteensä	363	100

Taulukko 27 Julkaisemattomien kuvien kuvagenreihin luokittelu ammattilaisen mukaan.

Ammattikuvaaja jakaa kuvat selvästi kaikkien kolmen kuvagenren alle (Taulukko 27). Kaikkiaan hän pystyy luokittelemaan 363 kuvasta 95,9 prosenttia johonkin kolmesta kuvagenrestä. Viisitoista kuvaa jää luokkaan ”En osaa sanoa”. Eniten aineistossa on ammattikuvaajan mukaan uutiskuvia (39,1 prosenttia kuvista), vaikkakaan ero featurekuviin ei ollut suuri (36,9 prosenttia kaikista kuvista). Edelleen selvästi vähiten aineistossa on ammattikuvaajan luokittelun mukaan kuvituskuvia (19,8 prosenttia). Kuitenkin kuvituskuviksi luokiteltujen kuvien määrä on suurempi kuin osasin odottaa. Ammattikuvaajan luokittelun mukaan kuitenkin aineiston lähes joka viides kuva on kuvituskuva.

Tätä havaintoa aukaisee ammattikuvaajan luokittelun ja omien aiheuokittelujeni välinen suhde (Taulukko 28). Ammattikuvaaja on löytänyt kaikkien kuvatyyppeiden kuvia neljästä aiheuokasta, jotka ovat ”Onnettomuus”, ”Maisema”, ”Arkielämä” ja ”Muu”. Havainto tekee näkyväksi aiheuokkiin sisältyvät ongelmat. Yksi aiheuokka on riittämätön kertomaan kuvan genrestä tarpeeksi, ja siksi kaikkien kuvagenrejen kuvia löytyy monista eri aiheuokista. Tutkimuksen kannalta aiheuokat antavat kuitenkin osviittaa erityispiirteiden yleisyydestä. Ammattikuvaajan luokittelut myötäilevät jokseenkin hyvin sisällönanalyysini tilastollisen analyysini genreluokittelua. Ammattikuvaaja on nimennyt uutiskuviksi kappalemääräisesti eniten kuvia luokasta ”Onnettomuus” ja feature- ja kuvituskuvia eniten luokasta ”Maisema”. Kuvituskuvia, joita on aineistossa ammattilaisen luokittelun mukaan vähiten, on kuitenkin prosentuaalisesti eniten luokassa ”Luonto” ja ”Eläin”.

Omien tulosteni kanssa hyvin samansuuntaiset tulokset kertovat, että kenellä tahansa on mahdollisuus päästä kiinni yksittäisten kuvien kuvagenreihin tarkkailemalla niitä genrejen erityispiirteiden läpi. Tulosten yhteneväisyys antaa selkänöjaa tätä kautta myös tutkimukseni reliabiliteetille. Genren erityispiirteiden avulla kuvia on mahdollista luokitella hyvin samalla tavoin tutkijasta tai luokittelijasta riippumatta.

Toisaalta tulokset kertovat, että amatöörikuvaajat ja ammattikuvaajat jakavat käsityksen eri kuvagenrejen erityispiirteistä. Näin siksi, että amatöörikuvaajat ovat ottaneet kuvia, joita ammattikuvaaja puolestaan tunnistaa eri kuvagenreihin kuuluvaksi. Tämä tarkoittaa, että amatöörikuvaaja on kuvatessaan osannut poimia kuviinsa riittävästi johonkin genreen kuuluvia erityispiirteitä, joiden mukaan ammattikuvaaja jälleen rekisteröi kuvan kuulumaan

johonkin kolmesta tutkimusgenrestä. Sitä kuinka tietoisesti eri genrejen erityispiirteitä tunnetaan ja tunnistetaan, ei voida tämän tutkimuksen perusteella sanoa. Ehkä oma tutkimuksensa olisikin selvittää, kuinka hyvin amatöörit osaisivat kuvista erottaa kunkin genren erityispiirteitä.

Kuvan aihe	Ammattilaisen genreluokitus	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Onnettomuus	Uutiskuva	44	78,6
	Featurekuva	4	7,1
	Kuvituskuva	3	5,4
	EOS	5	8,9
Onnettomuus yhteensä		56	15,4
Poliisitehtävä	Uutiskuva	10	76,9
	Featurekuva	2	15,4
	Kuvituskuva	0	0,0
	EOS	1	7,7
Poliisitehtävä yhteensä		13	3,6
Luonnonkatastrofi	Uutiskuva	4	100,0
	Featurekuva	0	0,0
	Kuvituskuva	0	0,0
	EOS	0	0,0
Luonnonkatastrofi yhteensä		4	1,1
Maisema	Uutiskuva	2	2,1
	Featurekuva	48	49,5
	Kuvituskuva	42	43,3
	EOS	5	5,2
Maisema yhteensä		97	26,7
Sää	Uutiskuva	7	25,9
	Featurekuva	20	74,1
	Kuvituskuva	0	0,0
	EOS	0	0,0
Sää yhteensä		27	7,4
Luonto	Uutiskuva	0	0,0
	Featurekuva	2	16,7
	Kuvituskuva	10	83,3
	EOS	0	0,0
Luonto yhteensä		12	3,3
Henkilö/Henkilöt	Uutiskuva	34	50,0
	Featurekuva	31	45,6
	Kuvituskuva	0	0,0
	EOS	3	4,4
Henkilö/Henkilöt yhteensä		68	18,7
Arkielämä	Uutiskuva	8	36,4
	Featurekuva	12	54,5
	Kuvituskuva	2	9,1
	EOS	0	0,0
Arkielämä yhteensä		22	6,1
Eläin	Uutiskuva	0	0,0
	Featurekuva	0	0,0
	Kuvituskuva	1	100,0
	EOS	0	0,0
Eläin yhteensä		1	0,3
Talous	Uutiskuva	0	0,0
	Featurekuva	0	0,0
	Kuvituskuva	1	100,0
	EOS	0	0,0
Talous yhteensä		1	0,3
Muu	Uutiskuva	33	53,2
	Featurekuva	15	24,2
	Kuvituskuva	13	21,0
	EOS	1	1,6
Muu yhteensä		62	17,1
Yhteensä		363	100

Taulukko 28 Ristiintaulukointi ammattikuvaajan kuvatyypin luokittelun ja tutkijan aihe- ja genreluokittelun suhteesta.

6.6. Kameramallit aineistossa

Ennen kuin teen yhteenvetoa julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien analyyseista, tutkailen vielä kameramallin vaikutusta aineistossa. Luvussa 4.2. kävin lyhyesti läpi kameramalleja aineiston kuvissa. Esitin myös kysymyksiä kameramallin ja kuvagenrejen yhteydestä. Olisiko niin, että järjestelmäkameran kanssa lähdetään tietoisesti kuvaamaan esimerkiksi tapahtumaa tai henkilöä ja tuloksena olisi feature- ja kuvituskuvia? Ja edelleen uutiskuvat olisi otettu kamerapuhelimella tai digipokkarilla, joita on helppo pitää laukussa aina mukana. Päästäkseni tutkimaan kameramallin ja kuvagenrejen suhdetta tein ristiintaulukoinnit kameramallin ja kuvakoon suhteesta, kameramallin ja kuvan aiheen suhteesta, kameramallin ja toistomahdollisuuden suhteesta ja kameramallin ja autentisaation suhteesta (Liite 4). Nämä ristiintaulukoinnit pystyvät ainakin avaamaan kameramallin vaikutusta julkaisemattomien kuvien keskuudessa.

Kameramallit julkaisemattomissa kuvissa	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Digipokkari	134	36,9
Järjestelmäkamera	114	31,4
Kamerapuhelin	57	15,7
Ei tietoa	57	15,7
Muu laite	1	0,3
Yhteensä	363	100

Taulukko 29 Kameramallit julkaisemattomissa kuvissa

Ristiintaulukointien perusteella näyttää siltä, ettei kameramalli jakaudu ennakkokysymysteni mukaisesti kuvagenrejen mukaan julkaisemattomissa kuvissa. Koska digipokkarilla on kuvattu eniten julkaisemattomia kuvia, 36,9 prosenttia, on melko selvää, että digipokkarilla on otettu niin uutiskuvia, featurekuvia kuin kuvituskuviakin (Taulukko 29). Asia selviää tarkastelemalla ristiintaulukointeja. Eniten digipokkarilla on otettu yleis- ja kokokuvia, mutta myös puolilähikuvia ja lähikuvia. Digipokkarilla otetuissa kuvissa yleisimpiä aiheita ovat olleet ”Onnettomuus” (15,7 prosenttia kuvista), ”Maisema” (23,9 prosenttia kuvista) ja ”Henkilö/Henkilöt” (19,4 prosenttia kuvista). Hieman yli puolessa digipokkarilla otetuissa kuvissa on ollut autentisaatiosta kertovaa toimintaa ja hieman yli 60 prosenttia kuvista ei voitaisi kuvata uudelleen.

Havainnot eivät kuitenkaan eroa paljoakaan, vaikka kameramalliksi vaihdettaisiin järjestelmäkamera. Sillä on kuvattu julkaisemattomista kuvista hieman yli 30 prosenttia (Taulukko 29). Kuvissa ovat edustettuina kaikki kuvakoot melko samanlaisilla suhteilla kuin digipokkarissakin. Aiheissa painottuvat samat kategoriat, vaikkakin aihealuokka ”Muu” kasvattaa osuuttaan. Kuvista suurinta osaa ei voitaisi kuvata uudelleen ja niissä on ollut toimintaa. Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että ajatukseni järjestelmäkamerasta liian suurena laukkukamerana ei ehkä pidä paikkaansa, tai ehkä uutiset ovat tapahtuneet lähellä kuvaajia, jolloin heidän on ollut mahdollista lähteä paikalle kotoaan ja ottaa mukaansa järjestelmäkamerat. Niin tai näin, vaikuttaa siltä, että myös järjestelmäkameralla kuvataan kaikkien kuvagenrejen kuvia.

Edelleen kamerapuhelinta tarkastellessa voidaan todeta, että myös sillä on kuvattu kaikkien kuvagenrejen kuvia. Kuvakokoa ja kameramallia tarkasteltaessa vain lähikuva jää pois tarkastelusta, sillä kamerapuhelinta ei ole käytetty lähikuvia otettaessa. Kuvan aiheissa suosituimmiksi nousevat muuttujan arvot ”Onnettomuus” (26,3 prosenttia kuvista) ja ”Maisema” (22,8 prosenttia kuvista). Kamerapuhelimella kuvatuista kuvista suurinta osaa ei voitaisi kuvata uudelleen ja yli puolet kuvista sisältää toimintaa. Varovaisesti voitaisiin vetää johtopäätös, että kamerapuhelimella kuvataan kameramalleista suhteellisesti eniten uutiskuvia, mutta erot eivät todennäköisesti ole suuria. Kertooko tämä sitten siitä, etteivät amatöörit kuvaa yllättäviä tilanteita aina niiden tullessa eteen? Vai kertooko asia vain siitä, että mukana on usein jokin muukin kameralaitte? Kysymykset vaatisivat ympärilleen oman tutkimuksensa.

Entäpä sitten julkaistujen kuvien osalta? Kuvien jakautuminen kameramalleihin muistuttaa pitkälti julkaisemattomien kuvien lukuja. Isoimman potin jakavat digipokkari ja järjestelmäkamera ja kamerapuhelimelle jäävät rippeet (Taulukko 30).

Kameramallit julkaistuissa kuvissa	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Digipokkari	3	42,9
Järjestelmäkamera	3	42,9
Kamerapuhelin	1	14,3
Yhteensä	7	100

Taulukko 30 Kameramallit julkaistuissa kuvissa

Julkaistuista kuvista kaksi on uutiskuvia. Toinen näistä kuvista on kuvattu kamerapuhelimella ja toinen digipokkarilla. Havainto menee yksiin julkaisemattomista kuvista tehtyjen huomioiden kanssa. Julkaistujen kuvien kolmesta featurekuvasta kaksi on kuvattu digipokkarilla ja yksi järjestelmäkameralla. Tämä kertoo edelleen digipokkarin olevan yleisin ja kaikkiin genreihin sopiva kameramalli. Järjestelmäkameran mukana olo voi olla pienen aineiston sattumaa, kertoa kuvaajan suunnitelleen kuvaamista ja ehkäpä kertoa jotain kuvan ”onnistuneisuudesta” genrensä edustajana. Julkaistujen kuvien kaksi kuvituskuvaa on puolestaan otettu järjestelmäkameroilla. Mahdolliset syyt voivat olla samat kuin edellä featurekuvan kanssa. Varmempia johtopäätöksiä en tohdi vetää, koska järjestelmäkamera ei huomattavasti suuremmassa julkaisemattomien kuvien aineistossa erottunut juurikaan digipokkarista.

6.7. Julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien yhtäläisyydet ja erot

Huolimatta erilaisista tutkimusmetodeista julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien tutkimisessa analyysien loppupäätelmät päätyvät olemaan hyvin lähellä toisiaan. Vastauksena ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni voin nyt todeta, että amatöörien Helsingin Sanomille lähettämiä kuvia voidaan jakaa kolmen kuvajournalistisen genren jäseniksi, koska sekä julkaistut että julkaisemattomat kuvat täyttävät kunkin kuvagenren erityispiirteistä valtaosan ja tulevat tunnistetuiksi vain yhden kuvagenren edustajiksi.

Kumpienkin kuvien analyyseissa kävi ilmi, että amatöörit kuvaavat kaikkien genrejen kuvia kaukaa. Uutiskuvissa suositaan oletetusti yleiskuvaa, mutta featurekuvien erilaisia kuvakokoja ei hyödynnetä tasaisesti, vaan yleiskuva ja kokokuva nousevat esille. Kuvituskuvissa puolestaan amatöörit pyrkivät pois lähikuvasta ja tarjoavat kuvituskuvan kuvakooksi paljon puolilähikuvaa. Samanlainen vastaavuus aineistoista löytyy kuvakulmien osalta. Kaikki julkaistut kuvat ja valtaosa julkaisemattomista kuvista on kuvattu kohteen tasolta. Tällä tavoin jätetään hyödyntämättä jälleen feature- ja kuvituskuvan tarjoamat genremahdollisuudet vahvojen kuvakulmien käyttöön.

Kummassakin aineistossa nousee hyvin esille se, kuinka kuvagenret todella jakautuvat aiheidensa mukaan omiin genreihinsä. Amatöörien lähettämät uutiskuvat ovat usein

onnettomuuksista, featurekuvien yleisiä aiheita ovat maisemat, luonnonkatastrofien seuraukset ja arkielämän käänteet, ja kuvituskuvat tulevat luonnosta. Toki aihekirjo on suurempi julkaisemattomien kuvien kuin julkaistujen kuvien joukossa.

Varsinaisia eroja ei genrejen erityispiirteiden kautta julkaistuihin ja julkaisemattomiin kuviin löydy. Siinä missä julkaistut kuvat ovat kaikki selvästi jonkin kuvagenren edustajia, voidaan todeta, että myös julkaisemattomista kuvista vähintäänkin huomattava määrä kuvista kuuluu johonkin kolmesta genrestä. Eroja kuvien välille ei ehkä synny siitäkään syystä, ettei genrepiirteiden tarkastelu tarjoa mahdollisuutta arvioida, kuinka laadukkaita genrensä edustajia ne ovat. Toisaalta julkaistavan ja julkaisemattoman kuvan väliset erot voivat löytyä myös aivan muualta. Ehkäpä julkaisemattomat kuvat ovat olleet liian pienistä tapahtumista, ehkä ne on lähetetty palveluun liian pitkän ajan kuluttua, ehkä kuvat ovat olleet julkaisusta vastaavan henkilön mielestä ”laaduttomia”, ehkä amatöörien tarjoama kuva-aines ei ole ollut tarvitunlaista (esimerkiksi liian myöhään kuvauspaikalle saapumisen takia) tai kukaan ei ole tajunnut etsiä kuvitusta amatöörien kuvien joukosta kuvan esittämään tapahtumaan. Näiden näkökulmien selvittäminen olisi jo oman tutkimuksensa aihe.

Kummankaan aineiston kuvat eivät havaintojeni perusteella pyri juurikaan sekoittamaan genrejä tai sitten ne viruttavat genrejen erityispiirteitä juuri niillä rajoilla, että tutkijana niputan kuvat nyt olemassa olevien genrerajojen sisään. Tosin aiemmin mainittu kuvakokojen suurentaminen vaikuttaa tämän aineiston perusteella olevan mahdollinen genrejen uudistamisyritys. Mielenkiintoista olisi selvittää, onko samanlaista uudistamispyrkimystä myös ammattilaisten puolella, vai tuleeko pyrkimys vaikuttaa kuvagenrejen uudistumiseen kuvakokojen kautta vaikkapa amatöörikuvaajien taitamattomuudesta.

7. Genren paikka kuvissa

Tässä pro gradu -tutkielmani viimeisessä osassa palaan tarkastelemaan tekemääni tutkimusta ja erityisesti genreä analyysityökaluna. Tavoitteeni on pohtia genren sopivuutta analyysityökaluksi, punnita sen vahvuuksia ja heikkouksia tekemieni havaintojen pohjalta. Yleinen tutkimuskritiikkini kietoutuu osaksi genrekeskustelua. Tässä luvussa palaan myös tutkimuskysymyksiini vielä kerran ja teen löytämistäni tuloksista yhteenvetoa. Lopuksi pohdin vielä jatkotutkimusmahdollisuuksia ja -kysymyksiä.

7.1. Genre työkaluna

Tutkielmani alkupuolella olen käynyt läpi kuvatutkimuksen parissa käytyä keskustelua genrestä (Luku 2) ja myöhemmin (Luku 4.1 ja 5.1) kolme kuvagenreä ja genren teoriaa. Genren käsitteen avulla hahmottelin itselleni kuva-analyysi metodin, jonka nimesin genreen pohjautuvaksi kuva-analyysiksi. Myös sisällönanalyysissä pohjasin muuttujani aiemmin esitelyihin kolmen kuvagenren erityispiirteisiin.

Pystyäkseni käyttämään genreä ja kuvagenrejen erityispiirteitä työkalunani kuva-analyysissä ja sisällönerittelyssä minun piti aluksi koota yhteen eri kuvagenrejen erityispiirteet. Valitsin tutkimukseeni kolme kuvagenreä (uutiskuva, featurekuva ja kuvituskuva), joista uskoin löytäväni eniten tutkittua tietoa. Jako kuvagenreihin ei ole kaikilla tutkijoilla sama, joten genrerajaus jäi minun tehtäväkseni. Ulkopuolelle jäi esimerkiksi reportaasikuva, jonka moni tutkija ymmärsi kuvasarjaksi. Näin ollen se ei olisi sopinut yksittäisten kuvien tarkasteluun.

Valitsemistani kuvagenreistä selvästi eniten on tutkittu uutiskuvagenreä. Sen erityispiirteisiin oli suhteellisen helppoa päästä käsiksi, ja erityispiirteet tarkastelivat kuvaa monesta eri kulmasta (aihe, käsittely, asettelu jne.). Muiden kuvagenrejen kohdalla törmäsin useammin tilanteeseen, jossa erityispiirteistä ei puhuttu yhtä selvästi. Niihin saatettiin viitata sanomalla, että featurekuvan jokin ominaisuus määrittyy suhteessa uutiskuvaan niin, että featurekuvalla ominainen piirre on vastakohtainen uutiskuvan piirteelle. Toinen ongelma tuli, kun kuvagenre salli esimerkiksi kuvakoossa tai kuvakulmassa vaihtoehtoja. Esimerkiksi uutiskuva sai erityispiirteidensä mukaan olla joko yleis- tai kokokuva, ja samoin featurekuvalla sallittiin

erilaisia kuvakokoja. Tämä limitti genrejä toisiinsa, mikä on genrelle ominaista, mutta haasteellista analyysille. Julkaistujen kuvien analyysissä ongelma oli pienempi, koska kaikkia erityispiirteitä pystyi helposti vertaamaan itse kuvaan. Pulmallisempaa vaihtoehtojen huomioiminen oli sisällönerittelyssä, jossa piti tarkkailla erityispiirteiden esiintymistä tilastoissa. Analyysin kannalta tämä tarkoitti huomioiden ynnäämistä ja vertailua toisiinsa.

Tutkielman tekemisen ensimmäinen helpotuksen tunne syntyi, kun huomasin, että kuvagenrejen erityispiirteet ovat löydettävissä ja niiden avulla pystytään tekemään eroja genrejen välille. Tämä on totta kai genren toiminnan kannalta itsestään selvää, mutta tutustuttuani kuvatutkijoiden mielipiteisiin genrestä, aloin jo epäillä erityispiirteiden toimivuutta takaisin kuvan suuntaan. Erityispiirteitä kootessani tarkoitukseni oli löytää piirteitä, jotka olisivat mahdollisimman genrekohtaisia. Päällekkäisyyksiä esimerkiksi juuri mainitussa kuvakoko ja -kulma asiassa olisi voinut karsia entisestään, mutta liian suppeat listat olisivat voineet mielestäni kääntyä tutkimusta vastaan, mikäli genreihin ei olisi päässyt käsiksi useammasta näkökulmasta. Kokoamieni erityispiirteiden listojen avulla vakuutuin siitä, että niiden avulla voidaan tutkia yksittäisiä ja journalistisesta kontekstista irrallisia kuvia (vrt. Mäenpää 2008).

Kuvaa katsomalla voidaan tehdä tulkintaa siitä, onko se esimerkiksi kuvattu kohteen tasalta vai yläviistosta, onko kuva sidottu tapahtumaan, vai onko se anonyymi ja tunnistamaton otos, ja onko kuvassa toimintaa vai ovatko toimijat staattisia ja voidaanko kuva kuvata uudelleen. Ainoastaan uutiskuvan äskettäisyys olisi vaatinut tuekseen kuvan ulkopuolista informaatiota. Aineiston koko ja keräystekniikka huomioiden kuvauspäivän selvittäminen ja sen vertaaminen kuvan Helsingin Sanomille olleeseen lähetyspäivään olisi kuitenkin ollut niin kovan työn takana, että jätin sen tekemättä. Kuvan tasolla äskettäisyyteen päästiin kuitenkin kiinni pohdittaessa kuvan toistomahdollisuutta, ja se toi riittäviä tuloksia.

Erityispiirteiden listaamisen jälkeen itse kuvien ”koodaaminen” kävi sekä kuva-analyysissä että sisällönerittelyssä melko samalla tavalla. Kuva-analyysissä erityispiirteiden hyödyntäminen oli helpompaa, koska kuvaan saattoi palata koko ajan ja tarkastella aina yhdessä kuvassa kaikkien erityispiirteiden esiintymistä. Erityispiirteiden perusteleminen oli myös vaivatonta, koska selitykset löytyivät tarkkailtavana olevasta kuvasta.

Sisällönerittelyssä erityispiirteet koodattiin puolestaan tilastoiksi, jolloin yksittäiset kuvat

katosivat analyysissä. Erityispiirteistä karsin pois myös uutiskuvan affektiivisuuden, koska sitä ei mielestäni pystynyt käsittelemään tilastollisesti muuttujan arvoilla ”on” ja ”ei”. Sisällönerittelyn analyysiä tehdessäni törmäsin monesti aihe-muuttujan riittämättömyyteen. Kyseinen muuttuja pelkisti kuvan aihetta melkoisesti ja toisin kuin kuva-analyysissä, jossa jo pelkästään kuvan aiheen perusteella pystyttiin sanomaan genrestä melko paljon, aihe-muuttuja tarvitsi sisällönerittelyssä tuekseen muita muuttujia. Tämä on kuitenkin sisällönerittelylle tyypillinen ongelma (ks. Rose 2001, 66). Useiden ristiintaulukointien perusteella aihe-muuttujan avulla pystyttiin kuitenkin tekemään havaintoja genreistä. Jäin miettimään, olisiko mahdollisena apuna voinut vielä käyttää toissijaisen aiheen muuttujaa, jonka avulla olisi ehkä voinut tarkentaa kuvan aihetta.

Kummassakin tutkimusmetodissa oli siis omat heikot puolensa, mutta heikot puolet eivät estäneet havaintojen löytymistä. Erityispiirteet olivat mielestäni kumpaankin tutkimusmetodiin sopivia työkaluja ja tulokset puhuvat sen puolesta, että niiden avulla kuvien eroja saadaan todella selville, ja mikä tärkeintä, luokiteltua kuvia eri kuvagenreihin.

Vahvistusta genren käyttökelpoisuudelle kuvien tutkimuksessa hain ammattikuvaajan tekemästä kuvaluokittelusta. Ammattikuvaaja kävi läpi sekä erityispiirteet että aineiston julkaisemattomat kuvat, ja pystyi luokittelemaan lähes kaikki kuvat kuuluviksi johonkin kolmesta kuvagenrestä. Lisäksi vertailu omiin aihe- ja kuvaluokkiini paljasti, että kuvagenret jakautuivat ammattikuvaajalla samoihin aihe- ja kuvaluokkiin kuin mitä tilastollisessa analyysissä sain selville. Yksittäisiä kuvia analysoidessa päädytään lopputulemaan, jonka mukaan kuvalla on oma genrensä huolimatta siitä, missä kontekstissa se julkaistaan. Tästä päädytään myös siihen, että kuvan genre ja kuvan yhteydessä olevan journalistisen tekstin genre voivat olla erilaiset (ks. esim Pagter 2005). Tällöin kuva säilyttää oman genrensä niin arkistossa kuin uudelleenjulkaistaessakin.

7.2. Paluu tutkimuskysymyksiin

Seuraavaksi käyn tiiviisti läpi tutkimuskysymykseni ja tutkimuksessani löytämäni vastaukset niihin. Tutkielmani alussa listasin itselleni neljä tutkimuskysymystä:

1. Voidaanko lukijoiden ottamat valokuvat lukea mukaan ammattilaisten määrittämien kuvajournalististen genrejen jäseniksi?
2. Tuovatko kuvat jotain uutta kuvajournalistiseen genreen?
3. Ovatko julkaistut kuvat selkeämmin nykyisten kuvajournalististen genrejen edustajia kuin julkaisemattomat kuvat?
4. Tuoko genrein käsite jotakin uutta kuva-analyysiin tutkimusmetodinä?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni vastasin tutkimalla sekä julkaistuja että julkaisemattomia amatöörien kuvia. Kävi ilmi, että ne ovat luokiteltavissa ammattilaisten ylläpitämiin kuvagenreihin. Julkaistut kuvat ovat kukin selvästi jonkin kuvagenren edustajia. Julkaisemattomista kuvista voidaan puolestaan sanoa, että tilastoinnin ja ristiintaulukointien mukaan niissä on kaikkien kuvagenrejen edustajia, vaikkei tarkkoihin määriin päästykään käsiksi. Sisällönerittely nosti kuitenkin esiin selvästi kuvia eri genreihin luokittelevia piirteitä ja yhteensopivuuksia. Digitaalitekniikan maailmassa näyttää siis siltä, että ehkä tiedostamattaan sekä ammattilaiset (kuvagenrejen määrittelijät) että amatöörit haluavat ylläpitää samanlaista kuvajournalististen genrejen järjestelmää. He nimittäin näyttävät jakavan käsityksensä eri kuvagenrejen mukaisten kuvien tuottamisen työkaluista.

Toiseen kysymykseen löytyi niin ikään vastaus kuvia tutkimalla. Aineiston perusteella näyttää siltä, etteivät amatöörien kuvat pyri juurikaan rikkomaan kuvagenrejen rajoja. Ehkä selvimmin ne koettelivat kuvakokoja ja kuvakulmia. Amatöörit kuvaavat kaikkien kuvagenrejen kuvia kaukaa ja käyttävät hyvin säästeliäästi erilaisia kuvakulmia. Yhtä hyvin kuin pyrkimyksestä muuttaa kuvagenrejä, asiassa voi olla kyse kuvaajien taitojen puutteesta.

Kolmanteen tutkimuskysymykseeni pyrin löytämään vastauksen vertailemalla julkaistujen ja julkaisemattomien kuvien analyysijä. Sen perusteella näyttää siltä, että kuvagenrejen erityispiirteiden esiintyminen kuvissa ei ole syynä julkaisuun tai julkaisemattomuuteen, koska kummastakin kuvaryhmästä löytyi helposti kuvagenrejen edustajia. Koska tutkimukseni ei ottanut kantaa kuvan onnistuneisuuteen, eli siihen, kuinka hyvä genrensä edustaja kukin kuva on, ei voida tietää vaikuttaako tämä kuvan julkaisuun.

Viimeistä tutkimuskysymystäni pohdin aiemmin tässä luvussa. Mielestäni genrein ja kuvagenrejen erityispiirteiden käyttäminen analyysityökaluina tuo uutta verta tutkimukseen.

Ensinnäkin kuvagenrejen jo selvitettyjen erityispiirteiden avulla päästään käsiksi kuviin, niiden avulla saadaan poimittua kuvista esiin piirteitä. Toiseksi erityispiirteiden avulla kuvia on mahdollista tarkastella omina kokonaisuuksinaan, ilman journalistista tekstiä kuvan rinnalla. Tästä seuraa, että kuvagenrejen erityispiirteiden avulla voidaan määrittää journalistisen kuvan oma genre, jonka kuva säilyttää huolimatta siitä, minkä tekstigenren yhteydessä se julkaistaan. Kuva ei siis ole tässä mielessä alisteinen tekstile.

7.3. Uusia tutkimuslinjoja

Tässä tutkimuksessa olen selvittänyt, täyttävätkö amatöörien ottamat valokuvat journalististen kuvagenrejen erityispiirteitä, joita ovat määritelleet kuvajournalismin ammattilaiset ja tutkijat. Mahdollinen kiinnostava jatkotutkimus olisi kääntää asetelma itseään vastaan ja tarkastella, kuinka hyvin ammattilaisten kuvat täyttävät kuvagenrejen piirteitä. Tässä tutkimuksessa ehkä vieläkin mielenkiintoisempaa olisi tieto siitä, yrittävätkö ammattikuvaajat venyttää genrerajoja, ja jos näin on, niin miten. Näin saataisiin ehkäpä päivitettyä kuvagenrejen erityispiirteiden tarkistuslistat. Edelleen mielenkiintoista olisi tutkia ja vertailla koti- ja ulkomaisten kuvaajien kuvia, jotta nähtäisiin, sekoitetaanko genrejä kaikkialla mahdollisesti samalla tavalla vai onko eri puolilla maailmaa vallalla erilaiset trendit.

Amatöörien ottamien kuvien tutkimusta voisi jatkaa keskittymällä siihen, miksi jokin kuva julkaistaan ja toinen jää julkaisematta. Tämä tutkimus voisi antaa edelleen lisätietoa sekä lehdille että kuvaajille siitä, kuinka hyödyntää valtava amatöörikuvaajien potentiaali nykyistä järjestelmällisemmin. Tutkimuksen avulla voitaisiin päästä kiinni myös kuvagenrejen ihanteisiin eli siihen, miksi jokin kuva on onnistuneempi genrensä edustaja kuin toinen.

Kolmas mahdollinen tutkimuslinja veisi takaisin kohti genrejen erityispiirteitä. Kuten aiemmin luvussa 6.5. pohdin, olisi mielenkiintoista selvittää, kuinka tietoista eri kuvagenrejen ja niiden erityispiirteiden tunnistaminen on lukijoiden ja ammattilaisten keskuudessa. Osaisivatko esimerkiksi lukijat nimetä niitä erityispiirteitä, jotka tekevät uutiskuvasta uutiskuvan, ja tulisiko näissä mahdollisissa erityispiirteiden julkilausumissa esiin paineita uudistaa genrejä nykyisestä.

8. Lähteet

Kirjalliset:

Fairclough, Norman (2003) *Analysing Discourse*. London: Routledge.

Forsgård, Peter (2004) *Hyvä kuva: viestijän valokuvausopas*. Helsinki: Inforviestintä

Grossberg, Lawrence & Ellen Wartella & D. Charles Whitney (1998) *MediaMaking: mass media in a popular culture*. Thousand Oaks : Sage

Hall, Stuart (1984) Uutiskuvien määräytymisprosessi. Teoksessa Lintunen, Martti (toim.) *Kuvista sanoin 2*. Porvoo: WSOY:n graafiset laitokset, 138-190.

Harris, Christopher R. & Lester, Paul Martin (2002) *Visual journalism: A guide for new media professionals*. Boston : Allyn and Bacon.

Huang, Edgar S. (2001) Readers' perception of digital alteration in photojournalism. *Journalism&Communication Monographs* 3(3): 147-182.

Kobré, Kenneth (2008) *Photo journalism – The professionals' approach*. Burlington: Focal Press

Kunelius, Risto (1993) *Uskottavuuden anatomia. Kova uutinen, genre ja kansalainen*. *Tiedotustutkimus* 16:2.

Kuutti, Heikki (2006) *Uusi mediasanasto*. Jyväskylä: Atena Kustannus.

Lehtonen, Mikko (1996) *Merkitysten maailma: Kulttuurisen tekstintutkimuksen lähtökohtia*. Tampere: Vastapaino.

Makkonen, Pekka (2010) *Camera pixela: Ammattilaisten näkemyksiä valokuvauksen digitalisoitumisesta*. Helsinki: Musta taide.

Mäenpää, Jenni (2008) *Muokkausta ja manipulaatiota: digitaalisen kuvankäsittelyn rajat suomalaisissa sanoma- ja aikakauslehdissä*. Tampere: Tampere University Press.

Mäenpää, Jenni & Seppänen, Janne (2009) *Lehtikuvan digitaalinen murros*. Teoksessa Väliaverronen, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus, 50-67.

Männistö, Anssi (2008a) *Jälkisanat: Uutiskuvan manipulaation loppu?* Teoksessa Mäenpää, Jenni (2008) *Muokkausta ja manipulaatiota: digitaalisen kuvankäsittelyn rajat suomalaisissa sanoma- ja aikakauslehdissä*. Tampere: Tampere University Press, 129-134

Männistö, Anssi (2008b) *Kamerapuhelimet uudistavat journalismia*. *Tiedotustutkimus* 31(1): 164-168.

Neale, Stephen (1990) *Questions of genre*. *Screen* 31(1990):1.

- Noponen, Sami (1994) Kuvien taustat: Uutisvalokuva genrejärjestelmän osana. Tiedotustutkimus 3/94, 19-32.
- Noponen, Sami (1996) Uutiskuva röntgenissä. Teoksessa Luostarinen, Kivikuru, Ukkola (toim.) Sopulisilppuri: mediakritiikin näkökulmia. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy, 199-216.
- Noponen, Sami (1997) Sir Vilin nousu ja tuho: Valokuva yhteiskunnallisen julkisuuden osana. Tiedotustutkimus 20(3), 58-73.
- Oksman, Virpi (2010) The mobile phone: A medium in itself. Helsinki: VTT Julkaisuja 737.
- Reaves, Sheila (1995) The Vulnerable Image: Categories of Photos as Predictor of Digital Manipulation. Journalism & Mass Communication Quarterly 72(3), 706-715.
- Reunanen, Esa (1991) Merkitysympäristö ja uutisgenren säännöt. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Ridell, Seija (2006) Genre ja mediatutkimus. Teoksessa Mäntynen, Anne & Shore, Susanna & Solin, Anna (toim.) Genre – tekstilaji. Helsinki: Hakapaino, 184-213.
- Ridell, Seija (1994) Kaikki tiet vievät genreen: tutkimusretkiä tiedotusopin ja kirjallisuustieteen rajamaastossa. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Rose, Gillian (2001) Visual Methodologies: An introduction to the interpretation of visual material. London: Sage.
- Rouhiainen, Kari (1995) Onko kuvallakin oma tyyppinsä? Teoksessa Kangaspunta, Seppo (toim.) Lähemmäs vielä: Paikallisjournalismin täyspakkaus. Tampere: Moniviestintä Oy.
- Salo, Merja (2000) Imageware: Kuvajournalismi mediafuusiossa. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.
- Seppänen, Janne (2004) Katseen voima: Kohti visuaalista lukutaitoa. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen, Janne (2005) Visuaalinen kulttuuri: Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle. Tampere: Vastapaino.
- Shore, Susanna & Mäntynen, Anne (2006) Johdanto. Teoksessa Mäntynen, Anne & Shore, Susanna & Solin, Anna (toim.) Genre – tekstilaji. Helsinki: Hakapaino, 9-41.
- Solin, Anna (2006) Genre ja intertekstuaalisuus. Teoksessa Mäntynen, Anne & Shore, Susanna & Solin, Anna (toim.) Genre – tekstilaji. Helsinki: Hakapaino, 72-95.
- Suominen, Anna (2007) Metadata ja kuvahaut kuvatoimiston verkkokaupassa. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Tammi, Maija (2010) "Vuoden uutiskuvan tuho yhdistää ihmiskunnan" Tutkimus Vuoden lehtikuvat –kilpailusta mediarituaalina. Tampere: Tampereen yliopisto.

Vanhanen, Hannu (2010) Lopuksi. Teoksessa Vanhanen, Hannu: Paljastavat kuvat. Tampere: Valokuvakeskus Nykyaika, 118-121.

Väliverronen, Esa (1998) Mediatekstistä tulkintaan. Teoksessa Kantola, Anu & Moring, Inka & Väliverronen, Esa (toim.) Media analyysi – tekstistä tulkintaan. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, 13-39.

Sanomalehdet:

Erkkilä, Jorma (2009) Lukijoiden ottamien kuvien ja videoiden käyttö lisääntyy Helsingin Sanomissa. Helsingin Sanomat 2009(1): A15. Helsinki: Sanoma.

Niemi, Kaius (2007) Lukijoiden uutiskuvien ja –videoiden lähettäminen Helsingin Sanomiin helpottuu. Helsingin Sanomat 2007(134): A5. Helsinki: Sanoma

Niemi, Kaius (2008) Lukija kuvaa yhä useammin uutistilanteen. Helsingin Sanomat 2008(125): A9. Helsinki: Sanoma.

Vehviläinen, Pekka (2009) Lukija kuvaa ensin. Journalisti 84(4): 15. Helsinki: Suomen Journalistiliitto.

Elektroniset lähteet:

Hackney, Douglas (2008) Digital photography meta data overview, <http://www.hackneys.com/travel/docs/metadatooverview.pdf>, haettu 4.10.2011.

HS.fi: Helsingin Sanomat, <http://lukijoidenkuvat.hs.fi/kuvat/uutiskuvat>, haettu 06.04.2012.

Pagter, Soren (2005) Genres in photojournalism, <http://update.dk/cfje/VidBase.nsf/ID/CB00953348>, haettu 3.10.2011.

Cambridge in colour, <http://www.cambridgeincolour.com/tutorials/compact-vs-digital-slr-cameras.htm>, haettu 20.3.2012.

National Press Photographers Association (NPPA), http://www.nppa.org/competitions/monthly_news_clip_contest/digital_rules.php, haettu 6.5.2011.

Muut:

HS (2012) Sähköpostikysely HS-kuvatoimitukselle 14.2.2012.

9. Liitteet

Liite 1

Julkaistut kuvat juttuympäristössään

Soneran pääkonttorin tulipalo levitti sankkaa savua

Tupakkapaikalta alkunsa saanut palo saatiin nopeasti hallintaan.

Jorma Palovaara HS

TELIASONERAN toimitalon katolla Helsingin Vallilassa roihusi perjantaina iltapäivällä tulipalo.

Hieman kello yhden jälkeen alkaneessa palossa liekit löivät korkealle ja ilmoille nousi sankka savu.

”Palo oli kattoterassilla, jossa oli tupakkapaikka. Puurakenteinen terassi oli perustettu huopapäälysteiselle katolle. Tuli otti huopaan ja siitä johtui täällä ollut komea savu”, palomestari **Hannu Ennevaara** kertoi.

PELASTUSLAITOS sai palon nopeasti hallintaan. Tunnin

Palamaan syttynyt huopakatto levitti ympäristöön runsaasti mustaa savua. Kuva on lukijan ottama.

kuluttua hälytyksestä paikalla oli enää jälkivartiointi.

Palo ei levinnyt rakennuksen sisätiloihin, mutta terassin vieressä olleesta johdon edustustilasta rikkoutui ikku-

noita. Lisäksi sammutusvesi aiheutti vesivahinkoja useisiin kerroksiin.

Näyttävä roihu ei aiheuttanut henkilövahinkoja. Talon työntekijät poistuivat raken-

nuksesta, kun automaattinen palohälytys alkoi soida.

Syttymissyytä ei ole vielä varmuutta. Poliisi aloittaa tutkinnan.

PALON TAKIA liikenne Teollisuuskadulla oli poikki useita tunteja. Liikenne palasi normaaliksi kolmen aikaan perjantai-iltapäivänä.

LYHYESTI

Ölly liukastutti Kehä III:n

KEHÄ III:lle Espoossa valui

kin seitsemän kilometrin matkalla.

Tielle pystytettiin varoituskytkejä, ja liikenteen annettiin kulkea normaalisti. Vilon

nonttiellä kanttikiveen ja suistui ulos tieltä.

Moottoripyöräilijä ilmeisesti pakeni poliisia, joka oli yrittänyt pysäyttää ylinopeutta ajaneen henkilöä. Poliisimies

Onnettomuutta tutkivat Itä-Uudenmaan poliisilaitos sekä Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunta. **HS**

Mikko Nieminen, HS Kaupunki 6.8.2011

Pilvinen sää piilotteli pimennystä

HS-STT

TAMPERELAINEN Eetu Keränen oli tiistaina onnekas: hän näki puoli kymmeneltä aamulla alkaneen auringonpimennyksen.

"Huomasin auringon olevan näkyvillä. Hain jo valmiiksi esille ottamani kameran ja menin saman tien ottamaan kuvia", Keränen kertoo.

Pimennyksen näkeminen oli tuurista kiinni, sillä suuressa osassa maata oli vaihtelevaa pilvisyyttä.

Helsingissä auringonpimennys jäi pilviverhon taakse. Selkeämpiä alueita oli esimerkiksi Pohjanmaalla.

HS.fi

Katso lukijoiden kuvat auringonpimennyksestä.

EETU KERÄNEN

Eetu Keränen kuvasi auringonpimennyksen parvekkeeltaan Kauppakadulla Tampereen keskustassa tiistaina.

Eetu Keränen, HS Kotimaa 5.1.2011

APÄÄKIRJOITUKSET
SÄÄ, KOTIMAA
KAUPUNKI

VR puolustaa junien täsmällisyyttä

Tilastojen perusteella junien kulku on kuitenkin heikentynyt viime vuodesta. Marras–joulukuussa 72 prosenttia kaukoliikenteen junista kulki aikataulussa. **Kotimaa A 8**

KARI SAUKKONEN

Lisää lukijoiden kuvia auringonpimennyksestä on nähtävillä verkossa osoitteessa HS.fi.

Aurinko pimeni pilvien keskellä

Tarjolla ollut lähes täydellinen auringonpimennys jäi Suomessa monin osin näkemättä. Tampereella ja Pohjanmaalla luonnonnäytelmä näkyi parhaiten. **Kotimaa A 9**

Lumi piinaa liikuntarajoitteisia

Pyörätuolilla liikkuvien mielestä katujen auraajat eivät ota liikuntarajoitteisia riittävästi huomioon. Lumi on tehnyt kaupungista tempuradan. **Kaupunki A 11**

BULKOMAAT
TALOUS
URHEILU

Kari Saukkonen, HS Etusivu 5.1.2011

Yli puolet alkuvuoden palokuolemista sattui makuuhuoneessa

2.3.2011 10:46 | Kommentit [Recommend](#)

A A

HELSINGIN SANOMAT

EMILE ROOS

Yksi ihminen kuoli rajussa tulipalossa Vantaan Varistossa tammikuussa.

Tulipaloissa on kuollut alkuvuoden aikana 14 ihmistä Suomessa. Heistä 7 kuoli helmikuussa. Tiedot käyvät ilmi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön (SPEK) alustavista tiedoista. Viime vuonna vastaavana aikana kuoli 21 ihmistä.

Tämän vuoden palokuolemista 8 tapahtui makuuhuoneessa, näistä viisi helmikuun aikana.

SPEK muistuttaa, että toimiva palovaroitin myös makuuhuoneessa on paloturvallisuuden perusedellytyksiä. Järjestö suosittelee, että palovaroitin asennetaan ulos johtaville reiteille sekä kodin jokaiseen makuuhuoneeseen.

[Tulostettava sivu](#)

[Facebook](#) [Twitter](#) [Sähköposti](#) [Uutiskirje](#) [+1](#) [0](#)

[Recommend](#) [Be the first of your friends to recommend this.](#)

Emile Roos, HS Kotimaa 28.9.2011

PETRI KETO

Putoava lumi on rikkonut autoja Helsingissä. Auton omistajan ja taloyhtiön pitää selvittää vahinkojen korvaukset keskenään. Kuva on lakijan ottama.

CHRISTIAN WESTERBACK HS

Aku-Ville Collander odotteli Kaarlenkujan mäen puhdistamista, jotta hän voisi kolmannen kerran yrittää viedä ruokatilasta Aleksis Kiven kouluun.

”Loskat pois” -projektin vuoro Helsingissä

Ruokakuljetus juuttui mäkeen, ja Lauttasaaren terveysasema oli toivottoman taipaleen takana.

Hannele Tolonen HS

KATUTÖIDEN lumiohjelmaprojekti maanantai Helsingissä loskap-

projektiksi viikkoloppuna, jolloin puoroista lunta ja loskaa kerätään tavallista suuremmalla kalustolla.

Lauheina päivinä sadeseikatvoja yritetään saada näkyville, jotta sulava lumi poistuisi luonnollista tietä.

Välttämättä ventilaattoreita on siki kertynyt eri puolille kaupunkia, ja jolankulkijat ovat tasapainolleet lumipöperön, liikkauten ja lammikkoiden keskellä.

”Loskat pois” -projektin lisäksi katuja joudutaan hiekoittamaan, kertoo ylläpitöinsinööri Jyeki Viitö Rakennusvirastosta.

LIKKUMINEN oli maanantaina tuskaa. Roger Granholm aloitti muun muassa vanhuksille tarkoitetun jouko-joukko-liikennebussin kuljettajana ja jekettyi Lauttasaaren katujen kurnosta.

Tilrasarenttiellä hänen

bussinsa jäi jumiin pitkäksi aikaa.

Lauttasaaren lumitöissä ei huolehdi kaupungin oma palvelu Stara, vaan ne on ulkoistettu ulkopuoliselle yrittäjälle.

”PÄHIMPIÄ ovat urat”, sanoo autonkuljettaja Aku-Ville Collander, joka yritti kolmatta kertaa nousta jyrkkää Kaarlenkujan mäkeä ylös Aleksis Kiven koululle Kalliossa.

Collanderin autossa oli ruokalahitys kouluun.

Lähetys oli ihapäivällä pahasti myöhässä, mutta kouluista palatleet oppilaat vaikuuttivat kuitenkin saaneensa kunnolla syödäkseen. Pöydästä oli puuttanut ainoastaan maita.

Myös monet muut laitoskeittö ja kahvila jäi kokonaan ilman raaka-aine- tai ruokalahityksiä tai sai ne myöhässä.

Petri Keto, HS Kaupunki 11.1.2011

Sumu peitti illalla Helsingin

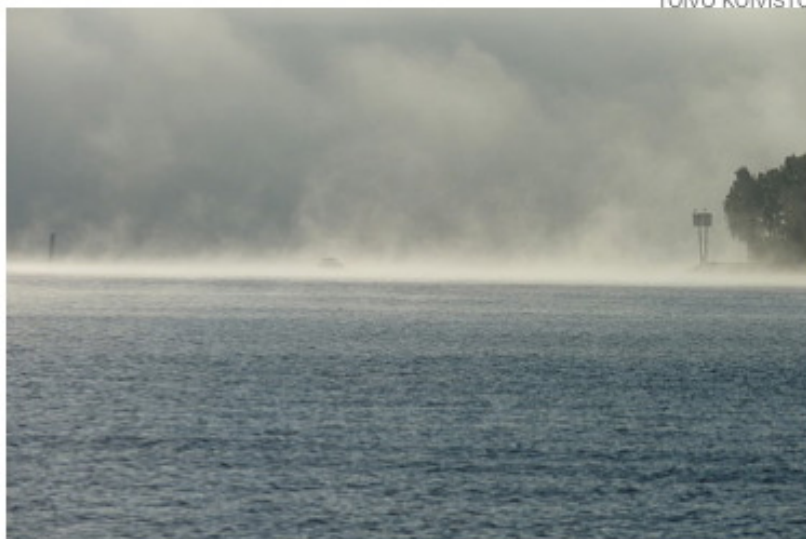
2.10.2010 22:29 | [Kommentit](#) [Recommend](#)

A A

Milka Sauvala
HELSINGIN
SANOMAT

Esa Juntunen
HELSINGIN
SANOMAT

TOIVO KOIVISTO

Näkymä lauantaiaamuna Merihaasta Tervasaareen. Moottorivene saapui hiljalleen mereltä nousevasta sumupilvestä. Kuva on lukijan ottama.

Laajat sumupilvet nousivat lauantaina illan suussa peittämään Helsinkiä. Sumu nousi mereltä, josta se sai tarvittavaa kosteutta, ja vahvistui, kun lämpötila alkoi illalla laskea.

Illalla kello 22:n aikaan sumua oli havaittavissa koko Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan päällä, kertoi päivystävä meteorologi **Eerik Saarikalle** Ilmatieteen laitokselta. Helsingin Kumpulassa näkyvyys oli 190 metriä.

Merivartioston mukaan sumupilviä on muodostunut viime päivinä Helsingin rannikkoalueille, koska päivät ovat olleet lämpimiä, mutta yöllä lämpötila on laskenut rajusti.

"Kun tällainen syksyn korkeapaine tulee, on erittäin tyypillistä, että sumuja ja matalia pilviä esiintyy", kertoi myös Saarikalle.

Päivisin voi olla aurinkoistakin, mutta syysaurinko ei jaksakaan enää lämmitellä niin kovasti, että pilvet haihtuisivat.

Merivartiosto joutui lauantaina auttamaan neljä venettä pois Suomenlahden sumuista.

Kolme venettä joutui eksyksiin lauantai-iltana. Merivartioston partiot kävivät ohjastamassa kaksi pientä venettä satamaan Helsingin edustalta ja yhden Porkkalanniemestä.

Lisäksi merivartiosto auttoi yhtä sumussa suuntavaistonsa hukannutta

SM-kurpitsa painoi 334 kiloa

PORVOOLAISEN Miika Mäntyniemen kasvattama kurpitsa voitti Suomen mestaruuden Ruotsinpyhtään kurpitsakarnevaaleissa lauantaina. Mäntyniemen kurpitsa (kuvassa etualalla) painoi 333,8 kiloa.

”Voittajakurpitsa on kasvatettu avomaalla, mikä on harvinaista. Nyt oli niin hyvä kesä”, kertoi

kilpailun järjestäjien Ruotsinpyhtään Marttojen varapuheenjohtaja **Helena Rautakorpi**. Kilpailussa valittiin myös kaunein kurpitsa. Sen oli kasvattanut **Jouni Ylhäinen**.

Palkintolautakunnan mielestä kurpitsa oli kauniin oranssi ja sopusuhtainen.

HS

Juhani Kuuluvainen, HS Kotimaa 3.10.2010

Liite 2

Sisällönerittelyn luokitusrunko

- 1 Kuvatyyppi. Oletuksena on, että Helsingin Sanomien Lähetä uutiskuva –palveluun lähetetään vain valokuvia, mutta periaatteessa olisi mahdollista myös lähettää muita kuvia, kunhan kuvat formaatti on oikea.
 - 1.1 Valokuva
 - 1.2 Graafi
 - 1.3 Piirros
 - 1.4 Muu kuva

- 2 Kuvan aihe. Mihin seuraavista kategorioista kuvassa oleva asia, henkilö tai tapahtuma voidaan sijoittaa?
 - 2.1 Onnettomuus
 - 2.2 Poliisitehtävä
 - 2.3 Luonnonkatastrofi
 - 2.4 Maisema
 - 2.5 Sää
 - 2.6 Luonto
 - 2.7 Henkilö/Henkilöt
 - 2.8 Arkielämä
 - 2.9 Eläin
 - 2.10 Talous
 - 2.11 Muu, mikä?

Luokittelusta: Kuvien aiheista on rakennettu kuvagenrejen erityispiirteiden listaa silmällä pitäen. Kuva koodautuu kuhunkin luokkaan pääasiassa sisältönsä mukaan eli asiaan, jota kuvan rajausta ja tarkennus painottavat. Kuva on esimerkiksi koodattu luokkaan ”Onnettomuus”, jos kuvassa on näkyvässä ihmiselle tai asialle sattunut onnettomuus kuten esimerkiksi autokolari, tulipalo tai vaikkapa rakennuksen osan romahtaminen, joka ei selvästi ole luonnonkatastrofin syytä. Verrattuna edelliseen ”Poliisitehtävä”-luokituksen kuva saa, jos kuvassa on virkavaltaa paikalla, mutta syy ei käy ilmi. Luokkaan ”Luonnonkatastrofi” luetaan muun muassa tulvat ja muut selvästi luonnon aiheuttamat vahingot.

”Maisema”-luokkaan koodataan kuvat, joissa on nimensä mukaisesti näkyvässä laaja maisema ilman parempaa syytä. Luokkaan ”Sää” koodataan kuvat, joissa on kuvattu sääilmiötä tai olosuhteita, kuten esimerkiksi lumikinoksia. Luokkaan ”Luonto” koodataan kuvat, joissa kohteena on esimerkiksi luonnon osa.

”Henkilöt”-luokkaan koodautuvat kuvat, joissa ihminen tai ihmiset ovat kuvassa pääosassa, joko yksittäin tai ryhminä. Muun muassa mielenosoitukset ja muut massatapahtumat tai kuvat, joissa rajausta on pelkästään ihmisissä koodautuvat luokkaan, pois lukien urheilukuvat. Luokkaan ”Arkielämä” koodataan kuvat, joissa on kuvattuna epädramaattisia tilanteita, kuten liikennettä. Kuvat, joissa on kohteena eläin, koodautuvat omaan ”Eläin”-luokkaansa. Luokkaan ”Talous” sisällytetään kuvat, joissa kuvataan termin alle kuuluvia asioita, esimerkiksi rahaa.

Viimeiseen luokkaan ”Muu” koodataan kuvat, jotka eivät sovi sisällöltään aiempiin luokkiin. Koodauksen yhteydessä kuvalle annetaan luokitus, esimerkiksi urheilu, kulkuväline ja niin edelleen.

- 3 Onko kuvassa ihmisiä? Jos, vaustaus on "ei" tai "ei voida sanoa" hypätään kysymykseen nro. 8.
 - 3.1 Kyllä
 - 3.2 Ei
 - 3.3 Ei voida sanoa

- 4 Ihmisten lukumäärä
 - 4.1 Yksi
 - 4.2 Useampi, kuinka monta?
 - 4.3 Ei voida laskea tarkkaan

- 5 Henkilön tunnettuus. Jos kuvassa on ihminen, onko hän tunnistettavissa julkisuuden henkilöksi? Jos vastaus on "anonyymi" tai "ei tunnistettavissa" siirrytään kysymykseen 7.
 - 5.1 Henkilö on tunnettu
 - 5.2 Anonyymi
 - 5.3 Ei tunnistettavissa?

- 6 Kuka tunnettu henkilö on?

- 7 Katsekontakti. Jos kuvassa on ihminen, katsooko hän kameraan?
 - 7.1 Kyllä
 - 7.2 Ei

- 8 Muu kohde. Onko kuvassa ihmisen lisäksi tai hänen sijassaan jokin muu kuvauksen kohde? Luokittelussa katsotaan, onko kuvissa muita kohteita kuin ihmiset. Mikäli kuva on esimerkiksi maisema, se koodautuu luokkaan "Ei muuta kohdetta". Puolestaan eläimet tai esimerkiksi kulkuvälineet koodataan omiksi kohteikseen.
 - 8.1 Eläin
 - 8.2 Muu, mikä?
 - 8.3 Ei muuta kohdetta

- 9 Autentisaatio. Näkyy kuvassa toimintana, joka kertoo, että tapahtuma on ohjannut kuvaajaa eikä toisinpäin. Toiminta näkyy kuvassa pysäytettynä liikkeenä ja kuva luokitellaan tätä tarkastellen.
 - 9.1 Toimintaa
 - 9.2 Staattinen

- 10 Kuvan tekninen laatu. Valokuva koostuu pikseleistä. Mikäli pienipikselistä kuvaa suurennetaan liikaa pikselit tulevat näkyviin. Pikselöytyminen vaikuttaa huonontavasti kuvanlaatuun. Helsingin Sanomien sivuilla kaikki kuvat ovat esillä samankokoisina, joten tätä kuvakokoa pidetään tutkimuksessa standardina, johon kuvanlaadun pitäisi vähimmillään pystyä.
 - 10.1 Erinomainen, ei pikselöitymistä
 - 10.2 Hyvä, kuva on selkeä, mutta pikselöitymistä on nähtävissä
 - 10.3 Huono. Kuva on täysin pikselöitynyt

- 11 Tärähtäminen: Nopea liike tai liian pitkä valotusaika näkyvät kuvassa heilahtamisena, kohteen tai koko kuvan epäselvyytenä.

- 11.1 On tärähtänyt
- 11.2 Ei ole tärähtänyt

12 Valkotasapaino. Kun valkotasapaino on kohdallaan valkoinen toistuu kuvassa valkoisena. Väärä valkotasapaino vääristää valkoista esimerkiksi keltaiseen tai siniseen. Kuva koodataan valkoisia alueita tarkkailemalla tai jos asiasta ei voida varmistua, se koodataan viimeisen vaihtoehdon mukaan.

- 12.1 Valkoinen toistuu valkoisena
- 12.2 Valkoinen toistuu väärin
- 12.3 Ei voida sanoa

13 Kuvakoko. Yleiskuva antaa kuvan katsojalle mahdollisuuden arvioida mm. väkijoukon kokoa ja tapahtuman laajuutta, toimii mittakaavana. Kokokuva (medium shot) kertoo tarinan, toimii toiminnan kuvaamisessa. Puolilähikuvassa huomio on kokonaan kuvan kohteessa, mutta ympäristö kuitenkin vielä hahmottuu. Lähikuva korostaa jotakin tiettyä elementtiä (mm. Kobre 2008, 14–17). Luokittelu tapahtuu edellä mainittuja kriteereitä tarkkaillen.

- 13.1 Yleiskuva
- 13.2 Kokokuva
- 13.3 Puolilähikuva
- 13.4 Lähikuva

14 Kuvakulma. Miltä korkeudelta kuva on otettu kohteeseen nähden.

- 14.1 Kohteen tasalta
- 14.2 Alaviistosta
- 14.3 Yläviistosta

15 Toistomahdollisuus. Onko kuvassa näkyvä toiminta/tapahtuma ohimenevä, vai voisiko samanlaisen kuvan ottaa myöhemmin uudelleen.

- 15.1 Voidaan kuvata uudelleen
- 15.2 Ei voida kuvata uudelleen

16 Kuvankäsittely. Kuvankäsittelyllä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa esimerkiksi elementtien lisäämistä tai poistamista. Sanomalehdissä kuvien värisävyjä ja kontrasteja parannetaan paremman painojäljen saavuttamiseksi. Tätä ei yleensä pidetä kuvankäsittelynä. Kuvan värisävyä voidaan myös muuttaa esimerkiksi värikuvasta mustavalkokuvaksi tai seepiakuvaksi. (ks. esim. Mäenpää 2008, 34–35.) Luokittelussa kiinnistetään huomiota elementtien lisäämiseen tai poistamiseen sekä värisävyjen muuttamiseen. Jos asiasta ei voida varmistua, kuva koodataan ensimmäiseen luokkaan.

- 16.1 Kuvaa ei ole käsitelty tai käsittelystä ei näy jälkiä
- 16.2 Kuvan värisävyä on muutettu: esim. mustavalkoinen/seepia
- 16.3 Kuvaan on lisätty tai siitä on poistettu elementtejä

17 Salamankäyttö. Tarkistetaan metatiedoista.

- 17.1 Kuvan ottamisessa käytetty salamaa
- 17.2 Kuvan ottamisessa ei ole käytetty salamaa
- 17.3 Ei mainintaa metatiedoissa

Liite 3

Kuvien aiheiden kuvaus

Kuvan nro.	Aihe	Kuvaus
1	1	Savuava auto pysähtyneenä tien reunaan ja mies selkä kameraan päin puhelimessa.
2	4	Näkymä lasiseinäisestä talosta ulos.
3	4	Viljapelto aurinkoisena päivänä.
4	4	Kukkia pyöränkorissa keskellä viljapeltoa.
5	7	Kaksi ihmistä seisoo tien laitaan pysäköidyn pakettiauton luona. Kasvot peitetty valkoisilla palloilla.
6	2	Paloauto, jossa ovet auki ja valot päällä, pysähtyneenä onnettomuuspaikalle.
7	10	Rahapussi ja kolikoita ylhäältä päin kuvattuna.
8	1	Sankka savu ja liekit nousevat Soneran toimistotalolta ja paloauton nostokurki on katon harjan tasalla.
9	1	Savu nousee toimistotalon katolta.
10	1	Savu nousee toimistotalon katolta.
11	4	Sumu/savu peittää korttelin näkyvyyden.
12	1	Savu nousee toimistotalon katolta.
13	1	Savu nousee toimistotalon katolta.
14	1	Sankka savu ja liekit nousevat Soneran toimistotalolta ja paloauton nostokurki on katon harjan tasalla.
15	1	Auto on kyljellään keskellä tietä, paloauto vilkut päällä vierellä ja palomiehet onnettomuusauton ympärillä.
16	1	Auto on kyljellään keskellä tietä, paloauto vilkut päällä vierellä ja palomiehet onnettomuusauton ympärillä.
17	1	Auto on törmännyt mainoskylttiin ja lojuu pientareella.
18	7	Naiset kantavat lakanaa mielenosoituksessa.
19	12	Tavaroita myymälässä tai muussa vastaavassa tilassa.
20	7	Ihmiset ovat täyttäneet puiston: istuvat nurmikolla ja kävelyteiden laidalla.
21	7	Mielenosoittajat kantavat kylttejä ja lakanoita.
22	7	Mielenosoittajat kantavat kylttejä ja lakanoita.
23	7	Mielenosoittajat kantavat kylttejä ja lakanoita.
24	7	Mielenosoittajat kantavat kylttejä ja lakanoita.
25	7	Ihmiset laskevat lyhtyjä veteen pimeään aikaan.
26	7	Kolme kukilla koristautunutta miestä sateenvarjojen kanssa seisoo tien laidassa.
27	4	Viljapelto aurinkoisena päivänä.
28	7	Ihmiset ovat täyttäneet puiston: istuvat nurmikolla ja kävelyteiden laidalla.
29	7	Ihmisiä kokoontunut katsomaan koukuissa roikkuvaa naista.
30	7	Naamiais suihin pukeutuneita ihmisiä kävelee tiellä.
31	12	Vanha postileima.
32	7	Mielenosoittajat kantavat kylttejä ja lakanoita.
33	2	Suuri määrä poliiseja seisoo omakotitalon pihassa.
34	12	Liikennettä isolla tiellä autosta kuvattuna.
35	12	Mainoskylttejä kadun laidassa.
36	12	Ikkunaan kiinnitettyjä mainoksia.
37	7	Ihmisiä seisoo sulkunauhan takana.
38	2	Poliiseja rakennuksen ovelta, ulkomainen poliisiauto ja lähimpänä sulkunauha.
39	2	Sulkunauha, jonka eteen on pysäköity poliisiauto.
40	2	Sulkunauha, jonka eteen on pysäköity poliisiauto.
41	4	Peltomaisema.
42	4	Synkkiä pilviä lasiseinäisen rakennuksen päällä.
43	5	Linja-auto roiskuttaa vettä tien sivuun.
44	7	Mielenosoittajat kantavat kylttejä ja lakanoita. Poliisiauto eristänyt kadun.
45	4	Lento/Suihkukoneet ilmassa ja valkoiset jäljet.
46	7	Mies armeijan vihreissä vaatteissa seisoo kirkossa.
47	7	Suuri ihmisjoukko kulkee uskonnollisia viirejä kantavien miesten perässä.
48	7	Suuri ihmisjoukko kulkee uskonnollisia viirejä kantavien miesten perässä.
49	7	Valkoasuisia ihmisiä jonossa kirkon sisällä.
50	7	Valkoasuisia ihmisiä takaapäin kuvattuna.
51	7	Valkoasuisia ihmisiä kahdessa rivissä kirkon sisällä.
52	7	Ihmisiä kävelemässä junaradan vieressä. Valkopunainen juna raiteilla.
53	4	Ilmakuva, jossa näkyy lentokoneen tms. jättämiä valkoisia viivoja kaupungin yllä.
54	4	Ilmakuva suuresta tiestä.
55	12	Suihkukone tms. lentää matalalla ja yleisöä on katsomassa.
56	12	Suihkukone tms. lentää taivaalla.
57	12	Suihkukone tms. lentää matalalla ja yleisöä on katsomassa.
58	4	Purjeveneitä vedessä aurinkoisena päivänä.
59	7	Mies esittelee isoa kalaa.
60	7	Ihmisiä poistumassa junasta.
61	12	Suihkukone tms. lentää taivaalla.
62	12	Seppeleitä nojaamassa seinää tms. vasten.
63	1	Romuttunut auto ja poliisiautoja ja hälytysajoneuvoja ympärillä.
64	4	Peltomaisema.
65	8	Ihmisiä jonossa tilassa, jossa on kirjoja.
66	5	Auto roiskuttaa vettä ajaessaan vetisellä tiellä.
67	5	Liikennettä veden valtaamalla tiellä.
68	5	Liikennettä veden valtaamalla tiellä.
69	5	Liikennettä veden valtaamalla tiellä.
70	12	Kauppakeskuksen ovi.
71	6	Voikukan valkoiset siemenet lähdössä lentoon kukasta.
72	4	Pilvinen maisema.
73	7	Panssarivaunu ajaa kadulla.

Kuvan nro.	Aihe	Kuvaus
74	4	Kapea valoviiru muutoin varjoisassa tunnelissa/sillan alla.
75	7	Mielenosoittajat kantavat kylttejä ja lakanoita.
76	6	Kaksi marjaämpäriä.
77	6	Valkoinen sieni mättäällä.
78	4	Punertava taivas.
79	4	Valoilla siniseksi valaistu joen ranta.
80	1	Sortuneita telineitä isolla nurmikkoalueella.
81	5	Erlaisia ruokateltoja, joiden edessä ihmiset seisovat. Vesi tulvii teltojen edessä.
82	5	Erlaisia ruokateltoja, joiden edessä ihmiset seisovat. Vesi tulvii teltojen edessä.
83	5	Ihmiset kävelevät nilkkaan asti ulottuvassa vesi/mutavellissä.
84	5	Ihmiset kävelevät kohti uloskäyntejä nilkkaan asti ulottuvassa mutavellissä.
85	1	Paloauton nosturi kerrostalon katolla yöaikaan.
86	4	Kuumaisema ja kaupungin siluetti.
87	12	Kilpajuoksijoita tiellä.
88	12	Kilpajuoksija tiellä.
89	12	Kilpajuoksijoita tiellä.
90	12	Kilpajuoksijoita tiellä.
91	12	Kilpajuoksijoita tiellä.
92	12	Kilpajuoksija tiellä.
93	12	Kilpajuoksija tiellä.
94	12	Kilpajuoksija tiellä.
95	12	Kilpajuoksija tiellä.
96	4	Näkymä tynelle ulapalle.
97	12	Kilpajuoksija tiellä.
98	1	Roihuava tulipalo, jota kohti palomiehet juoksevat. Sulkunauhan takana ihmisiä.
99	1	Roihuava tulipalo ja ihmisiä paloauton luona.
100	12	Pyöräilijä ilmassa pyöräilytapahtumassa. Yleisöä torilla.
101	1	Ihmisen siluetti tulipaloa vasten.
102	12	Tuulettava urheilija stadionilla tms. areenalla.
103	7	Mies istuu kädet kasvoillaan veden äärellä.
104	4	Purjeveneitä vedessä aurinkoisena päivänä.
105	4	Purjeveneitä vedessä aurinkoisena päivänä.
106	4	Purjeveneitä vedessä aurinkoisena päivänä.
107	5	Pyöräilijä ajaa veden valtaamalla tiellä.
108	4	Veden valtaama tien risteys.
109	5	Autoja pysäköityä tulvivan tien varteen.
110	5	Autoja pysäköityä tulvivan tien varteen.
111	1	Hälytysajoneuvoja kapealla tiellä, palomies paksun letkun kanssa.
112	5	Auto roiskuttaa vettä ajaessaan vetisellä tiellä.
113	7	Tyttö kävelee sateessa.
114	5	Auto roiskuttaa vettä ajaessaan vetisellä tiellä.
115	5	Autoja pysäköityä tulvivan tien varteen.
116	7	Kaksi ihmistä juoksee sateessa sateenvarjon alla.
117	1	Palomiehet suihkuttavat vettä kerrostaloasuntoon, josta tupruttaa savua.
118	1	Paloauto pysäköitynä risteyksen keskelle ja palomiehet harjaamassa katua.
119	12	Lentokone kentällä.
120	1	Paljon hälytysajoneuvoja valot päällä valaistun rakennuksen luona.
121	4	Kuumaisema ulapalle.
122	1	Savuava tiilirakennus.
123	1	Varusteissa olevat pelastusmiehet katsovat savuavaa taloa.
124	1	Palomiehet saapumassa veneellä rantaan, jossa on savuava talo.
125	8	Sateinen kaupunkikuva, metron sisäänkäynti on suljettu.
126	5	Sateinen kaupunkikuva.
127	12	Suuri laiva satamassa.
128	4	Laiva vesillä.
129	4	Laiva vesillä.
130	3	Auto on jäänyt kaatuneen puun alle rutistuksiin.
131	3	Veden valtaama tien risteys.
132	1	Hälytysajoneuvoja kolaripaikalla.
133	12	Musiikkitalon tyhjä sali.
134	7	Ihmisiä öisellä torilla.
135	12	Mainoskyltti.
136	12	Mainoskyltti.
137	4	Ilta- tai aamuurinko tyhjässä kerrostalon pihapiirissä.
138	4	Sateinen kaupunkikuva.
139	2	Poliisiautoja ja poliiseja sotkuisella työmaa-alueella.
140	5	Auto roiskuttaa vettä ajaessaan vetisellä tiellä.
141	12	Puhallinsoitimet.
142	9	Koiranpentuja laatikossa.
143	1	Rekka kaatuneena ojaan lumisella tiellä.
144	4	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.
145	4	Auringonpimennys.
146	4	Auringonpimennys.
147	4	Auringonpimennys.
148	4	Auringonpimennys.
149	4	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.

Kuvan nro.	Aihe	Kuvaus
150	4	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.
151	4	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.
152	4	Auringonpimennys.
153	4	Auringonpimennys.
154	4	Auringonpimennys.
155	4	Auringonpimennys.
156	4	Auringonpimennys.
157	4	Auringonpimennys.
158	4	Talvinen maisema.
159	4	Auringon säteet pilven reunalla.
160	4	Auringonpimennys.
161	4	Auringon säteet pilven reunalla.
162	4	Auringonpimennys.
163	4	Talvinen maisema.
164	4	Auringonpimennys.
165	6	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.
166	4	Talvinen maisema.
167	4	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.
168	4	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.
169	4	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.
170	4	Auringonpimennys.
171	4	Auringonpimennys talvisessa maisemassa.
172	4	Talvinen maisema.
173	4	Auringonpimennys.
174	4	Auringonpimennys.
175	1	Hälytysajoneuvoja raitiovaunun ympärillä ja ensiapumiehet raitiovaunun keulan luona.
176	4	Auringonpimennys.
177	4	Auringonpimennys.
178	4	Auringonpimennys.
179	4	Auringonpimennys.
180	4	Auringonlasku
181	4	Auringonlasku talvisessa maisemassa.
182	4	Auringonlasku talvisessa maisemassa.
183	4	Auringonpimennys.
184	4	Auringonpimennys.
185	8	Talvinen kuva liikenteestä.
186	5	Rekka lumikasan edessä.
187	1	Palanut talo eristysnauhojen keskellä.
188	1	Paloautoja ravintolan edustalla ja ihmisiä katsomassa.
189	1	Kaupan markiisi on rikkoutunut lumen painosta ja tippunut oven eteen.
190	5	Luminen kaupunkimaisema.
191	8	Rakennustyömaa.
192	8	Rakennustyömaa.
193	7	Mielenosoittajia lakanoiden ja lippujen kanssa.
194	12	Rekka lumisella tiellä.
195	6	Kelluvia kaloja veden pinnalla.
196	8	Ihmisiä kävelee Helsingin rautatieasemalla.
197	5	Jäätelöauto lumisella ja pöpperöisellä tiellä.
198	12	Kamerajalustoja rivissä ikkunoiden luona.
199	6	Jääpuikko.
200	7	Juha Mieto ja maskotti tapahtumassa.
201	5	Lumikinos ikkunan edessä.
202	5	Lumi roikkuu katon reunalla.
203	6	Joulukukka.
204	1	Hälytysajoneuvoja kolaripaikalla.
205	4	Pilkkijöitä jään ja sulan reunalla.
206	6	Joulukukkia.
207	5	Lunta tiputetaan katolta.
208	3	Tulva on vallannut parkkitalon sisäänkäynnin.
209	12	Mainos kaupan ikkunassa.
210	3	Veden valtaama tien risteys.
211	7	Ihmiset jonottavat talvisessa illassa talon edustalla.
212	7	Ihmisiä junassa.
213	7	Ihmiset jonottavat rakennuksen edustalla.
214	4	Lumen peittämä kallio.
215	7	Ihmiset jonottavat rakennuksen edustalla.
216	12	Valopylvästä pystytetään torille.
217	7	Ihmiset jonottavat rakennuksen edustalla.
218	2	Hälytysajoneuvoja rakennuksen edustalla.
219	7	Ihmiset jonottavat rakennuksen edustalla.
220	2	Hälytysajoneuvoja rakennuksen edustalla.
221	4	Talvinen luontomaisema.
222	8	Talvinen kuva liikenteestä.
223	8	Kaivinkone kaivaa kuoppaa tiehen.
224	12	Ilotulitus.
225	4	Talvinen kuva satamasta.

Kuvan nro.	Aihe	Kuvaus
226	4	Talvinen kuva satamasta.
227	12	Nostokurki satamassa.
228	12	Ilotulitus.
229	12	Valaistu laiva talvisessa satamassa.
230	8	Tietö talvisella tiellä.
231	7	Ihmisiä yökerhon tms. sisällä.
232	8	Kaivinkone kaivaa kuoppaa tiehen.
233	5	Lumikasa terassilla.
234	7	Mielenosoittajia lippujen kanssa.
235	7	Mielenosoittajia lippujen kanssa.
236	4	Valaistu rakennus talvisessa maisemassa.
237	12	Ilotulitus.
238	4	Valaistu silta veden yllä.
239	1	Auto palaa ja ihmiset katsovat tilannetta raitiovaunupysäkeiltä.
240	1	Palomiehet sammuttavat tien vieressä palavaa autoa.
241	12	Mies roikkuu valjaissa katon reunalta.
242	4	Lumivalleja.
243	4	Lumivalleja.
244	4	Lumesta tehtyjä ukkoja lumisessa maisemassa.
245	2	Poliisiautoja pysähtyneinä keskelle tietä.
246	4	Suojapuomit alhaalla rautatieyhteyksen kohdalla.
247	1	Henkilöauto palaa omakotitalon pihassa.
248	4	Lumisen oksa.
249	4	Hyppyrimäki kohoaa metsän takaa.
250	7	Ihmisiä tietokoneilla.
251	8	Auto parkissa lumen keskellä.
252	1	Kahden auton kolari ja ambulanssimiehet parkkipaikalla.
253	12	Muistomerkki.
254	5	Autoja parkissa lumisessa maisemassa.
255	7	Mielenosoittajia lippujen kanssa.
256	1	Ruttaantunut auto poikittain tiellä, hälytysajoneuvoja ja pelastumiehiä auton ympärillä.
257	1	Ruttaantunut auto katolla tiellä, hälytysajoneuvoja ja pelastumiehiä auton ympärillä.
258	4	Talvinen maisema jäälle.
259	4	Roskia tiellä.
260	1	Rikkoutunut kaupan kyltti kadulla.
261	1	Kaupan markiisi revenneenä ikkunan päällä.
262	4	Pieni laiva ison aluksen rinnalla jään ja sulan reunalla.
263	4	Talvinen maisema jäälle.
264	7	Ihmisiä luistelemassa tekojäällä.
265	1	Auto raitiovaunukiskoilla ja hälytysajoneuvoja ympärillä.
266	2	Auto raitiovaunukiskoilla ja hälytysajoneuvoja ympärillä.
267	7	Miehet kantavat kurpitsaa.
268	12	Taitoluistija.
269	4	Sumuinen maisema ulapalle.
270	4	Sumuinen kaupunkimaisema.
271	7	Myyjät kojullaan tapahtumassa.
272	4	Puulaivoja satamassa.
273	7	Myyjät kojullaan tapahtumassa.
274	7	Jussi Pajunen pitää puhetta tapahtumassa.
275	7	Kaksi miestä pitää puhetta tapahtumassa.
276	7	Myyjä kojullaan tapahtumassa.
277	7	Myyjät kojullaan tapahtumassa.
278	7	Ihmisiä torilla.
279	4	Laiva vesillä.
280	12	Suuri alus.
281	4	Sumuinen kaupunkimaisema.
282	12	Kilpapyöräilijät urheilutapahtumassa.
283	1	Kahden auton kolari ja hälytysajoneuvo keskellä tietä.
284	8	Ihmisiä raitiovaunupysäkeillä ostokassiansa kanssa.
285	12	Lautta vesillä.
286	7	Laulajat lavalla.
287	8	Katos, jonka seinää tuhrattu kentän laidalla.
288	8	Ihmisiä menossa ja tulossa Stockmannilta.
289	12	Urheilija juoksee pyörä käsissään.
290	1	Savuava kerrostalo.
291	1	Linja-auto kenollaan ojassa ja hälytysajoneuvoja paikan ympärillä.
292	12	Tapahtuma stadionilla, tyhjä rata ja ihmisiä katsomossa.
293	1	Savuava tehdas.
294	4	Kesäinen puistomaisema.
295	12	Takorauta-aita.
296	7	Mielenosoittajia kylttien kanssa eduskuntatalon portailla.
297	8	Kaksi nosturiautoa ajaa risteyksestä.
298	8	Ihmiset ylittävät tietä Helsingin keskustassa.
299	1	Raitiovaunun ajolankoihin tarttunut nosturiauto ja hälytysajoneuvoja.
300	1	Autokolari, pelastumies ja ihmisiä.
301	4	Rakennustyömaa veden äärellä.

Kuvan nro.	Aihe	Kuvaus
302	4	Vesi virtaa padosta.
303	4	Vesi virtaa padosta.
304	4	Asuinalue veden äärellä.
305	7	Ihmisiä valaistun rakennuksen luona yöllä.
306	7	Ihmisiä valaistun rakennuksen luona yöllä.
307	4	Valaistu rakennus yöllä.
308	4	Valaistu rakennus yöllä.
309	1	Eristysnauha ja savujälkiä rakennuksessa.
310	1	Autokolari ja pelastusmiehiä keskellä risteystä.
311	7	Ihmisiä toritapahtumassa.
312	8	Nosturiauto laskee putkea lavalle.
313	8	Nosturiauto laskee putkea lavalle.
314	7	Henkilö esittää tulishowta.
315	12	Helikopteri
316	12	Helikopteri
317	6	Keltainen puunlehti puutarhapöydällä.
318	1	Ambulanssi ja hinausauto kolaripaikalla.
319	4	Tehdasmaisema kaupungissa.
320	2	Hälytysajoneuvojen valot tien reunassa.
321	1	Suuri tulipalo kerrostalon yläkerroksessa.
322	1	Suuri tulipalo kerrostalon yläkerroksessa ja palomiehet suihkuttamassa vettä nostokurjesta.
323	1	Suuri tulipalo kerrostalon yläkerroksessa ja palomiehet suihkuttamassa vettä nostokurjesta.
324	1	Suuri tulipalo kerrostalon yläkerroksessa.
325	1	Suuri tulipalo kerrostalon yläkerroksessa.
326	12	Nosturiautoja tiellä.
327	12	Nosturiautoja tiellä.
328	12	Nosturiautoja tiellä.
329	2	Poliisi ohjaa liikennettä risteyksessä.
330	12	Nosturiautoja ja työmiehiä valotolppaa pystyttämässä.
331	12	Nosturiautoja ja työmiehiä valotolppaa pystyttämässä.
332	5	Syksyinen sademaisema.
333	5	Sateinen liikennekuva.
334	8	Lumiukko pihalla.
335	12	Elinluovutus-tapahtuma torilla.
336	1	Tulipalo ja hälytysajoneuvoja.
337	6	Syksyinen keltainen lehti.
338	12	Lentokone kentällä.
339	8	Tyhjä koululuokka.
340	1	Savuava tehdas.
341	8	Pressulla peitetty jalkapallokenttä.
342	6	Jäinen vedenpinta.
343	6	Jäinen vedenpinta.
344	1	Roihuava tulipalo pihapiirissä ja hälytysajoneuvoja.
345	8	Jäämurtajat satamassa.
346	7	Keskustelijat lavalla tapahtumassa.
347	7	Näytteillepanija tapahtumassa.
348	7	Näytteillepanija tapahtumassa.
349	7	Näytteillepanija tapahtumassa.
350	12	Jääkiekkopeli.
351	12	Jääkiekkopeli.
352	12	Matkustaja-alus.
353	12	Matkustaja-alus.
354	4	Maisemakuva majakasta ja taloista sen ympärillä.
355	12	Matkustaja-alus.
356	12	Matkustaja-alus.
357	7	Puhuja tapahtumalavalla.
358	7	Esiintyjät tapahtumassa.
359	7	Keskustelijat lavalla tapahtumassa.
360	7	Puhuja tapahtumalavalla.
361	7	Mielenosoittajia lakanoiden ja lippujen kanssa.
362	2	Hälytysajoneuvoja yöllisellä torilla.
363	7	Esiintyjät tapahtumassa.

Liite 4

Kameramallien ristiintaulukoinnit

Kameramalli	Kuvakoko	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Digipokkari	Yleiskuva	69	51,5
	Kokokuva	50	37,3
	Puolilähikuva	11	8,2
	Lähikuva	4	3,0
Digipokkari yhteensä		134	36,9
Järjestelmäkamera	Yleiskuva	52	45,6
	Kokokuva	51	44,7
	Puolilähikuva	9	7,9
	Lähikuva	2	1,8
Järjestelmäkamera yhteensä		114	31,4
Kamerapuhelin	Yleiskuva	37	64,9
	Kokokuva	18	31,6
	Puolilähikuva	2	3,5
	Lähikuva	0	0,0
Kamerapuhelin yhteensä		57	15,7
Ei tietoa	Yleiskuva	36	63,2
	Kokokuva	18	31,6
	Puolilähikuva	3	5,3
	Lähikuva	0	0,0
Ei tietoa yhteensä		57	15,7
Muu laite	Yleiskuva	1	100,0
	Kokokuva	0	0,0
	Puolilähikuva	0	0,0
	Lähikuva	0	0,0
Muu laite yhteensä		1	0,3
Yhteensä		363	100

Ristiintaulukointi kameramallin ja kuvakoon suhteesta.

Kameramalli	Kuvan aihe	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Digipokkari	Onnettomuus	21	15,7
	Poliisitehtävä	4	3,0
	Luonnonkatastrofi	2	1,5
	Maisema	32	23,9
	Sää	13	9,7
	Luonto	8	6,0
	Henkilö/Henkilöt	25	19,4
	Arkielämä	10	7,5
	Eläin	0	0,0
	Talous	0	0,0
	Muu	19	13,4
Digipokkari yhteensä		134	36,9
Järjestelmäkamera	Onnettomuus	13	11,4
	Poliisitehtävä	5	4,4
	Luonnonkatastrofi	0	0,0
	Maisema	32	28,1
	Sää	8	7,0
	Luonto	3	2,6
	Henkilö/Henkilöt	18	16,7
	Arkielämä	6	5,3
	Eläin	0	0,0
	Talous	1	0,9
	Muu	28	24,6
Järjestelmäkamera yhteensä		114	31,4
Kamerapuhelin	Onnettomuus	15	26,3
	Poliisitehtävä	1	1,8
	Luonnonkatastrofi	2	3,5
	Maisema	13	22,8
	Sää	4	7,0
	Luonto	0	0,0
	Henkilö/Henkilöt	7	12,3
	Arkielämä	3	5,3
	Eläin	1	1,8
	Talous	0	0,0
	Muu	11	19,3
Kamerapuhelin yhteensä		57	15,7
Ei tietoa	Onnettomuus	7	12,3
	Poliisitehtävä	3	5,3
	Luonnonkatastrofi	0	0,0
	Maisema	19	33,3
	Sää	2	3,5
	Luonto	1	1,8
	Henkilö/Henkilöt	15	26,3
	Arkielämä	3	5,3
	Eläin	0	1,8
	Talous	0	0,0
	Muu	7	12,2
Ei tietoa yhteensä		57	15,7
Muu laite	Onnettomuus	0	0,0
	Poliisitehtävä	0	0,0
	Luonnonkatastrofi	0	0,0
	Maisema	1	100,0
	Sää	0	0,0
	Luonto	0	0,0
	Henkilö/Henkilöt	0	0,0
	Arkielämä	0	0,0
	Eläin	0	0,0
	Talous	0	0,0
	Muu	0	0,0
Muu laite yhteensä		1	0,3
Yhteensä		363	100

Ristiintaulukointi kameramallin ja kuvan aiheen suhteesta.

Kameramalli	Toistomahdollisuus	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Digipokkari	Voidaan kuvata uudelleen	53	39,6
	Ei voida kuvata uudelleen	81	60,4
Digipokkari yhteensä		134	36,9
Järjestelmäkamera	Voidaan kuvata uudelleen	31	27,2
	Ei voida kuvata uudelleen	83	72,8
Järjestelmäkamera yhteensä		114	31,4
Kamerapuhelin	Voidaan kuvata uudelleen	20	35,1
	Ei voida kuvata uudelleen	37	64,9
Kamerapuhelin yhteensä		57	15,7
Ei tietoa	Voidaan kuvata uudelleen	18	31,6
	Ei voida kuvata uudelleen	39	68,4
Ei tietoa yhteensä		57	15,7
Muu laite	Voidaan kuvata uudelleen	0	0,0
	Ei voida kuvata uudelleen	1	100,0
Muu laite yhteensä		1	0,3
Yhteensä		363	100

Ristiintaulukointi kameramallin ja toistomahdollisuuden suhteesta.

Kameramalli	Autentisaatio	Lukumäärä	Prosenttiosuus
Digipokkari	Toimintaa	73	54,5
	Staattinen	61	45,5
Digipokkari yhteensä		134	36,9
Järjestelmäkamera	Toimintaa	71	62,3
	Staattinen	43	37,7
Järjestelmäkamera yhteensä		114	31,4
Kamerapuhelin	Toimintaa	34	59,6
	Staattinen	23	40,4
Kamerapuhelin yhteensä		57	15,7
Ei tietoa	Toimintaa	32	56,1
	Staattinen	25	43,9
Ei tietoa yhteensä		57	15,7
Muu laite	Toimintaa	1	100,0
	Staattinen	0	0,0
Muu laite yhteensä		1	0,3
Yhteensä		363	100

Ristiintaulukointi kameramallin ja autentisaation suhteesta.